

Årsredovisning 2022

VÄSTERÅS STAD

VÄSTERÅS STAD

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Staffan och Helene om 2022	3	Organisationsschema, Västerås stad	45
		Väsentliga privata utförare	46
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE		Kommunstyrelsens ledamöter	47
Händelser av väsentlig betydelse	4	Västerås stads och bolagens styrmodell	48
Ekonomisk analys	6	Risk- och internkontroll	50
Investeringar	13	Balanskravsresultat	51
God ekonomisk hushållning	16		
Uppföljning av övergripande mål	17	FINANSIELLA RAPPORTER	
Strategiska utvecklingsområden	25	Resultaträkning, kassaflödesanalys	52
Uppföljning av uppdrag i årsplanen	28	Balansräkning	53
Finans	30	Nämndernas driftredovisning	54
Pensionsredovisning	31	Koncernens driftredovisning	54
Kulturfonden	31	Verksamhetsredovisning	55
Väsentliga risker	32	Investeringsredovisning	56
Finansiella nyckeltal	34	Noter till resultat- och balansräkning	58
Verksamhetens nyckeltal	36	Verksamhetsstatistik	68
Förväntad utveckling	40		
Väsentliga personalförhållanden	42	Revisionsberättelse	71
Koncernstruktur	44		

Årsredovisningen ger en övergripande bild av verksamheten i koncernen Västerås stad oavsett organisation, men också en fördjupning av Västerås stads verksamhet.

Årsredovisningen för 2022 finns att läsa digitalt på vasteras.se

Mer information om...

...ekonomiskt utfall och viktigare händelser finns i nämndernas verksamhetsberättelser för 2022.

...bolagens och kommunalförbundens bokslut för 2022 finns i deras respektive uppföljningsrapport, samt årsredovisning.

Staffan och Helene om 2022

2022 var ett år med många ytterligheter. Det hände stora saker både i världen och i Västerås, såväl tragiska som trevliga. Många av händelserna påverkade invånarna i Västerås och i de allra flesta av dem hade Västerås stad en viktig roll att spela.

I början av 2022 invaderade Ryssland Ukraina och startade ett krig. Vi visade vårt stöd till det ukrainska folket på olika sätt, och rustade vår organisation för att genomföra vårt uppdrag när det handlade om att ta emot och ta hand om de människor som tvingades fly kriget och hamnade i Västerås.

Samtidigt fortsatte pandemin att påverka våra verksamheter under året. Vi höll i och höll ut med kloka åtgärder för att säkerställa att våra verksamheter kunde fortsätta fungera så smittsäkert som möjligt. Hur otäckt det som händer än är känns det bra att Västerås stad säkerställer att vi fortsätter att genomföra vårt kommunala uppdrag och försöker ge stöd åt de som behöver det, i samspel med västeråsarna och olika aktörer.

Det hände som sagt trevliga saker under året också. Västerås blev universitetsstad när Mälardalens högskola fick universitetsstatus. Det blev en vitamininjektion i hela vår kommun. Västerås har redan forskning i framkant i Sverige och i världen så för oss västeråsare var detta ett helt naturligt steg.

Att Västerås blev universitetsstad 2022 rimmar bra med att det händer viktiga saker i staden i övrigt också. Vi fortsätter att växa bra befolkningsmässigt, vi håller fast vid ett högt tempo i bostadsbyggnad, näringslivet står sig tämligen starkt trots utmaningar kopplat till pandemi och kopplat till det faktum att vi verkar vara på väg in en lågkonjunktur.

EKONOMI I BALANS OCH VÄSTERÅSMAJORITETEN

Västerås stads ekonomiska resultat för 2022 blev mycket bra. Det är en förutsättning att vi har en ekonomi i balans för att kunna göra kloka prioriteringar och satsningar som kommer västeråsarna till gagn, även när det är tuffa tider.

Foto: Per Groth

I september gick västeråsarna till val. En ny mandatperiod inleddes med den så kallade Västeråsmajoriteten vid rodret. Socialdemokraterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet kommer att styra Västerås de kommande fyra åren. Många viktiga frågor finns på den politiska agendan för den nya Västeråsmajoriteten. Bland annat så prioriteras tryggheten, miljön och kollektivtrafiken för att nämna några.

Ett av Västerås stads viktiga uppdrag är att beakta ytterligheterna för att kunna besluta om och vidta åtgärder för att få en hel stad att fungera. Vi bevisade under 2022 att Västerås fortsatt ligger i framkant när det handlar om att balansera många perspektiv samtidigt och klara av att leverera vårt välfärdsuppdrag för alla västeråsare och alla som kommer i kontakt med vår stad.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Staffan Jansson'.

Staffan Jansson (S)
ordförande kommunstyrelsen

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Helene Öhrling'.

Helene Öhrling
stadsdirektör

Händelser av väsentlig betydelse

Coronapandemin påverkade fortfarande stadens verksamheter vid ingången av 2022. Den variant av sjukdomen som grasserade var mer smittsam än tidigare, men med färre allvarligt sjuka. Detta gjorde att sjukfrånvaron de första månaderna var högre än under någon tidigare månad under pandemin. De sista restriktionerna togs heller inte bort förrän en bit in på våren, vilket gjorde att intäkter till sportarenorna inte kom upp i tidigare års volymer.

UKRAINA OCH FLYKTINGMOTTAGANDET

När en ljusning sågs efter pandemin kom Rysslands invasion i Ukraina, vilket inledningsvis gjorde att Västerås stads verksamheter förberedde sig för att ta emot en större mängd människor från Ukraina som flydde kriget. Västerås stad öppnade ett transitboende i samarbete med Migrationsverket på den nedlagda Ekebyskolan, och flera delar av Västerås stads verksamheter och frivilligorganisationer arbetade för att organisera mottagandet. Den 1 juli trädde en ny lag i kraft som innebär att kommunen ska anordna boende till de skyddsbehövande flyktingar som Migrationsverket anvisar, för att åstadkomma en jämnare fördelning över landet av boendeplatser. Den stora mängden flyktingar från Ukraina uteblev och prognoserna skruvades successivt ner under året. Vid årets slut hade Västerås stad tagit emot 225 personer enligt massflyktsdirektivet.

De barn som kom från Ukraina kunde även beredas förskoleplatser och skolundervisning, till en början på tre olika skolor i Västerås.

BESLUT OM EXTRA SATSNING

Kommunfullmäktige beslutade under våren 2022 om en extra satsning på 20 mnkr till genomförande av aktiviteter enligt handlingsplanen för stärkt krisberedskap och civilt försvar. Aktiviteterna var anpassade utifrån erfarenheter från kriget i Ukraina. Under året har vi genomfört upphandlingar, beställt utrustning och installationer och skapat rutiner för lagring och underhåll.

INFLATIONEN I VÄRLDEN OCH VERKSAMHETEN

Nedstängningar på grund av pandemin fortsatte i Kina, vilket även medförde störningar i världshandeln. Detta, tillsammans med krigshandlingen i Ukraina, innebar inledningsvis snabbt stigande priser på energi och bränsle. Prisökningarna ökade sedan på en bredare front och gav en stegrad inflation. Centralbanker runt om i världen svarade med höjda räntor, vilket ytterligare ökade trycket på hushållens och företagens ekonomier. Den höga inflationen påverkade även Västerås stads verksamheter i form av fördyringar i verksamheterna och att flera varor inom den tekniska sidan blivit svåra att få tag i. Detta påverkar investeringsprojekten med risk för förseningar och fördyringar. En ökad osäkerhet på marknaden visade sig i en avvaktande hållning att underteckna avtal eller påbörja byggnationer och att markanvisningar lämnades tillbaka. Två byggaktörer har klivit av sina markanvisningar på Sättra, vilket försenar byggplaner och även påverkar släpp av styckebyggarlotter till tomt- och småhuskän. Fler aktörer väntar med att bygga, bland annat i Kopparlunden och byggnationen av det nya polishuset. Västerås stad får även in förfrågningar om uppskov av byggnads-skyldighet och förlängning av markanvisningsavtal från byggaktörer. Försäljningen av tomträtter har minskat som en följd av de stigande räntorna och kontrakterade entreprenörer har även begärt omförhandling av överenskomna priser.

VALET, NYA REGLER OCH LAGÄNDRINGAR

Under hösten genomfördes val till riksdag, region och kommun. Valdeltagandet i Västerås sjönk jämfört med förra valet för fyra år sedan. Valdeltagandet till riksdagsvalet sjönk till 82 procent från 87 procent och till kommunen till 79 procent från 84 procent.

Nya regler för elsparkcyklar har införts med bland annat utökade områden med parkeringsförbud, körförbud samt hastighetsbegränsningar.

1 juli kom flera lagändringar som på-

verkade skolan. Den reviderade läroplanen för grundskolan började gälla som syftar till att stärka faktakunskaper i lägre åldrar och att öva och bedöma mer abstrakta förmågor i något senare åldrar. Enligt ytterligare lagändringar ska elever i åk 4–9 erbjudas extra studietid och den skollagsreglerade lovskolan utökas med 25 timmar.

Inom gymnasieskolan visar en analys att behovet av platser på introduktionsprogram är större än vad både den kommunala och fristående gymnasieskolan kan erbjuda. Att utveckla programmet pågår och fortsätter, vilket är gynnsamt på längre sikt både vad gäller elevernas kunskapsinläring och framtida möjligheter att komma in på arbetsmarknaden, men även ekonomiskt för Västerås stad.

Genomförande av åtgärder efter gymnasieutredningen som slutfördes 2021 fortsätter. Carlforsskas enheter slogs ihop till nya Carlforsska till höstterminen och förberedelse av flytt från Skrapan för el- och energiprogrammet samt det industri-tekniska programmet pågår. Flygteknikprogrammet har fått tillbaka sitt tillstånd från Transportstyrelsen att bedriva utbildning.

MINSKAT BEHOV AV EKONOMISKT BISTÅND

Antalet hushåll som är beroende av ekonomiskt bistånd fortsätter att minska och har successivt minskat sedan sommaren 2021. Det är fortsatt prioritet på arbetet med klienter som har långa bidragstider. Valfärdsjobben är en del i det arbetet. Planerat antal praktikplatser i valfärdsjobb för 2022 var 60 men resulterade i 40 till och med augusti och cirka 50 under hösten. Totalt har satsningen på valfärdsjobb inneburit en besparing på ekonomiskt bistånd med 8 mnkr för 2022 och 11 mnkr från starten december 2020.

INSATSER FÖR BARN I UTSATT SITUATION

Ett uppdrag från kommunstyrelsen var att ta fram ett arbetssätt där man arbetar fokuserat med tidiga, samordnade insatser för barn i en utsatt situation. Nyckeln är samarbete mellan skola, socialtjänst,

Foto: Per Groth

Nationaldagsfirande på Djäkneberget.

förebyggande verksamheter, hälso- och sjukvård och polis. Det är störst behov att arbeta med samverkan kring de yngsta barnen och två pilotprojekt genomfördes i Skultuna och Råby. Arbetet fortsätter i Skultuna efter projektet och familjecentrum förstärks med ytterligare två tjänster riktade till de yngre barnen och samverkan med förskolan i de västra stadsdelarna.

HÖGT SÖKTRYCK PÅ SERVICELÄGENHETER

En utvärdering gjordes av tillhandahållande av lägenheter i servicehus till personer 90 år och äldre som beviljas utan biståndsbedömning. Söktrycket är relativt högt till vissa servicehus och totalt står färre lägenheter tomma. Vid årsskiftet fanns 50 lägenheter för målgruppen varav omkring hälften är uthyrda.

FOLKLIV, TRIVSEL OCH TRYGGHET I CITY

Under sommaren pågick olika satsningar för att öka trivseln och tryggheten i city. I Vasaparken arrangerades en trivselyta med foodtruck och dagliga aktiviteter. Etapp tre av renoveringen av Vasagatan genomfördes och under den tiden ordnades en sommargångata med utökad yta för uteserveringar och ytor för utställning längs gatan.

När pandemirestriktionerna togs bort återtog invånarna sina normala rörelsemönster och stadens offentliga ytor har återigen myllrat av folkliv. Det har varit allt ifrån löptävlingar, streetfood-festivaler,

teaterfester, konserter vid Mälaren, Summer Meet till firandet att Västerås blivit en universitetsstad. Flera av de arrangemang som Västerås stad medverkar i, Guldstänk, Cityfestival och Nyårsfirandet, blev mycket välbesökta och uppskattade. Även nationaldagsfirandet på Djäkneberget, midsommarfirandet på Vallby friluftsmuseum och Kulturnatten fick ökade besöksiffror. Besökstalen har inte helt återhämtat sig inom idrotten. Elitidrotten har vikande publiksiffror efter pandemin, främst för hockey, bandy och fotboll. Detta innebär ekonomiska konsekvenser för föreningarna och även ett intäktsstopp till Västerås stad, vilket tillsammans med ökade energipriser återspeglade sig i negativa budgetavvikelser inom verksamheterna idrott och fritid.

BIENNAL OCH DELÄGARE I FLYGPLATSEN

Västmanlands teater stod värd för Scenkonstbiennalen 2022, Sveriges största juryutvalda kulturfestival. Teaterns organisation svällde med ett par hundra procent för att kunna hysa Sveriges bästa scenkonst, ett stort antal framåtblickande seminarier samt en egen minifestival på Stora Torget.

Under året gick Region Västmanland in som femtioprocentig delägare av Nya Västerås flygplats AB, vilket minskar Västerås stads kostnader för bolaget.

HÖGA ELPRISER

De flesta av årets månader var varmare än normalt vilket för Mälarenergi innebar

lägre försäljning av el och fjärrvärme. Elpriserna var rekordhöga under året vilket bidrog till att Mälarenergi trots mildare temperaturer hade ett historiskt sett bra resultat. Kommunfullmäktige beslutade i november 2022 att ägardirektivet för Mälarenergi AB ska justeras så att bolaget under perioden 2023–2025 årligen lämnar utdelning till Västerås Stadshus AB med motsvarande 50 procent av resultatet, en ökning jämfört med tidigare direktiv på 25 procent. Västerås Stadshus AB lämnar i sin tur en utdelning till Västerås stad.

MÄLARENERGI VATTEN AB

Mälarenergi AB tillsammans med grannkommunerna Hallstahammar och Surahammar bildade i januari ett gemensamt bolag, Mälarenergi Vatten AB. Bolaget skapar förutsättningar för hållbara vatten- och avloppstjänster i en växande region. Mälarenergi AB:s ägarandel är 85 procent.

FÖRSÄLJNING AV FASTIGHETER

Mimer sålde under 2022 Förseglet hus A AB vilket genererade en reavinst på 21 mnkr. Fler planerade försäljningar av lokaler 2022 i linje med ägardirektiven senarelades till 2023 på grund av osäkert marknadsläge.

Under 2022 avyttrade Västerås Stads Strategiska Fastigheter AB mark till Västerås stad, enligt strategi för fastighetsinnehav via dotterbolaget Geddeholms AB vilket genererade en reavinst på 90 mnkr.

Ekonomisk analys

I redovisningen av koncernen Västerås stad ingår de bolag och kommunalförbund där Västerås stad har ett röstetal som överstiger 20 procent. Västerås stads ägande i Create Business Incubator och Energikontoret i Mälardalen AB är cirka 25 procent, men eftersom omfattningen av verksamheterna är liten ingår inte bolagen i redovisade koncernsiffror.

Västerås stads koncern

ÅRETS RESULTAT

Västerås stads koncerns resultat för 2022 var 1 022 mnkr (1 775 mnkr 2021). Resultatet var lägre än föregående år men 126 mnkr högre än det budgeterade resultatet för Västerås stad och bolagen tillsammans. Minskningen jämfört med föregående års resultat förklaras framför allt av nerdragningen av tidigare års omfattande statliga stöd för Coronapandemins effekter. Högre skatteintäkter, ett samlat överskott i nämnderna, reavinster vid fastighetsförsäljningar och exploateringsvinster har bidragit till resultatet. Dessutom visar stadens bolag ett sammantaget resultat som är 69 mnkr bättre än budget. Resultatet drogs ner av orealiserade förluster i tillgångsförvaltningen på grund av den negativa borsutvecklingen.

LÅNESKULD

Västerås stads koncern har en fortsatt hög investeringstakt vilket leder till en ökande nettolåneskuld (låneskuld minus likvida medel och medel placerade i likviditetsfond). Självfinansieringsgraden, det vill säga de årliga medel som finns för finansiering av investeringar (årets resultat exklusive reavinster, avskrivningar och fastighetsförsäljningar) uppgick till 92 procent. Detta bidrog till att nettolåneskulden ökade med 0,8 mdkr.

Om den planerade höga investeringstakten kommande år realiserar innebär det en ökande nettolåneskuld för Västerås stads koncern. Historiskt har emellertid utfallet beloppsmässigt varit lägre än investeringsplanen visar, exempelvis var

589 mnkr

ÅRETS RESULTAT
FÖR VÄSTERÅS STAD

utfallet 2022 cirka 55 procent av budgeten i Västerås stad.

I en växande stad är det också intressant att följa låneskuldens utveckling per invånare och en kommunkoncern kan ses ha en relativt hög låneskuld om den överstiger 100 tkr per invånare. Detta måste samtidigt även ställas i relation till vilka tillgångsvärden som finns inom koncernen.

BUDGETFÖLJSAMHET

Koncernens budgeterade resultat uppgick till 896 mnkr (631 mnkr) och utfallet blev 126 mnkr högre än budget. Västerås stad stod för en stor del av överskottet mot budgeterat resultat. Alla nämnder utom en visade ett överskott jämfört med budget. Detta förklaras delvis av högre riktade statsbidrag än beräknat. Flera budgetavvikelse inom koncernen förklaras av de höjda energipriserna. Nämnden för idrott, fritid och förebyggande drabbades hårt av de ökade elpriserna. På bolagssidan var situationen densamma för Bostads AB Mimer samtidigt Mälarenergi AB redovisar ett bättre resultat som följd av de högre elpriserna. Utöver dessa bolag visar Vafab Miljö kommunalförbund, Västerås stadshus AB och Västerås strategiska fastigheter AB betydande överskott, medan Mälarhamnar AB uppvisar ett betydande underskott. Resultaten för de övriga bolagen och kommunalförbunden hamnade nära budget. Sammanlagt blev bolagens och förbundens resultat 69 mnkr högre än budgeterat.

FINANSIELL STÄLLNING

Koncernens soliditet ökade något från 37,0 procent till 37,8 procent vilket innebär att Västerås stads koncern har en fortsatt god ekonomisk stabilitet. Investeringarna behöver hållas på en nivå så att låneskulden inte ökar till att innebära en urholkad soliditet och ökade finansiella risker. Långtidsprognoser behövs fortsatt för att säkerställa den finansiella ställningen över tid. Det är särskilt viktigt i en växande stad, där den demografiska utmaningen är stor och kräver prioritering och effektivisering.

BALANSRÄKNING

Den höga investeringstakten ökade koncernens anläggningstillgångar med 1,2 mdkr. Samtidigt ökade omsättningstillgångarna med 1,1 mdkr, vilket betyder att koncernens totala tillgångar har ökat med 2,3 mdkr under året. På skuldsidan ökade skulder och avsättningar med totalt 1,3 mdkr. Årets resultat stärkte det egna kapitalet med 1,0 mdkr och vid årets slut uppgick det egna kapitalet till 16,4 mdkr (15,4 mdkr).

KASSAFLÖDESANALYS

Kassaflödesanalysen visar årets in- och utbetalningar samt upplåning. Årets kassaflöde från den löpande verksamheten och investeringarna blev negativt med -0,4 mdkr 2022 (-0,9 mdkr) för Västerås stads koncern. Detta bidrog till årets negativa kassaflöde. För Västerås stad begränsades den negativa utvecklingen till 0,1 mdkr (-0,5 mdkr). Koncernens kassaflöde innebär en minskning av de likvida medlen med 0,4 mdkr.

Västerås stad

ÅRETS RESULTAT

2022 innebar ännu ett år med högt resultat för Västerås stad. Årets resultat uppgick till 589 mnkr (1 195 mnkr). En stor del av resultatet berodde på högre skatteintäkter än budgeterat samt realisationsvinster för sålda anläggningstillgångar. Västerås

stads ekonomi stärktes även av högre riktade statsbidrag och lägre verksamhetskostnader på grund av lägre volymer och vakanser. Budgeterat resultat för 2022, 1,6 procent, var lägre än det långsiktiga resultatmålet om 2,5 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Men resultatet blev 6,0 procent och 7,2 procent när realisationsvinster, exploateringsresultat och övriga jämförelsestörande poster räknats bort.

Exploateringsöverskott, realisationsvinster och högre riktade statsbidrag än budgeterat står för 327 mnkr av budgetöverskottet. Nämnderna fick sammantaget ett överskott på 213 mnkr exklusive exploatering och realisationsvinster.

CORONAPANDEMIN

Coronapandemin påverkade Västerås stads verksamheter till en del i början av året. Sjuktalet var i början av året högre än under någon period under de två pandemiåren då sjukdomen blev mer smittsam men också mindre allvarlig. Verksamheterna ställdes successivt om till ett mer normalläge under våren, men påverkan på sjukfrånvaro inom omsorg och pedagogisk verksamhet samt lägre intäkter inom fritidsområdet påverkade ekonomin inledningsvis.

SKATTEINTÄKTER

Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag uppgick sammantaget till 9 844 mnkr (9 421 mnkr), vilket var 268 mnkr högre än budgeterat. Förklaringen återfinns främst i skatteintäktsprognozen för 2022 och 2021. Västerås stad erhöll även 36 mnkr i generella statsbidrag som inte var budgeterade. Det gällde del av den så kallade skolmiljarden, bidrag för sjuksköterskor på särskilt boende, allmänt stöd för ökade finansiella kostnader och för flyktmottagning från Ukraina.

SCB upptäckte i februari 2023 en felberäkning av kostnadsutjämningen som påverkar åren 2022 och 2023. Västerås stad korrigeras med ett tillägg på 47 kronor per invånare för 2022 och 36 kronor per

invånare 2023, vilket innebär cirka 7 mnkr för 2022 och 6 mnkr för 2023. De 7 mnkr ingår dock inte i 2022 års resultat då felet uppdagades efter bokslutet.

NETTOKOSTNADERNA

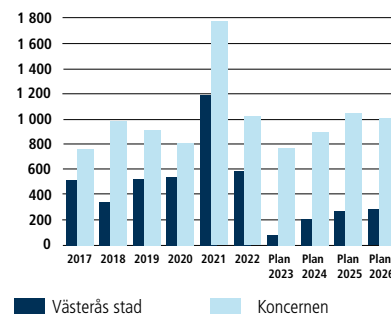
Nettokostnaderna ska över tid inte öka mer än skatteintäkterna. Verksamheternas nettokostnader 2022 var 357 mnkr lägre än budget, men ökade med 6,6 procent mot 2021. Skatteintäkterna ökade med 4,5 procent. Budgeterad ökning var 1,6 procent. För god ekonomisk hushållning bör de totala nettokostnaderna generellt inte överstiga 98 procent av skatteintäkterna. Utfallet 2022 blev 92 procent av skatteintäkterna. Tre nämnder sänkte sina nettokostnader jämfört med föregående år. Individ- och familjenämndens nettokostnader sjönk med 1,9 procent. Nämnden gjorde ett större överskott mot budget bland annat beroende på andra arbetssätt kring barn och unga som gjort att antalet institutionsplaceringar minskat till förmån för familjehemsplaceringar som är en mindre kostsam åtgärd. Nettokostnaderna minskade även för kommunstyrelsen och för byggnadsnämnden. Kommunstyrelsen och byggnadsnämnden visar också överskott mot budget beroende på högre intäkter än planerat men även på grund av vakanser i verksamheten. Nämnden för idrott, fritid och förebyggande fick en nettokostnad som var 4,6 procent högre än budget främst beroende på de höga energikostnaderna, vilket även visade sig i nämndens underskott mot budget för året. Nämndens nettokostnader ökade därmed med 6,1 procent jämfört med 2021.

REALISATIONSVINSTER

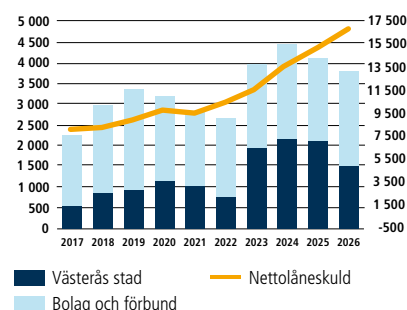
Totalt blev realisationsvinster från sålda anläggningstillgångar 86 mnkr. Av dessa bestod 83 mnkr av fastighetsförsäljningar fördelat på 34 sålda tomträtter för småhus, 2 tomträtter för flerfamiljshus och 2 tomträtter med industriverksamhet. På grund av det nuvarande allmänna ekonomiska läget med bland annat högre räntor har intresset av att friköpa varit lägre än föregående år.

Under året förnyades 280 tilläggsavtal

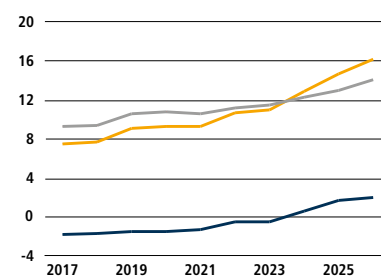
ÅRETS RESULTAT, MNKR

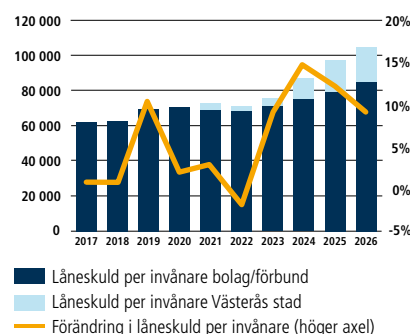
INVESTERINGAR, MNKR

NETTOLÅNESKULD, MILJARDER KRONOR

LÅNESKULD PER INVÅNARE I KRONOR OCH FÖRÄNDRING MELLAN ÅREN, %

8 545

BARN I FÖRSKOLAN 2022

Foto: Per Groth

för befintliga tomträtter med 10-åriga avtal och två med 20-årigt avtal. Det har under året gjorts fyra nya upplätelser med ändamålet flerbostadshus. Vid årets utgång fanns det 2 590 tomträtter där de flesta tomträtterna utgörs av småhus.

EXPLOATERINGSVERKSAMHETEN

Överskottet i exploateringsverksamheten slutade på 101 mnkr, 71 mnkr högre än budget, med en prognos under hösten på 20 mnkr. Stora förändringar skedde i slutet av året i några större projekt. Avvikelsen beror främst på projekten Öster Mälarstrand etapp 3 och Hacksta väst med en sammanlagd avvikelse på +46 mnkr, men även fastighetsförsäljningar som härrör till tidigare exploateringsprojekt och lägre kostnader som avskrivningar med mera.

I flera av projekten ingår det även att staden investerar i gator, parker med mera. Detta innebär att framtida kostnader i form av avskrivningar tillkommer.

FINANSIELL LEASING

Enligt redovisningsregler ska leasingavtal klassificeras antingen som finansiell eller operationell leasing. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och fördelarna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren (hyresgästen). Övriga leasingavtal är operationella leasingavtal. Västerås stad gjorde en omklassificering enligt regel-

verket 2021 av 83 inhyrningar. Klassificering av leasingavtal görs fortsättningsvis vid tecknande av nya hyresavtal. Per den 31 december 2022 fanns 80 inhyrningar av fastigheter som klassas som finansiella leasingavtal.

I den löpande redovisningen bokförs de verkliga hyreskostnaderna som staden får som hyreskostnad. Därefter bokas delar av de hyreskostnader som tillhör leasingavtal om, för att likställa inhyrda objekt som om det vore egna investeringar. Hyreskostnaden minskar och ränta och avskrivningar ökar.

De verkliga hyreskostnaderna påverkas inte. Däremot uppstår en resultateffekt att på grund av redovisningen. Den kan bli positiv eller negativ beroende på vilken fas avtalet befinner sig i, men under den totala avtalstiden ger det ingen resultatpåverkan förutom den del som anses vara drift.

För de avtal som nu är klassade som finansiell leasing uppgick resultatet till +8 mnkr för 2022.

NÄMNDERNAS DRIFTREDOVISNING

Sammantaget visar nämnderna en positiv budgetavvikelse med 213 mnkr exklusive realisationsvinster, exploateringsöverskott och resultat av finansiell leasing. Orsakerna till överskottet är bland annat en kombination av lägre volymer, högre statsbidrag och lägre verksamhet på grund av vakan- ser än budgeterat.

Förskolenämnden

Förskolenämnden visade ett överskott på 18 mnkr, varav 2 mnkr i den kommunala förskolan. Överskottet beror främst på färre barn än budgeterat. Förskolan har dessutom fått högre statsbidrag än beräknat för kvalitetshöjande åtgärder. Även högre föräldraavgifter på grund av högre snittersättning per barn var en del av överskottet. Överskottet i den kommunala förskolan beror framför allt på det statliga bidrag för sjuklönekostnader som betalades för första kvartalet.

Grundskolenämnden

Grundskolenämndens utfall blev ett överskott på 19 mnkr, varav -3 mnkr för den kommunala utföraren. Överskottet beror på färre elever i grundskolan och i grundskolskolan, framförallt i annan kommun, medan antalet barn i fritidshem har ökat från de lägre nivåerna under pandemin. Den kommunala grundskolan hade fram till november en positiv prognos på grund av statsbidrag för bland annat sjuklönekostnader under våren, samt förstärkningar som inte fullt ut kunnat nyttjas. Nämnden beslöt då att göra extrasatsningar på läromedel. I slutet av året tillkom kostnader för lokaler på grund av nya städavtal och dyrare el som gjorde att resultatet blev negativt. Antal asylsökande elever i skolverksamhet 2022 var i snitt 68 elever. Antalet var mer än dubbel så högt under höstterminen som under vårterminen. Den skolsatsning som tidigare påbörjats

fortsatte 2022 vilket innebar en betydande ökning av ersättningen till grundskolorna. Satsningen innebar att antalet årsarbetare inom skolorna kunde öka med cirka 130 under 2022, i snitt cirka 3 årsarbetare per skola.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens utfall blev ett överskott på 28 mnkr. Huvuddelen av överskottet beror på statsbidrag till Vuxenutbildningscentrum, men även på färre elever till den så kallade Arenan, för ungdomar som inte är inskrivna i gymnasieskolan. Den kommunala utförarens resultat kring noll innefattar överskott för arbetsmarknadsdelarna medan gymnasieskolorna gjorde ett underskott, främst beroende på färre elever än budgeterat och att fler elever i gymnasieskolan hade stora resursbehov. Underskottskompensation till fristående ingår i resultatet.

Skultuna kommunalnämnd

Skultuna kommunalförvaltning visade ett överskott på 5 mnkr. Avvikelsen bestod av ökade intäkter, främst statsbidrag. Kostnaden för medarbetare blev lägre beroende på outnyttjade buffertar och vakanser, medan övriga kostnader blev högre än budgeterat vilket förklaras av kostnader till bemanningsföretag samt ökade kostnader för el, livsmedel och drivmedel. Grundskolans ekonomi är fortsatt stabil, äldreboendet har en ekonomi i balans tack vare statliga ersättningar för sjuklönekostnader och lägre personalkostnader på grund av svårigheter att få tag i vikarier, medan hemtjänsten fortsatt inte har förutsättningar att ha en ekonomi i balans.

Individ- och familjenämnden

Individ- och familjenämndens resultat slutade med ett överskott på 40 mnkr. Överskottet beror huvudsakligen på färre institutionsplaceringar inom barn- och ungdomsområdet, lägre personalkostnader och färre hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd.

Område barn och ungdom fick ett större budgetöverskott då det var lägre antal

månadsplaceringar av barn och ungdomar på HVB-hem, lägre månadsplaceringar av ungdomar på SiS-boende medan stödboende har legat på budgeterad nivå men med högre dygnspriser än budgeterat. Inom familjehemmen har däremot placerade ungdomar ökat mot förra året, vilket resulterade i ett underskott mot budget. Överskottet beror även på lägre personalkostnader för vakanta tjänster samt tillskott av statsbidrag som inte var budgeterade.

Fler placeringar av vuxna missbrukare och för personer utsatta för våld i nära relation än budgeterat gav underskott inom område vuxen. Externt köpt öppenvård till högre dygnspriser är ytterligare en orsak till underskottet.

Inom område ekonomiskt bistånd gav lägre personalkostnader, statsbidrag och färre hushåll i behov av försörjningsstöd samt satsningen på välfärdsjobb överskott mot budgeten.

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Nämnden för personer med funktionsnedsättning fick ett överskott mot budget på 21 mnkr varav egenregi 4 mnkr. Största avvikelsen återfinns inom boendestöd beroende på att externt utförande av boendestöd upphörde under året. Detta innebar en stor omställning för egenregi och svårigheter att hinna utföra alla beviljade timmar liksom missnöjdhet från kunder med följd att flera kunder avsåg sig boendestöd. Det blev även en positiv budgetavvikelse för verksamheter inom LSS-lagstiftningen (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade) beroende på lägre kostnader för personlig assistans och för boende. Underskottet inom daglig verksamhet förklaras av att verksamheten har ökat i större utsträckning än vad nämnden fått budgetkompensation för, men även ökade övriga kostnader, bland annat för lokaler.

Äldrenämnden

Äldrenämndens resultat ökade i bokslutet till ett överskott på 44 mnkr. Orsaken finns inom hemvården enligt lagen om valfrihetssystem, LOV. Det gäller dels ett

skadestånd från Personstöd Mälardalen efter att fel uppdragats och avtalet med leverantören av hemvård bröts under hösten, dels vikande timmar i hemvården i slutet av året men även att kvalitetssatsningen inte nyttjades. Anslaget för nytt avtal gällande nattjämsgöring nyttjades inte fullt ut, liksom språksatsningen och satsningen för heltid som norm. Dessutom understeg kostnaderna för IT-stöd och trygghetsskapande teknik budgeten.

Samtidigt uppvisar egenregi underskott på -30 mnkr, som liksom tidigare år huvudsakligen beror på obalanser i hemtjänsten, men även underskott i servicehus och äldreboende. Bemanningssituationen har under året varit svår, både inom hemvård och boenden. Detta har lett till köp av inhyrda sjuksköterskor, ökad sjukfrånvaro samt övertidskostnader. Framflyttandet av övertagande av Ångsklockan och Fatburen till privat regi orsakade högre kostnader då vikarier fick anställas för att kunna driva verksamheten vidare.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden hade endast ett mindre budgetöverskott 2022. Intäkterna blev lägre än budget på grund av lägre arvodeskostnader medan en vakant tjänst och långtidssjukskrivningar ledde till överskott på kostnadssidan.

Kulturnämnden

Kulturnämnden hade ett mindre budgetöverskott främst kopplat till en vakans på stadsarkivet. Överskott inom verksamhetsområde allmänkultur har använts för behov som funnits inom biblioteken, kulturskolan och Västerås museer. Nämnden har under året tagit del av statliga medel på 6 mnkr som använts i biblioteken och i kulturskolan i olika projekt. Kulturskolans kursavgifter börjar hämta sig efter pandemin och gav ett intäktsöverskott. I överskottet ingår en mindre del från Kulturfonden som inte delats ut.

Nämnden för idrott, fritid och förebyggande

Nämnden för idrott-, fritid och förebyggande var den enda nämnd som fick ett underskott mot årets budget. Under-

skottet blev -14 mnkr och beror huvudsakligen på prisökningarna på energi som påverkade idrotts- och badanläggningarna, där energikostnadsavvikelsen för Kokpunkten och Rocklunda står för betydande delar. Till det kommer ökade hyreskostnader för idrottsanläggningar på grund av inflationen.

Friluftsanläggningar visar ett underskott för städning, sophämtning och förbättringar på bland annat utebad och motionsspår. Överskott i verksamhetsområde fritid och förebyggande då den nya fritidsgården på Hammarby öppnade senare än planerat samt övriga vakanser förbättrar underskottet i nämnden.

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämnden fick ett överskott på 8 mnkr. Intäkterna översteg budgeten beroende på att flera stora detaljplaner vunnit laga kraft och därmed kunnat fakturerats samt genom god genomströmning av lantmäteriärenden. Personalomsättningen har varit stor och vakanser innan återrekryteringar har gett lägre personalkostnader. Bidraget från kommunstyrelsens reserv för att öka genomströmningen av detaljplaner har bidragit till att plankön har minskat.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens totala resultat uppgick till +167 mnkr över budget. Huvuddelen av överskottet beror på realisationsvinster för fastighetsförsäljningar med 83 mnkr, överskott i exploateringsverksamheten med 71 mnkr samt överskott för finansiell leasing med 8 mnkr. Fastighetsförvaltningen fick ett överskott på 4 mnkr, varav budgetöverskott för markförvaltning men underskott för lokaler. Kostnader för tillsyn och skötsel av lokaler blev högre delvis på grund av avbrutet samarbete med en driftsentreprenör.

Miljö- och konsumentnämnden

Miljö- och konsumentnämnden fick ett överskott på 3 mnkr. Orsaken är bland annat att vakanta tjänster inte kunnat tillsättas. Rekryteringar genomfördes under året, men det var svårt att hitta personer med rätt kompetens. Nämnden beviljades 0,5 mnkr av centrala medel för att komma ikapp med livsmedelskontrollen inför efterhandsdebitering som införs 2024. Extra resurser rekryterades och förvaltningen är nu i fas med den plan som tagits fram inför övergången. Nämnden fick del av det generella statsbidraget för trängselkontroller.

Tekniska nämnden

Tekniska nämndens prognos på underskott vände i årsskiftet till ett överskott mot budget på 12 mnkr. Den största utmaningen har varit de ökade drivmedelskostnaderna för kollektivtrafiken och därmed krav på kompensation från Kollektivtrafiknämnden, som också var orsaken till en negativ prognos. Ersättningen till Kollektivtrafiknämnden slutade på ett budgetunderskott på -17 mnkr.

Framförallt är det högre intäkter än både budget och prognos för parkering och markupplåtelse som är orsaken till överskottet. Trenden är att intäkter för markupplåtelse och parkeringsintäkter ökar efter två år med pandemi med lägre utfall. En ny zonindelning för parkering bidrog också till högre intäkter. Lägre kapitaltjänstkostnader då hela investeringsbudgeten inte genomförts samt lägre personalkostnader på grund av vakanser är andra orsaker till resultatet. Vinterväghållningen visar underskott mot budget.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens fick överskott mot budgeten på 25 mnkr. Överskottet blev störst på intäktsidan där halva överskottet beror på extra satsningar som kommunstyrelsen beslutat om. Kostnaderna avvek på grund av de extra satsningarna på stärkt krisberedskap, universitetsatsning, klimatlöfte samt på vakanser som även medförde att vissa utvecklingsinsatser inte genomfördes.

Kommunrevisionen

Kommunrevisionen visade ett mindre överskott mot budget. Personalkostnaderna blev lägre på grund av sjukdom medan kostnad för revision blev högre än budgeterat. I samband med ny upphandling av revision och byte av revisionsbolag uppstod en tillfällig extra kostnad för räkenskapsrevisionen för 2022.

Valnämnden

Valnämndens ram ökades 2022 för att kunna genomföra val till riksdag, region och kommun. Till ramen kommer bidrag från staten. En liten budgetavvikelse uppstod, främst på grund av de statliga bidragen med resultatet +0,5 mnkr.

VERKSAMHETSREDOVISNING

Verksamhetsredovisningen visar Västerås stads intäkter och kostnader utifrån vilken typ av verksamhet som bedrivs, oavsett organisation. Redovisningen ligger till grund för många av de officiella nyckeltalen kring kommuners kostnader. Västerås stad fördelar förvaltningsgemensamma kostnader när det gäller utfall, men inte i budgeten. För att hitta motsvarande siffror i resultaträkningen görs justering för interna poster och övriga poster som inte finns med i verksamhetens intäkter och kostnader i resultaträkningen.

Större avvikelser i nettokostnader finns inom några verksamheter jämfört med föregående år.

Inom kultur och fritidsverksamheten har ökade energipriser inte vägts upp av ökade intäkter, vilket gjorde att nettokostnaderna ökade jämfört med 2021.

Förskoleverksamhetens nettokostnader ökade också trots att intäkterna var högre då även kostnaderna ökat bland annat på grund av vikarier vid hög sjukfrånvaro.

Vuxenutbildningen har fått höga statsbidrag, men då de var ännu högre 2021 har nettokostnaderna ändå ökat.

Verksamhet för personer med funktionsnedsättning har också ökade nettokostnader. Trots minskade kostnader för boendestöd så ökade nettokostnaderna då kostnader tillkommit för nya boenden, fler deltagare i daglig verksamhet samt att ersättningar till utförare och för personlig assistans ökade.

Bidraget till Västerås flygplats medförde att nettokostnaderna ökade för verksamheten kommunikationer. När flygplatsbolaget tillhörde Västerås Stadshus AB kvittades förlusten mot vinster i andra bolag.

Inom näringsliv har lägre försäljningsintäkter och högre kostnad för inköp av mark medfört ett lägre netto 2022. Dock har markreserven minskat.

Gällande nettokostnaden för flyktingverksamheten så varierar den beroende på storlek på mottagandet. Den statliga ersättningen periodiseras under de fyra år som en person klassas som flykting och resultatet för en grupps mottagande syns i redovisningen det sista året. Nettokostnaderna minskade 2022 då kostnaderna inte

ökat lika mycket som intäkterna. Bidrag enligt massflyktingdirektivet har påverkat intäktsidan.

MÄLARENERGI AB

Mälarenergi koncernen och moderbolagets verksamhet och finansiella ställning är stabil. Resultat efter finansiella poster uppgick till 506 mnkr (594 mnkr), vilket är 67 mnkr bättre än budget. Det förbättrade resultatet gentemot budget beror mestadels på högre elpriser på marknaden. Lägre värmeförsäljning beroende på en mildare vinter i början på 2022, stigande bränsle och råvarukostnader på grund av omvärldsfaktorer samt ett haveri på block 6 har samtidigt påverkat resultatet negativt gentemot budget.

BOSTAD AB MIMER

Resultat efter finansnetto uppgick för Bostad AB Mimer 2022 till 140 mnkr (190 mnkr). Ett antal fastighetsförsäljningar som planerades under 2022, flyttades utifrån marknadssituationen till 2023, vilket innebar 30 mnkr lägre reavinsten än budgeterat för året. Årsförhandlingen gällande 2022 års hyror resulterade i en genomsnittlig hyreshöjning om 1,65 procent vilket är lägre än budgeterat. Ökade energikostnader samt stigande räntor gentemot tidigare år har påverkat resultatet negativt.

NYA VÄSTERÅS FLYGPLATS AB

Den 1 april 2022 såldes 50 procent av bolaget till Region Västmanland. Årets resultat exklusive ägarnas driftbidrag (koncernbidrag 2021) uppgick till -22 mnkr (-27 mnkr), vilket är i enlighet med budget. Flygplatsen har påverkats ekonomiskt till följd av Rysslands invasion av Ukraina. Exempelvis som en direkt konsekvens valde Detur att inte påbörja planerad seriecharter. Flera flygbolag och även flygledare runt om i Europa har strejkat under perioden juni till augusti 2022, vilket även har påverkat flygtrafiken på Stockholm-Västerås flygplats.

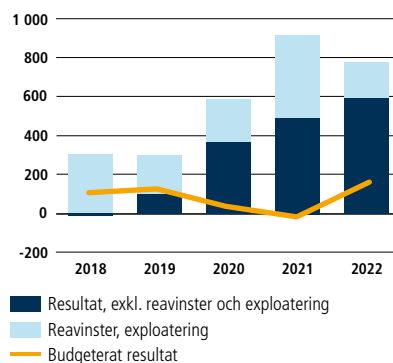
MEDARBETARKOSTNADER, VÄSTERÅS STAD, MNKR

	2020	2021	2022
Lönekostnader*	3 369	3 493	3 714
Arbetsgivaravgifter	1 025	1 067	1 126
Övriga medarbetarkostn.	268	301	254
SUMMA	4 662	4 861	5 094
Ökning, medarb. kostn.	4,5%	4,3%	4,8%
Utbetalda pensioner	186	185	184

* Enligt SCB:s definition; lön, pensionskostnader, sociala avgifter exklusive skattefria traktamenten

ÅRETS RESULTAT VÄSTERÅS STAD, MNKR	Budget 2022	Utfall 2022	Utfall 2021
Verksamhetens resultat	153	778	916
varav reavinst		79	195
varav exploatering	30	101	227
Finansnetto	-4	-189	279
Årets resultat	149	589	1195

VERKSAMHETENS RESULTAT, MNKR

Av diagrammet framgår att stora delar verksamhetens resultat tidigare år har åstadkommit genom exploateringsöverskott och försäljning av anläggningstillgångar. Resultatet 2022 förbättrades av högre riktade statsbidrag samt lägre kostnader för lägre volymer.

FÖRÄNDRING AV NETTOKOSTNADERNA

VÄSTERÅS PARKERINGS AB

Västerås Parkerings AB påvisar ett förbättrat resultat efter finansiella poster på 6 mnkr (3 mnkr), resultatet för 2022 är bättre i jämförelse med budget på 0,4 mnkr.

Intäkterna var i nivå med budget, förutom intäkter från parkeringsköp beroende på förskjutningar i samhällsplaneringen. De totala driftskostnaderna var 30 procent lägre än budget.

VÄSTERÅS STRATEGISKA FASTIGHETER AB

Årets resultat uppgick till 97 mnkr (40 mnkr) mot 67 mnkr i budget. Under året har Västerås Stads Strategiska Fastigheter AB, enligt strategi för fastighetsinnehav, avyttrat mark till Västerås Stad, via dotterbolaget Geddeholms AB. Detta genererade en reavinst på 89,6 mnkr. Övriga för året budgeterade försäljningar har flyttats fram till 2023.

STRÖMKÄLLAN AB

Bolaget äger en fastighet, Strömkällan 1. Delar av marken arrenderas ut, utöver det bedrivs ingen verksamhet på fastigheten. Bolagets helårsresultat efter finansnetto uppgick till 0,4 mnkr (-0,3 mnkr).

MÄLARHAMNAR AB

Årets resultat efter finansnetto uppgick till -14 mnkr (6 mnkr). Trots historiskt höga volymer nådde Mälarhamnar inte upp till resultatet för 2022. Hamnutvecklingen innebar högre hyreskostnader för bolaget vilket påverkade resultatet samt att resultatet har belastats med en retroaktiv reservering av pensionskostnader på 10 mnkr.

VÄSTERÅS CENTRAL AB

Årets resultat efter finansnetto uppgick till 5 mnkr (3mnkr). Bolaget äger fastig-

heten Stationen 1 i Västerås som utgörs av stationsområde med tillhörande byggnader i form av stationshus, gångbro med mera. Bolaget har inga anställda då all förvaltning sker genom Jernhusen AB.

VAFAB MILJÖ KOMMUNALFÖRBUND

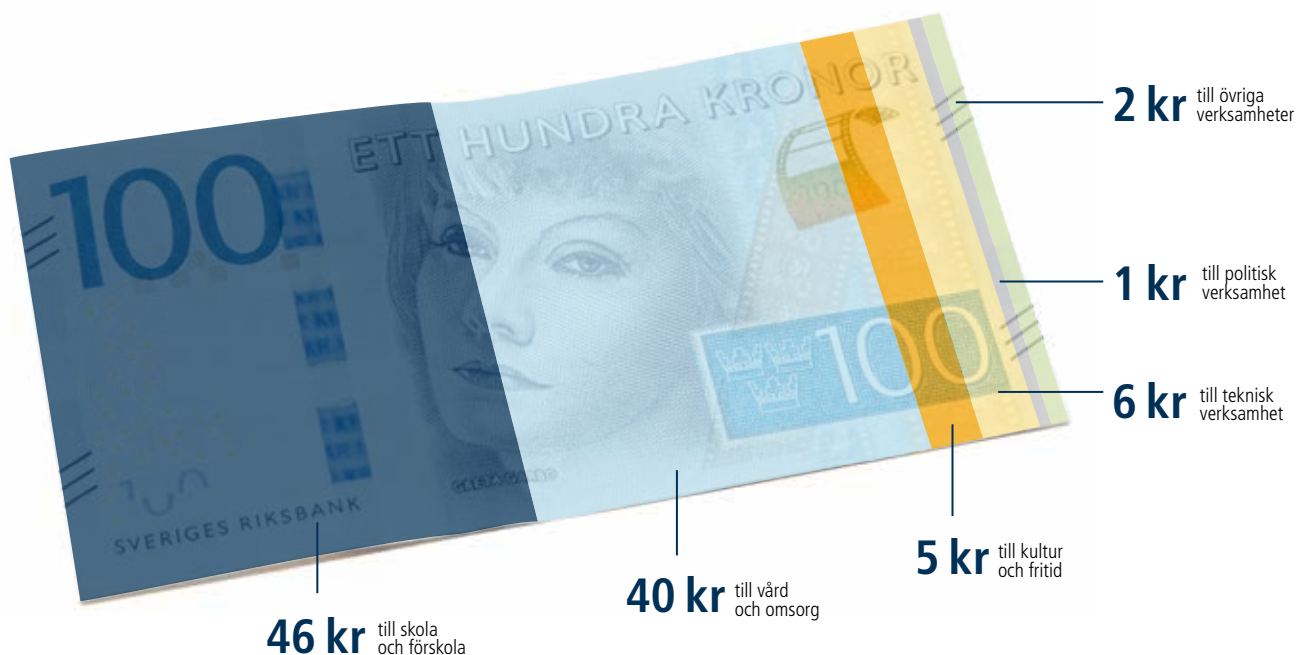
Koncernen Vafab som inkluderar både Vafabmiljö kommunalförbund och aktiebolaget Vafab AB redovisar ett resultat på 26 mnkr, vilket är 20 mnkr bättre än budget. Den positiva avvikelsen beror till största delen på ökade intäkter för mottagna schaktmassor.

ÖVRIGA BOLAG OCH FÖRBUND

Övriga bolag och kommunalförbund ligger totalt sett i stort sett i linje med budget och sammantaget ett resultat efter finansiella poster på 3 mnkr vilket avviker med mindre än 1 mnkr i jämförelse med budget.

SÅ HÄR FÖRDELAR VÄSTERÅS STAD

100 skattekronor

Investeringar

Totala investeringar i koncernen uppgick till 2 641 mnkr (2 867 mnkr 2021), vilket är mindre än de senaste åren, eftersom bolagens investeringsnivå sjunkit. Årets investeringar i Västerås stad uppgick till 782 mnkr totalt och 705 mnkr exklusive exploateringsinvesteringar. Motsvarande belopp året före var 1 084 mnkr respektive 1 032 mnkr. Investeringarna i Västerås stad har de senaste åren varit på en högre nivå än tidigare då Västerås beroende på omfattande behov av nya lokaler för förskola, skola och omvårdnad, samt ett stort renoveringsbehov i befintliga lokaler. Utfallet 2022 blev 55 procent (69 procent) av budget. Koncernen exklusive Västerås stad investerade 1 859 mnkr (1 783 mnkr), varav Mälarenergi 943 mnkr och Mimer 761 mnkr.

Till investeringar kommer inhyrningar av objekt. Under 2022 inleddes leasingavtal motsvarande 218 mnkr, främst avseende Socialtjänstens hus där man inledde ett 15-årigt avtal i februari.

INFLYTTNING OCH STÄRKT GATUUNDERHÅLL

Inflyttning har skett i gruppbestaden på Hallonvägen, Fredrikbergssbadet färdigställdes inför sommaren och Irstaskolans etapp 2 togs i bruk inför höstterminen, men kring utemiljön finns arbete kvar att göra, vilket sker 2023. Inflyttning har även skett i det inhyrda objektet Socialtjänstens hus.

Kommunstyrelsen beslutade om en tilläggsram på 15 mnkr i juni som en förstärkning av gatuunderhållet. Därmed kunde planerad asfaltering av gator genomföras, trots ökade priser på asfalt, samt även ytterligare tre cykelvägar och tre gator.

INFRASTRUKTUR OCH KOLLEKTIVTRAFIK

Många större infrastrukturprojekt är till stor del slutförda men det återstår mindre åtgärder, bland annat Kopparbergsvägen, sträckan mellan Emausmotet och Ringvägen.

Flera kollektivtrafiksatsningar har genomförts, bland annat åtgärder på

TOTALA INVESTERINGAR
I HELA KONCERNEN 2022

2 641 mnkr

Visionsbild från Finnsletten med moderna byggnader, torg och gator. Walk the Room/Sweco.

Lundaleden/Kontraktsvägen vars svängradier har utökats samt en hållplats på Bjurhovdagatans förlängning. Bland övriga infrastrukturinvesteringar finns stora belysningsinvesteringar och belysningsinsatser med statligt stöd har också genomförts på flera cykelleder. På Lövhagens grannskaps-park pågår en större upprustning inklusive en stor lekplats. En gång- och cykeltunnel under Björnövägen invigdes under året.

BYGGNATION I SKOLOR OCH I HAMNEN

Pågående projekt är byggnation av Skallbergets och Gotö förskolor, ombyggnad av Önstaskolan och Sofias skolan, om- och tillbyggnad av Emausskolan och Carlforsska gymnasiet och omklädningsrum på Bäckby idrottsplats.

Muddring, byggnation av magasin i hamnområdet pågick under hela året och fortsätter även under 2023.

MIMERS INVESTERINGAR: 741 MILJONER

Koncernen Mimers investeringar uppgick till totalt 741 mnkr, fördelat på nybyggnation 248 mnkr, ombyggnationer 493 mnkr samt inventarier 3 mnkr. Avskrivningar på byggnad och inventarier uppgår sammanlagt till 244 mnkr, inklusive utrangeringar.

NYA LÄGENHETER OCH P-PLATSER

Under 2022 har det tillförts 184 lägenheter i ny- och ombyggnation. I Bäckby centrum färdigställdes de sista av totalt 105 lägenheter. Samtidigt öppnade matbutik,

gym, kiosk och möteslokal sina portar. I city färdigställdes projektet Högne med 54 lägenheter och 320 parkeringsplatser, där garaget drivs av Västerås Stad. I grannfastigheten Hulte har nybyggnationen av 90 lägenheter påbörjats och kommer färdigställas under 2024. På Tegnérulunden, Gideonsberg genomfördes inflyttning till 69 lägenheter första kvartalet 2022. I Skultuna påbörjades en nyproduktion av ett trygghetsboende med 26 lägenheter där inflyttning sker under 2023. Under året fortsatte även större arbeten på Kvarteret Förseglet på Öster Mälarstrand, ett mångårigt fastighetutvecklingsprojekt med flera byggaktörer.

MÄLARENERGI INVESTERINGAR: 943 MILJONER

Under året uppgick Mälarenergi koncernens investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar till 943 mnkr (741).

Investeringarna för värmeverksamheten uppgick till 320 mnkr (205), inklusive satsningar för kylverksamhet och pågående investering i berggrum avseende energilager. Investeringen i värmelagret i berggrummet är årets enskilt största för affärsområdet.

Investeringstakten har fortsatt varit mycket hög gällande elnätsanläggningar, där investeringarna uppgick till 255 mnkr (278). Året innebar för Mälarenergi Elnät AB rekord i exploateringsinvesteringar, främst i form av mottagningsstationer, men även förstärkning inom elnätet för att öka kapaciteten samt att bygga bort luftledningar till förmån för markförlagd kabel.

Investeringar i vatten- och avloppsnät respektive vattenproduktions- och reningsanläggningar uppgick till 245 mnkr (172). De avser såväl exploateringar som förnyelse av ledningsnätet. Därtill tillkommer bland annat förnyelse på verken samt byggnationer av nya dagvattenledningar.

Fibernätsinvesteringar har uppgått till 46 mnkr (46) inom moderbolaget och Fibra

AB:s investeringar uppgick till 22 mnkr (13). Under året har bolaget varit drivande i att fortsatt bygga ut fibernätet och att upprätthålla kapaciteten.

Investeringar i vattenkraften uppgick till 10 mnkr (13) inklusive delfinansiering med erhållna bidrag från Vattenkraftens miljöfond och avsåg främst förnyelse av kraftverksanläggningar.

Övriga investeringar i koncernen avser investeringar i egna och andras fastigheter samt IT-utveckling inklusive digitalisering av kundfunktioner. Totalt uppgick dessa investeringar till drygt 35 mnkr (20).

Totalt investerade Västerås Parkerings AB 52 mnkr under 2022, varav 51 mnkr avser investeringar i parkeringshuset Oxen som blev färdigställt i slutet av året.

Kommunalförbundet VafabMiljö investerade 2022 för totalt 61 mnkr. Investeringar i processanläggningar, processoptimering, renhållningsfordon och kärl, containers samt gasflak utgör majoriteten av årets investeringar.

Foto: Michael Perlmutter

AVVIKELSE MOT INVESTERINGSBUDGET

Årets totala investeringsutfall i Västerås stad var 639 mnkr lägre än budget. De områden som avvek mest mot budget var grundskolor, förskolor, exploatering och infrastruktur. Avvikelseberor främst på omfördelning av utgifter från år 2022 till 2023. Avseende skola och förskola på Sättraområdet har investeringsutfallet påverkats av justeringar i tidplanerna för detaljplaner och infrastruktur. På skolprojektet Herta/Bryggarhusområdet har genomförande omfördelats från 2022 till 2023 på grund av detaljplaneärende. På förskoleprojektet Gotö/Barkarö har ett omtag tagits vad gäller upphandlingen. För Persboskolan sker en omfördelning mellan år samtidigt som projektets omfattning ökat. Ekbergaskolan avviker från årets investeringsbudget, framför allt beroende på placering och bygglov för ersättningspaviljongerna. Betalningsplanen för ombyggnaden av Emausskolan har omarbetats. Exploateringsinvesteringarna blev lägre främst på grund av färre köp till markreserven. Bland infrastrukturinvesteringarna är omgestaltningen av Stora Torget fortsatt i vänteläge på grund av behovet av att genomföra arkeologiska undersökningar. Övriga avvikelser är förseningar av ombyggnad av Barkarövägen och gröna stråket på Bäckby. I projektet Oxbacken Centrum blev

kostnaderna 3 mnkr lägre. För Lövuddens båthamn uppstod en utgiftsökning då man valt en annan, mer hållbar, brygglösning samt en avvikelse för att större del av projektutgifterna förskjutits från 2021. Fortsättningen av byggandet av Vågholmars på Öster Mäljarstrand har tidigare lagda utgifter som påverkat 2022. Projektet är bedömt att få en mindre avvikelse till sluttidpunkten 2024.

INVESTERINGAR 2023 OCH FRAMÅT

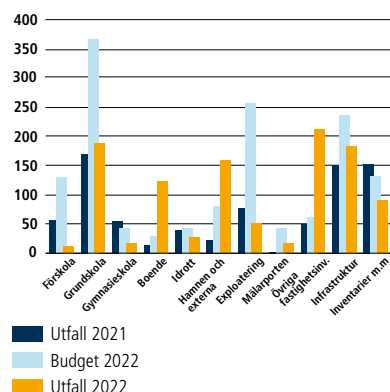
Investeringar i bolag och kommunalförbund beräknas uppgå till drygt fyra miljarder kronor per år de tre närmaste åren för att sjunka igen 2026. Både Mälarenergi och Mimer har investeringsplaner på 1 miljard kronor per år de kommande åren.

Investeringsplanen för Västerås stad omfattar kring två miljarder kronor per år under åren 2023–2025 för att sedan sjunka något. Framför allt är det investeringar i nya och upprustade skolor och förskolor men också äldreboenden, idrottslokaler, gator och parker. Mälarporten är ett av Västerås stads största stadsdelsprojekt och innebär stora investeringar under en lång tid framöver, men även möjligheter till inkomster som uppväger. Investeringar för exploatering och mark för att säkra möjligheter till fortsatt utbyggnad av Västerås är också av vikt.

51 mnkr

INVESTERADE STADEN I
PARKERINGSHUSET OXEN
SOM BLEV FÄRDIGSTÄLLT
I SLUTET AV ÅRET.

INVESTERINGAR 2021-2022, MNKR

Investeringar koncernen, mnkr	Utfall 2022
Mälarenergi AB	943
Bostads AB Mimer	761
Västerås Parkerings AB	52
Vafab	61
Övriga bolag och kommunalförbund	42
Summa investeringar i bolag/kommunalförbund	1 859
Västerås stads investeringar	782
Totala investeringar	2 641

Investeringar Västerås stad, mnkr	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse 2022
Förskola	12	130	56	74
Grundskolor	188	367	170	197
Gymnasieskolor	17	43	54	-11
Boenden	124	29	13	16
Idrott	28	43	39	5
Hamnen, externa hyresgäster	159	80	22	58
Exploatering	52	257	77	180
Mälarporten	17	43	1	42
Övriga fastighetsinvesteringar	212	62	49	13
Infrastruktur	184	236	150	86
Inventarier mm	91	132	153	-20
Totala investeringar	1 084	1 421	782	639

God ekonomisk hushållning

Bedömning av god ekonomisk hushållning görs genom att följa upp kommunfullmäktiges mål, inklusive de finansiella målen, balanskravet och målen för strategiska utvecklingsområden. Bolagen följs upp enligt ägardirektiven och kommunalförbunden enligt förbundsordningen. Från och med årsplan för 2021 finns också beslutat finansiellt mål för koncernen.

Bedömningen är att Västerås stad har en fortsatt god ekonomisk hushållning. Perspektiven Kund, Kvalitet och Medarbetare har förbättrats något sedan föregående år, även om ytterligare utveckling finns att göra. Perspektivet Ekonomi var fortsatt starkt och uppfyllde klart de uppsatta målen. Året präglades mindre av pandemin och istället i hög grad av kriget i Ukraina och dess konsekvenser för bland annat energipriser. Fortsatt utveckling och effektivisering av verksamheterna krävs för att klara de utmaningar som bland annat demografin innebär framöver.

PERSPEKTIVEN KUND, KVALITET, MEDARBETARE OCH EKONOMI

Västerås stads värdegrund Alltid bästa möjliga möte är en viktig utgångspunkt för målet "Vi har nöjda kunder och invånare" och fokus hos nämnderna ligger på bemötande, tillgänglighet och delaktighet. För att nå målet "Vi har rätt kvalitet i våra verksamheter och levererar rätt resultat" är systematiskt kvalitetsarbete och effektiva processer i fokus men även rätt verktyg och resurser.

Den sammantagna bedömningen är att perspektivet Kund och Kvalitet delvis uppfylls. Flertalet nämnder anser att målen helt eller i hög grad uppfylls och resterande nämnder, förutom individ- och familjenämnden, att målen delvis uppfylls. Sammantaget är nämndernas bedömning något mer positiv än föregående år. I jämförelse med andra kommuner fortsatte Västerås stad 2022 att vara inom mellangruppen av landets kommuner, som varken är bland de 25 procent bästa eller 25 procent sämsta. Kostnadsmässigt var Västerås stad bland den fjärdedel av kommuner

med lägst kostnader inom vissa områden 2021, medan utfall för 2022 ännu inte är tillgängligt.

Västerås stad har som mål att "Vi ska ha engagerade medarbetare med rätt kompetens". Den sammantagna bedömningen är att perspektivet Medarbetare delvis uppfylls. Måluppfyllnad mäts bland annat i den årliga medarbetarundersökningen. Västerås stad ligger i mellangruppen av kommuner avseende hållbart medarbetarengagemang (HME). Resultatet 2022 förbättrades jämfört med föregående år men ytterligare förbättring krävs för att nå de uppsatta målen. Sjukfrånvaron steg 2022 från året före, då Västerås stad var bland mellangruppen av kommuner. Jämförelsen med andra kommuner är ännu inte tillgänglig för 2022.

Uppföljning av målet "Vi har ekonomi i balans" visar att Västerås stad fortsatt har en stabil ekonomi och uppfyller i hög grad perspektivet Ekonomi. De finansiella målen för resultat, soliditet och nettoupplåning som kommunfullmäktige beslutat om för Västerås stad uppnåddes 2022 och även det lagstadgade balanskravsresultatet uppfylldes.

STRATEGISK UTVECKLING

Syften för de tre strategiska utvecklingsområdena Kraftsamling skola först, Hållbar stad och Modern organisation, anses delvis ha uppnåtts under den uppsatta perioden 2019–2022, se sidorna 25–27.

BOLAG OCH KOMMUNALFÖRBUND

Västerås stads koncerns bolag och kommunalförbund når i stort sett genomgående sina ekonomiska mål 2022. Mimer och Mälarhamnar når inte sina mål för avkastning på totalt kapital. Mer detaljer finns i uppföljningen av övergripande mål.

Foto: Per Groth

Uppföljning av övergripande mål

I Västerås stad planerar vi och följer upp utifrån fyra perspektiv: Kund, Kvalitet, Medarbetare och Ekonomi. Kommunfullmäktige har tydliga målsättningar för varje perspektiv och de är även utgångspunkt för nämnders och styrelser styrkort.

PERSPEKTIV	ÖVERGRIPANDE MÅL
Kund	Vi har nöjda kunder och invånare
Kvalitet	Vi har rätt kvalitet i våra verksamheter och levererar rätt resultat
Medarbetare	Vi har engagerade medarbetare med rätt kompetens
Ekonomi	Vi har ekonomi i balans

Vid uppföljningen av de övergripande målen görs en sammanfattande bedömning av måluppfyllnad, baserat på utfall av nyckeltal i årsplanen samt nämnders och styrelser rapporterade styrkort. Färgade cirklar illustrerar styrkortet enligt följande:

- Ej uppfyllt
- Delvis uppfyllt
- Helt eller i hög grad uppfyllt

ORGANISATION	Kund	Kvalitet	Ekonomi	Medarbetare
Kommunstyrelsen	●	●	●	●
Förskolenämnden	●	●	●	●
Grundskolenämnden	●	●	●	●
Utbildningsnämnden	●	●	●	●
Individ- och familjenämnden	●	●	●	●
Nämnden för personer med funktionsnedsättning	●	●	●	●
Äldrenämnden	●	●	●	●
Tekniska nämnden	●	●	●	●
Fastighetsnämnden	●	●	●	●
Byggnadsnämnden	●	●	●	●
Miljö- och konsumentnämnden	●	●	●	●
Skultuna kommundelsnämnd	●	●	●	●
Överförmyndarnämnden	●	●	●	●
Valnämnden	●	●	●	●
Nämnden för idrott, fritid och förebyggande	●	●	●	●
Kulturnämnden – Kultur	●	●	●	●
Kulturnämnden – Stadsarkivet	●	●	●	●

Den kompletta uppföljningen för nämnderna finns i deras verksamhetsberättelser. Här ingår en sammanfattning. Under varje perspektiv finns även en jämförelse med andra kommuner i de fall nyckeltal finns med i statistikdatabasen Kolada från Rådet för främjandet av kommunala analyser (RKA). Databasen innehåller bland annat ett fyrtiotal nyckeltal samlade i vad som kallas Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK). Det är ett nationellt projekt som omfattar cirka 170 kommuner, där Västerås stad deltar. Det grundläggande syftet med KKiK har sedan projektets start 2006 varit att ta fram ett kunskapsmaterial som stärker de förtroendevalda, dels i att styra mot resultat, dels i dialogen med medborgarna. Nyckeltalen avser att redovisa kommunens prestationer inom tre områden: barn och unga, stöd och omsorg, samt samhälle och miljö. I vår uppställning är de sorterade under de fyra övergripande perspektiven som Västerås stad arbetar med. Om Västerås i jämförelse med andra kommuner tillhör de bästa 25 procenten visas det med grönt och tillhör vi de sämsta 25 procenten visas det med rött och i övriga fall med gult.

KUND OCH KVALITET

○ Bedömd måluppfyllelse:
Målet är delvis uppfyllt

Kund och kvalitet följs upp gemensamt som en helhet. Det övergripande målet är att våra kunder och invånare ska vara nöjda med våra tjänster och den service vi ger dem. För att nå detta behöver vi ha kunden och invånaren i fokus och att vi lever värderingarna i vår värdegrund, Alltid bästa möjliga möte. Rätt kvalitet i våra verksamheter och att vi levererar bra resultat bidrar till nöjda kunder och invånare. Det bidrar även till en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer i linje med Agenda 2030.

Rysslands krigsföring i Ukraina kom att prägla året och bidrog bland annat till osäkerhet, höga energipriser och levnadsbrister inom olika områden. Pandemin minskade i omfattning men fortsatte att påverka, i synnerhet i början av året.

Flertalet nämnder bedömer att målen för Kund och Kvalitet uppfylldes helt eller i hög grad 2022. Resterande bedömde målen som delvis uppfyllda, förutom individ och familjenämnden för kvalitet. Det var sammantaget en förbättring från året före.

Barn och utbildning

Västerås stad var 2022 i mellanskiktet av landets kommuner vad gäller resultat för elever i årskurs 9 och gymnasieelever med examen inom 4 år, lägeskommun.

Andelen elever i årskurs 9, kommunala skolor, som uppnått kunskapskraven i alla ämnen 2022 sjönk jämfört med året före. Flickor har en högre andel och skillnaden mot pojkar var 3,5 procentenheter. Andelen gymnasieelever med examen inom 3 år för nationella program sjönk också 2022. Däremot ökade andelen gymnasieelever med examen inom 4 år, lägeskommun (alla elever i kommunala eller fristående skolor belägna kommunen), vilket både kommunala och fristående utförare bidrog till. I Skultuna kommunalnämnd var andelen elever i årskurs 9, kommunala skolor, som uppnått kunskapskraven i alla ämnen 72,7 procent.

155 000 kr

KOSTAR EN FÖRSKOLE-
PLATS PER ÅR

Foto: Per Groth

Elevers uppfattning om trygghet, årskurs 9 och elevers uppfattning om delaktighet och inflytande, årskurs 2 på gymnasiet visade en viss nedgång 2022 inom kommunala skolor. För båda nyckeltalen är nivåerna lägre för flickor än pojkar.

Andelen elever i årskurs 3 som deltagit i alla delprov och som klarat alla delprov för ämnesproven i SV, Sv2 och MA var lägre 2022 än åren 2017–2019. Resultat saknas 2020 och 2021 beroende på pandemin.

Utfall finns ännu inte i Kolada för kostnader per barn och elev 2022.

Avseende 2021 var Västerås stad bland de 25 procent kommuner med lägst kostnad inom grundskola och gymnasieskola, hemkommun. Ser vi till kostnader för lokaler var däremot Västerås stad i det mellersta skiktet av kommuner.

Ett mått på vilka resurser som läggs inom en verksamhet är nettokostnadsavvikelsen. Den uttrycker skillnaden mellan nettokostnad och referenskostnad, alltså kostnad som tar hänsyn till skillnad i struktur mellan kommuner (bland annat åldersfördelning, befolkningsutveckling,

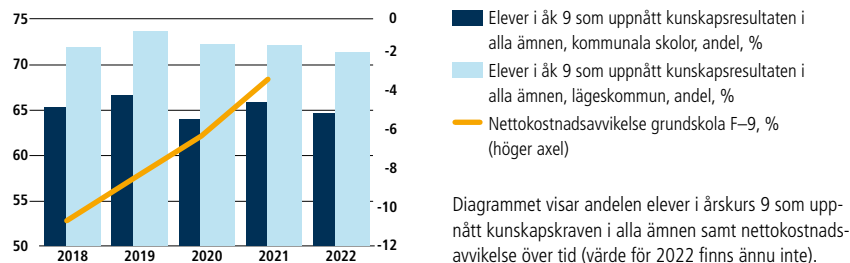
bebyggelsestruktur, löner). Referenskostnaden beräknas i det kommunala utjämningsystemet och kan ses som den förväntade kostnaden. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat utifrån kommunens förutsättningar.

Nedlagda resurser mätt som nettokostnadsavvikelse kan då även ställas mot uppnått kvalitet, mätt utifrån de nyckeltal som följs inom olika verksamhetsområden. Sambandet visas i det följande för några verksamheter över tid för Västerås och jämfört med andra kommuner. Innebär högre kostnader oftast bättre kvalitet? Om inte, finns det andra vägar än att tillföra resurser för att höja kvaliteten?

Utfallet för nettokostnadsavvikelse 2022 är inte tillgängligt ännu i Kolada. År 2021 var Västerås stad resursmässigt bland den fjärdedel kommuner med mest negativ nettokostnadsavvikelse för förskola och i mellanskiktet för grundskola och gymnasieskolan. Nettokostnadsavvikelsen steg för grundskolan 2021 jämfört med 2020 vilket bland annat speglade att Västerås stad gjort extra satsningar utöver tillskotten från staten. Däremot minskade nettokostnadsavvikelsen för både förskola och gymnasieskola mellan åren.

Diagrammet Grundskola - Kvalitet och kostnad visar inte på något direkt samband mellan ökade resurser och uppnådda resultat, med ökade resurser uttryckt som en avtagande negativ nettokostnadsavvikelse. Men andra faktorer, däribland pandemin, kan ha påverkat utvecklingen och tillskott av resurser kan ta tid att ge eftersökta resultat. Västerås stads resultat för andelen elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen inom kommunala skolor var bland de 25 procent lägsta kommunerna 2020 och 2021. Samtidigt gick nettokostnadsavvikelsen för grundskolan från att vara bland de 25 procent kommuner med lägst nivå till mellangruppen. Uppgift om nettokostnadsavvikelse för 2022 finns ännu inte, men för andelen elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven, kommunala skolor, förflyttade sig Västerås stad från gruppen kommuner med lägst nivå till mellangruppen.

GRUNDSKOLA – KVALITET OCH KOSTNAD

Diagrammet visar andelen elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen samt nettokostnadsavvikelse över tid (värde för 2022 finns ännu inte).

NYCKELTAL Barn och utbildning	2020	2021	2022	2022 från 2021	Mål 2025
Barn som är mycket positiva gällande "Jag lär mig saker på förskolan", kommunala förskolor, andel, %	85	85	86	↗	90
Elevers uppfattning om trygghet, år 9, kommunala skolor, (index 0–10) Skolinspektionens index	7,4	7,8	7,6	↘	8,5
Elevers uppfattning om delaktighet och inflytande, år 2 på gymnasiet, kommunala skolor, (index 0–10) Skolinspektionens index	5,7	5,8	5,7	↘	6,4
Elever i år 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesproven i SV, Sv2 och MA, lägeskommun, genomsnittlig andel, % (N15446)	-	-	61		Öka
Elever i år 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, kommunala skolor, andel, % (N15419)	63,9	65,8	64,6	↘	75,5
Elever i år 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, lägeskommun, andel, % (N15418)	72,2	72,1	71,3	↘	Öka
Gymnasieelever med examen inom 4 år, lägeskommun, andel, % (N17464)	68,9	69,9	73,3	↗	Öka
Gymnasieelever med examen inom 3 år för nationella program, kommunala skolor, andel, %	73,3	77,2	76,7	↘	79,0

KOSTNAD Barn och utbildning	2020	2021	2021 från 2020
Kostnad förskola, kr/inskrivet barn, N11008	154 383	155 349	↗
Kostnad grundskola F-9, hemkommun, kr/elev, N15027	102 606	108 476	↗
Kostnad gymnasieskola hemkommun, kr/elev, N17005	123 940	119 454	↘
Nettokostnad lokaler i kommunal förskola, kr/inskrivet barn, N11020	24 652	24 060	↘
Kostnad för lokaler i kommunal grundskola F-9, kr/elev, N15061	17 242	17 334	↗
Kostnader för lokaler i kommunal gymnasieskola, kr/elev, N17008	26 398	24 170	↘

NETTOKOSTNADSAVVIKELSE, Barn och utbildning	2020	2021	2021 från 2020
Nettokostnadsavvikelse förskola inkl. öppen förskola, (%), N11024	-7,1	-9,1	↘
Nettokostnadsavvikelse grundskola F-9, (%), N15001	-6,3	-3,2	↗
Nettokostnadsavvikelse gymnasieskola, (%), N17001	3,2	-1,7	↘

Vård och omsorg

Västerås stad var 2022 bland de mellersta kommunerna vad gäller brukarbedömning inom äldreomsorg och LSS. Brukarbedömningen för äldreomsorgen var högre inom Skultuna kommunalnämnd än genomsnittet för Västerås stad. Året före genomförde Socialstyrelsen inte sin årliga brukarundersökning "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?"

Västerås stad var 2022 bland den fjärdedel kommuner med lägst andel ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, även om andelen ökade från året före. Andelen ej återaktualiserade vuxna med missbruksproblem respektive ungdomar 13–20 år ett år efter avslutad utredning eller insats ökade 2022. Jämförelse med andra kommuner saknas för dessa två nyckeltal.

3 126

PERSONER HAR
TRYGGHETSLARM

NYCKELTAL Vård och omsorg	2020	2021	2022	2022 från 2021	Mål 2025
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%), U21468	88		85		Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%), U23471	77		78		Öka
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%), U28532	76	83	75	↘	Öka
Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, andel (%), U31462	71	72	73	↗	Öka
Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad utredning eller insats, andel (%)	72*	69*	72*	↗	Öka
Ej återaktualiserade vuxna med missbruksproblem 21+ ett år efter avslutad utredning eller insats, andel (%)	56*	63*	64*	↗	Öka

* Verksamhetens statistik, ej publicerat i Kolada

KOSTNAD Vård och omsorg	2020	2021	2021 från 2020
Kostnad funktionsnedsättning totalt (SoL, LSS, SFB), minus ersättning från FK enl SFB, kr/inv, N25018	6 543	6 572	↗
Kostnad individ- och familjeomsorg, kr/inv, N30101	6 641	6 217	↘
Kostnad äldreomsorg, kr/inv 80+, N20048	222 152	228 440	↗

NETTOKOSTNADSAVVIKELSE Vård och omsorg	2020	2021	2021 från 2020
Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%), N30001	23,1	10,5	↘
Nettokostnadsavvikelse LSS, (%), N28018	-3,0	-3,2	↘
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%), N20900	-5,4	-2,7	↗

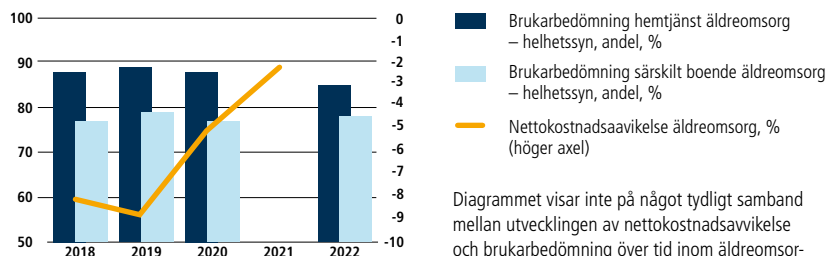

Foto: Per Groth

Utfall är ännu inte tillgängligt i Kolada för nettokostnadsavvikelse och övriga uppsatta nyckeltal för kostnader inom omsorg och stöd 2022. Kostnad per invånare 2021 uppvisade en blandad bild för verksamhetsområdet. Individ och familjeomsorg var då bland den fjärdedel kommuner med högst kostnad, äldreomsorg bland den fjärdedel kommuner med lägst kostnad och LSS inom gruppen däremellan. Kostnaden per invånare sjönk 2021 inom individ och familjeomsorgen jämfört med året före. Inom nettokostnadsavvikelse var samtliga tre verksamheter inom mellangruppen 2021.

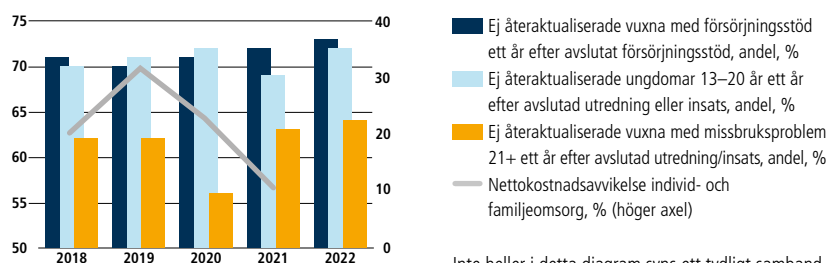
Individ och familjeomsorgen uppvisade 2019–2021 en stegvis sänkt nettokostnadsavvikelse. Samtidigt ökade andelen ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd och fortsatte att stiga 2022. Även andelen ej återaktualiserade ungdomar efter utredning eller insats och andelen ej återaktualiserade vuxna med missbruksproblem ökade 2022 från året före och var högre än 2019.

ÄLDREOMSORG – KVALITET OCH KOSTNAD

Diagrammet visar inte på något tydligt samband mellan utvecklingen av nettokostnadsavvikelse och brukarbedömning över tid inom äldreomsorgen. Analysen av äldreomsorgen försvåras av att Socialstyrelsen inte genomförde den årliga brukarundersökningen 2021, därtill pandemins påverkan i verksamheten i hög grad 2020–2022.

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG – KVALITET OCH KOSTNAD

Inte heller i detta diagram syns ett tydligt samband med resurser och kvalitet, då nettokostnaderna minskat har kvaliteten istället gått upp de senaste åren.

Övriga verksamheter

Utfall finns ännu inte i Kolada 2022 för uppsatta nyckeltal inom flera verksamhetsområden. Västerås var 2021 bland den bästa fjärdedelen kommuner sett till antal färdigställda bostäder per 1 000 invånare för flerfamiljshus och andel med tillgång till bredband med hög hastighet. Under 2022 färdigställdes totalt sett 1 297 bostäder i Västerås och målet om 1 250 bostäder uppfylldes därmed.

NYCKELTAL Övriga verksamheter	2020	2021	2021 från 2020	Mål 2025
Aktiva låntagare i kommunala bibliotek, antal/1000 inv., N09809	193	167	↘	Öka
Aktivitetstillfällen för barn och unga i kommunala bibliotek, antal/1000 inv 0-18 år, N09805	7,5	12,6	↗	Öka
Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv, N07403	999	963	↘	
Färdigställda bostäder i småhus under året, antal/1000 inv, N07905	1,5	1,0	↘	8*)
Färdigställda bostäder i flerfamiljshus under året, antal/1000 inv, N07906	4,9	5,1	↗	8*)
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%), N07900	93,3	93,9	↗	
Kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%), U07414	38	36	↘	
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI, U07451	75	77	↗	Öka
Nettokostnad näringslivsfrämjande åtgärder, kr/inv, N40009	114	137	↗	
Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som börjat arbeta eller studera, andel (%), U40455	24	28	↗	Öka

* Målet för färdigställda bostäder är sammantaget cirka 1 250 bostäder per år, småhus och flerfamiljshus tillsammans, vilket motsvarar cirka 8 per 1 000 invånare.

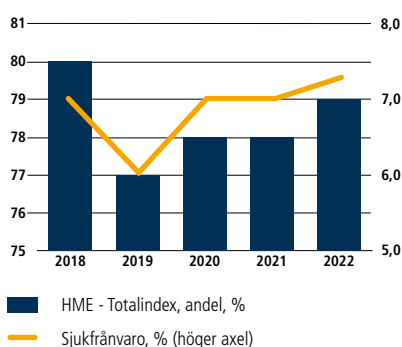
MEDARBETARE

Bedömd måloppfyllelse:

Målet är delvis uppfyllt

Att klara kompetensförsörjningen och att erbjuda Västerås stads verksamheter jämlika förutsättningar är stora utmaningar. Det förutsätter ett aktivt arbete för att skapa bästa möjliga förutsättningar för alla medarbetare i Västerås stad. För att mäta utvecklingen används hållbart medarbetarengagemang (HME) från den årliga medarbetarundersökningen och andra nyckeltal.

MEDARBETARENGAGEMANG (HME) OCH SJUKFRÅNVARO

Flertalet nämnder bedömer att målet är uppfyllt helt eller i hög grad. Resterande nämnder ser det som delvis uppfyllt, med undantag för individ och familjenämnden.

Hållbart medarbetarengagemang (HME), totalt, steg 2022 från året före. Västerås stad låg i mellangruppen av landets kommuner. Även ambassadörskap steg 2022. Skultuna kommunaldelsnämnd hade lägre värden för HME totalt och ambassadörskap än Västerås stad som helhet.

Sjukfrånvaron steg 2022 jämfört med 2021 och var på samma nivå som 2020,

då Västerås stad var bland de 25 procent bästa kommunerna i landet. Det finns ännu inte jämförelse med övriga kommuner för 2022.

Sett över tid har HME ökat sedan pandemins utbrott och är även högre än 2017. Men nivån 2018 då totalindex var 80, nåddes inte. Sjukfrånvaron är tillbaka på i stort sett samma nivå som 2017, efter att ha först sjunkit till 6,2 procent 2019 men sedan ökat under pandemin.

NYCKELTAL Medarbetare	2020	2021	2022	2022 från 2021	Mål
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen - Totalindex, U00200	78	78	79	↗	85
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen - Ledarskapsindex, U00202	77	77	78	↗	80
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen - Motivationsindex, U00201	77	78	78	→	85
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen - Styrningsindex, U00203	79	79	80	↗	85
Sjukfrånvaro totalt bland anställda, kommun, andel (%), N00090	7,3	7,0	7,3	↗	max 5,0
Ambassadörskap (index mellan -100 och +100)	12	11	13	↗	Öka

EKONOMI

Bedömd måloppfyllelse:

Målet är i hög grad uppfyllt

Ekonomiperspektivets fokus är ekonomi i balans, nu och över tid. Verksamheterna ska tillsammans klara de finansiella målen och vara kostnadseffektiva. Verksamheternas planering måste ta hänsyn till långsiktiga konsekvenser. Målet har nåtts de senaste åren.

För att ha en ekonomi i balans måste vi:

- ha kontroll över våra kostnader, komma till rätta med obalanser och hålla budget
- vara kostnadseffektiva
- ha en effektiv resursfördelning

NYCKELTAL Västerås stads koncern	2018	2019	2020	2021	2022
Västerås stads koncerns soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska vara minst 30 procent (%)	33,6	36,3	33,8*	37,0	37,8

NYCKELTAL Västerås stad	2018	2019	2020	2021	2022
Västerås stads soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och exklusive internbanken ska vara minst 40 procent (%)	49,2	52,4	44,7*	47,8	50,5
Västerås stads resultat exklusive realisationsvinster och exploatering ska över tid uppgå till 2,5 procent av skatteintäkter (%)	1,0	1,7	4,7	5,6	7,2
Västerås stads nettouplåning för egen räkning ska inte överstiga 3 miljarder kronor (mdkr)**		0	0	0	0

* Soliditeten 2020 har justerats på grund av förändrad redovisningsprincip av långa hyreskontrakt för fastigheter 2021, ingen omräkning har gjorts tidigare år.

** Nettouplåning = upplåning minus likviditet.

Västerås stad visade även 2022 ett starkt resultat som klart översteg budget och det långsiktiga resultatmålet. Mer detaljer finns i den ekonomiska analysen och i nämndernas verksamhetsberättelse.

Nyckeltal och mål

Ekonomi i balans är en grundläggande förutsättning för att kunna leverera verksamheter med god kvalitet. Genom en stärkt och tydlig uppföljning kan nämnder och styrelse nå en god kostnadskontroll och ekonomi i balans. För att stärka bandet och analysen kring god ekonomisk hushållning i verksamheterna redovisas verksamheternas ekonomiska nyckeltal under respektive verksamhetsavsnitt tillsammans med kund och kvalitet. Analysen och jämförelserna med andra kommuner visar att det är HUR vi använder pengarna som ger skillnad på kundnöjdhet och kvalitet.

Finansiella mål

För att säkerställa en god ekonomisk hushållning har kommunfullmäktige fattat beslut om finansiella mål, både för Västerås stads koncern och Västerås stad.

Västerås stads koncerns soliditet ska vara över 30 procent. Soliditeten visar den ekonomiska stabiliteten och beräknas genom eget kapital i förhållande till totala tillgångar. För att få en helhetsbild över Västerås stads koncerns totala förpliktelser har pensionsåtaganden som inte finns med i balansräkningen räknats med. Soliditeten uppgick till 37,8 procent 2022, en viss förbättring mot 2021.

Västerås stads soliditet ska vara över 40 procent. Även här räknas Västerås stads pensionsåtaganden som inte finns med i balansräkningen med och internbankens utlåning till bolag och förbund räknas bort för att få helhetsbilden för Västerås stad. Soliditeten uppgick till 50,5 procent 2022, en förbättring med 2,7 procentenheter från 2021.

Årets resultat frånräknat engångsintäkter (som reavinster och exploatering) och engångskostnader (som avsättningar och nedskrivningar) ska långsiktigt vara 2,5 procent av skatteintäkter och generella

statsbidrag för Västerås stad. Syftet är att kunna finansiera investeringar och pensionskostnader utan att skjuta kostnader på kommande generationer.

Budgerat resultat 2022 var 149 mnkr, motsvarade 1,6 procent av skatter och generella bidrag. Årets resultat frånräknat engångsintäkter och engångskostnader och exklusive jämförelsestörande poster blev 707 mnkr, eller 7,2 procent. Årets resultat översteg det långsiktiga målet bland annat på grund av högre skatteintäkter och generella statsbidrag än budgeterat. För en hållbar ekonomi är det viktigt att resultaten även kommande år når upp till det långsiktiga ekonomiska målet över tid för att kunna finansiera framtida investeringar med en investeringsnivå på en högre nivå än tidigare.

Västerås stad har fortsatt en stabil likviditet bland annat på grund av ett klart bättre resultat än budgeterat och mindre investeringar än planerat. De finansiella nettotillgångarna (kassa och bank och likviditetsfond) uppgick till cirka 0,9 mdkr och låneskulden till 0,4 mdkr, vilket sammantaget innebär att även det tredje finansiella målet för Västerås stad uppnåddes. Ambitionen är att likviditeten ska vara 1,2 mdkr och bedömningen är att Västerås stad då behöver låna för sina investeringar de kommande åren.

Västerås i jämförelse med andra

Västerås stad har en stabil ekonomi även i jämförelse med andra kommuner. Inom flera områden tillhör Västerås stad de bästa 25 procenten av landets kommuner avseende nettokostnader per invånare, se tabell på sidan 24.

Nettokostnadsavvikelse

Nettokostnadsavvikelsen visar om de faktiska nettokostnaderna är högre eller lägre än referenskostnaden enligt det kommunala utjämningsystemet. Referenskostnaden anger vad som kan förväntas utifrån kommunens specifika strukturella förutsättningar, som exempelvis åldersstrukturen på befolkningen, invånarnas sociala bakgrund, olikheter i geografin och

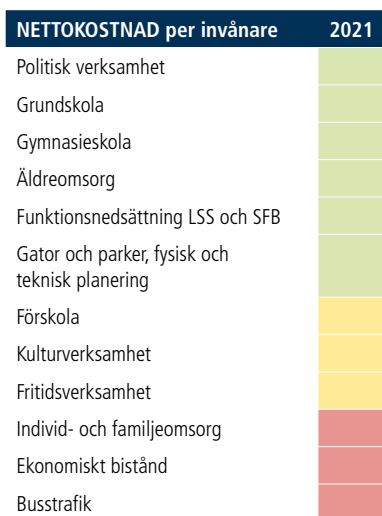

elevernas programval i gymnasieskolan, om verksamheten bedrivs på en genomsnittlig nivå vad gäller ambition, effektivitet och avgifter. Jämförelsen visar hur mycket de verkliga kostnaderna avviker från referenskostnaden 2021. Siffror för 2022 kommer senare i år.

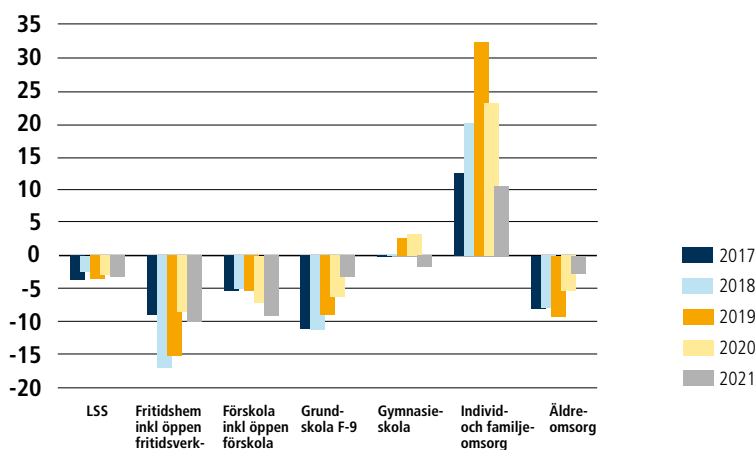
I förhållande till referenskostnaden har Västerås stad fortsatt höga kostnader för individ- och familjeomsorg även om skillnaden har minskat stegvis de senaste åren. Övriga verksamheter har lägre kostnad än referenskostnad, men för grundskola och äldreomsorg har skillnaden successivt minskat. Västerås stad har en lägre skattesats än genomsnittet av kommuner i riket och för att varaktigt behålla en sådan position behövs en motsvarande negativ nettokostnadsavvikelse totalt sett.

Uppföljning av ägardirektiv och förbundsordning

I stort sett når Västerås stads koncerns bolag och kommunalförbund sina mål 2022. Mimer och Mälarhamnar når inte sina mål för avkastning på totalt kapital. Mälarhamnar ger heller inte utdelning till ägarna.

NETTOKOSTNADSAVVIKELSE, PROCENT

MÅLUPPFYLLELSE I BOLAG OCH KOMMUNALFÖRBUND Mål enligt ägardirektiv	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	Mål uppfyllelse
Mälarenergi koncernens avkastning på totalt kapital exklusive VA ska i genomsnitt över fyra år vara 5,0 procent.	3,6	6,6	5,3	Minst 5,0	
Mälarenergi koncernens soliditet exklusive minoritetens andel ska vara minst 30 procent.	38,7	42,3	39,8	Minst 30,0	
Bostads AB Mimers koncern ska långsiktigt ha en soliditet på lägst 30 procent och den får inte understiga 20 procent.	27,5	27,7	28,2	Minst 20,0	
Koncernen ska långsiktigt ha en avkastning på totalt kapital på minst 4 %, affärsplanen (tioårsplanen) skall senast 2022 påvisa en avkastning på totalt kapital på minst 3 %, exklusive större försäljningar av hyresbostäder i det ordinarie beståndet. ¹⁾	3,1	2,9	2,5	Minst 3,0	
Bolaget ska ge ägaren årlig utdelning i enligt Lag (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag.	0,8	0,8	2,2	Statslåneränta + 1%	
Västerås Stads Strategiska fastigheter AB ska långsiktigt ha en soliditet på lägst 30 procent.	55,1	64,7	68,6	Minst 30,0	
Västerås Stads Strategiska fastigheter AB ska minst ha ett positivt resultat efter skatt.	41,9	38,4	96,7	Positivt resultat	
Västerås Parkerings ABs soliditet ska uppgå till minst 12 procent under uppbyggnadsfasen och därefter minst 30 procent	18	16,4	15,5	Minst 12,0	
Västerås Parkerings ABs avkastning på totalt kapital ska vara minst 5 procent. Under uppbyggnadstiden kan avvikelse förekomma enskilda år. Affärsplanens tioårsplan ska över tiden visa en avkastning på minst 5 procent.	2,8	1,7	2,4	Minst 5,0	
Nya Västerås Flygplats ABs resultat efter finansnetto ska vara bättre än – 22 mnkr per år.	-25,8	-26,8	-21,5	Bättre än -22,0	
Mälårhamnar AB ska ge en avkastning på lägst 5 procent på totalt kapital.	5,1	3,9	<0	Minst 5,0	
Mälårhamnar ABs soliditet ska vara lägst 30 procent.	58	62%	50%	Minst 30,0	
Mälårhamnar AB ska erlagga en årlig utdelning till ägarna om 0,7 mnkr.	1	0,7	0	0,7	
Vafab Soliditeten ska årligen öka, målvärde år 2030 >15 %. ²⁾	5,2	6,0	9,0	Minst 15,0	
Vafab Skuldsättningsgraden ska årligen minska, målvärde år 2030 <10, 2)	19	15,6	10,1	Högst 10,0	
Ekonomiskt resultat i kommunal avfallsverksamhet ska vara i balans	-4,2	-0,9	0	0	
Ekonomiskt resultat i övrig avfallsverksamhet ska vara minst 5 %.	1,2	2,8	6,6%	Minst 5,0	

¹⁾ Mindre reavinst än 2021 samt budgeterat vilket medför att målet för 2022 inte nås. Underliggande verksamheten når inte målen utan engångsförsäljningar.

²⁾ Långsiktigt mål där VAFAB visar att de är på väg åt rätt håll.

Strategiska utvecklingsområden

Kommunfullmäktige beslutade i juni 2019 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag på utformningen av tre strategiska utvecklingsområden för mandatperioden. De strategiska utvecklingsområdena för 2019–2022 beslutades i december 2019 av kommunfullmäktige i samband med revidering av årsplan 2020.

De strategiska utvecklingsområdena för perioden 2019–2022 är:

- Kraftsamling Skola först
- En ekologisk, social och ekonomiskt hållbar stad med trygga och trivsamma stadsdelar/kommundelar
- En modern, attraktiv och hållbar kommunal verksamhet/organisation med fokus på västeråsarnas behov

De strategiska utvecklingsområdena ska genomföras genom en samordning av de resurser som finns i den kommunala verksamheten i nära samarbete med civilsamhället och näringslivet.

Kraftsamling Skola först

MÅL

Västerås stad som organisation, inklusive bolagen, kraftsamlar kring en rad utpekade fokusområden som bidrar till att barn och ungdomar i Västerås uppnår förbättrade kunskapsresultat samt att de ser ljus på sin framtid och känner tillit till samhället och människor.

EFFEKTER

Effekten av Skola först är att Västerås stad fått till ett mer systematiskt planerings- och uppföljningsarbete och en organisation som är samordnad. Under perioden har ett hållbarhetsverktyg tagits fram och en modell för att beräkna utanförskapskostnader, SEK-modellen. Modellen används för att utveckla koncernens verksamheter och genomföra analyser kopplat till social hållbarhet.

För att skapa jämlika förutsättningar för barn och unga och öka skolresultaten har arbetet riktats till de områden som har störst behov och som är prioriterade i stadsdelsutvecklingen: Pettersberg, Vallby, Råby, Bäckby och Skultuna. Verksamhetsnära ledningsgrupper finns nu för de fyra förstnämnda stadsdelarna och framgångsfaktorn i arbetet har varit samarbete över förvaltnings- och verksamhetsgränser.

Alla verksamheter inom koncernen Västerås stad har bidragit till måluppfyllelsen och de har haft egna strategier för arbetet. Lokala kraftsamlingar har genomförts i två stadsdelar och en process för att ta emot praoelever där alla är med och

bidrar har skapats. Metoden SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) har införts och med målet är att ungdomar ska ha en fungerande skolgång och ett liv fritt från kriminalitet och droger. Därtill samverkar fältarbetande socialsekreterare med verksamhetsområdet fritid- och förebyggande, polisen och stadens skolor för att bidra med information om hur de kan arbeta förebyggande. Utmaningarna gällande barn och ungas skolresultat har under perioden lagts inom ramen för Samhällskontraktet som bygger på samverkan och innovation med civilsamhället och näringslivet. Skultuna har i arbetet fungerat som en testbädd för övriga Västerås. Skultuna har arbetat för att skapa en gemensam invånararena, Drömfabriken, samt skapat en digital verkstad, Trainstation, som bland annat ska minska den digitala segregationen. Under perioden har en struktur för samverkan mellan förskola, BVC och familjecentrum tagits fram som en del i arbetet med tidiga samordnande insatser, TSI. Arbetet med TSI har genomförts som ett pilotprojekt i två stadsdelar och pilotprojektet blir klart till sommaren 2023, därefter väntar implementering i resten av Västerås. Ett samarbete har inletts mellan fritidsgårdarna och Expectrum som en del i arbetet att nå fler barn och unga i socioekonomiskt utsatta områden.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER FRAMÅT

Målsättningen med Skola först, att alla barn ska klara skolan och ha en tillit och framtidstro, är ett långsiktigt arbete som inryms i program för social hållbarhet. Under perioden har Västerås stad lagt grunden till ett systematiskt planerings- och uppföljningsarbete och en bra samordning och styrning i de stadsdelar som har störst behov. Arbetet framåt behöver bli än mer tvärfunktionellt och ta mer hjälp av civilsamhället och näringslivet för att hitta nya lösningar på denna komplexa utmaning. Barn och unga behöver delta i utvecklingen. Stadsdelarna har olika behov som behöver analyseras och sedan testa insatser och mäta dess effekter.

Foto: Per Groth

Hållbar stad

MÅL

Målet med kraftsamling för en hållbar stad är att skapa en sammanhållen samhällsplanering och samhällsbyggande som stärker strukturerna kring social och ekologisk hållbarhet. För att uppnå en hållbar stad behövs ett sammanhållet planlagt utvecklingsarbete för boende, trygghet och trivsel och tillgång till välfärdens alla delar, i utvecklad dialog med de som berörs. Sammantaget har de strukturer som under perioden byggts upp i stadsdelarna skapat ett sammanhang för de som verkar och bor i stadsdelarna.

EFFEKTER

Effekten av Hållbar stad är att Västerås stad nu har ett mer strategiskt och samordnat hållbarhetsarbete, särskilt i de stadsdelar som har störst utmaningar. Organisationen som helhet arbetar idag med mer gemensamt fokus. Under perioden har flera olika verktyg för att göra hållbarhetsanalyser tagits fram och insatsen välfärdsjobb har under perioden blivit permanent.

Arbetet med Hållbar stad har i huvudsak lagts inom ramen för befintliga processledningsgrupper kring samhällsbyggnad, social hållbarhet och ekologisk hållbarhet. Prioriterade områden är desamma som inom Skola först, Pettersberg, Vallby, Råby, Skultuna och Bäckby. En struktur för arbetet i dessa områden har utarbetats med bättre samordning och styrning genom fördjupad samverkan mellan olika verksamheter inom koncernen. Stadsdelworkshopar har genomförts och nya är inplanerade. Fyra nya familjevägledare med koordinerande ansvar har anställts. Dessa arbetar med att öka vårdnadshavares förtroende för myndigheter och de ska även koordinera och vägleda familjer. Västerås stad har sedan 2020 ett pågående arbete kopplat till att skapa sysselsättning för personer med försörjningsstöd, så kallade välfärdsjobb. Dessa har än mer styrts till de områden som har störst behov och där unga personer och vårdnadshavare har varit prioriterade. Västerås stad har under perioden även fått en förbättrad samverkan med lokalpolisområde Västerås.

Det gemensamma målet är att minska nyrekryteringen till kriminella nätverk. Under perioden har det påbörjats ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan. Ett kunskapsunderlag har tagits fram och temagrupper har skapats för att säkerställa att den nya översiktsplanen bidrar till en ökad förflyttning inom hållbarhetsfrågorna. Det pågår även ett arbete med att ta fram en ny markanvändningskarta samt texter inklusive hållbarhetsbedömning till kommunens nya översiktsplan.

För att uppnå en hållbar stad är det även viktigt att ha en god tillgång till bostäder. Under perioden har bostadsbyggandet i Västerås tagit flera steg framåt. Planreserven är vid årsskiftet 2022/2023

7 550 bostäder. Under perioden 2019–2022 har drygt 5 000 bostäder påbörjats och närmare 4 400 bostäder färdigställt, vilket är 900 respektive 600 bostäder fler än föregående fyraårsperiod. Västerås stad har under perioden tagit fram en koldioxidbudget som visar den mängd koldioxid det som mest kan släppas ut för att vi ska kunna uppfylla vår del i Parisavtalet. En klimathandlingsplan är även på väg och en ny energiplan är påbörjad. I arbetet med nya stadsdelen Sättra är hållbarhet i fokus. Ett hållbart val var exempelvis att stabilisera marken med en ny metod på Sättra med kalkcementpelare vilket minskade både CO₂-utsläpp och kostnaderna.

UTVECKLINGSSOMRÅDEN FRAMÅT

Att uppnå en hållbar stad innebär ett långsiktigt arbete utifrån programmen för social hållbarhet, ekologisk hållbarhet samt översiktsplanen. Ännu bredare samverkan behövs inom hela Västerås stads koncern för de stadsdelar där staden vill göra förflyttningar. Invånare i stadsdelarna behöver i högre grad medverka i utvecklingen och boendeflyttandet måste öka. För att klara av de samhällsutmaningar som finns i att skapa en hållbar stad behöver Västerås stad även se hur andra kommuner i Sverige och i Europa arbetar med frågan.

Vy från Kokplattan mot kajstråket, Öster Mälmarstrand.

Foto: Per Groth

Modern organisation

MÅL

Målet med det strategiska utvecklingsområdet är att Västerås stad ska vara effektiv, modern och leverera rätt tjänster med rätt kvalitet samtidigt som verksamheten har låg miljöpåverkan.

Västerås Stad ska öka användandet av teknik och genomföra digitalisering och på så sätt skapa nya arbetssätt med digitala tjänster och funktioner. Västerås stad har även som mål att vara en jämställd, jämlik och attraktiv arbetsgivare. Det innebär rättvisa arbetsvillkor, meningsfulla arbetsuppgifter samt en god arbetsmiljö.

EFFEKTER

Den gemensamma planeringen som gjordes initialt och de aktiviteter som planerades underlättade hanteringen av distansarbete, distansverktyg och ett flexibelt arbetssätt och gjorde verksamheten lite mer redo när pandemin slog till. Effekterna av att jobba mer flexibelt, mer digitalt och på distans har varit starkt utvecklande på många håll i organisationen. Den tidiga planeringen innebar även att Västerås stad kunde få externa medel för att tillsammans med Mälardalens universitet och Hitachi få kunskap om utmaningar och möjligheter med hybrida

möten och flexibla arbetssätt. Däremot fick den stadsgemensamma utvecklingsprocessen och kompetensutvecklingsfrågor stå tillbaka då det var svårt att driva dessa under perioden.

Under perioden har det varit mest angeläget att samla förmågor från stadens olika verksamheter inom HR och digitalisering för att identifiera om det finns hinder för att uppnå målet att bli en mer modern, hållbar och attraktiv organisation. Tre områden identifierades som mer angelägna och insatser planerade till dessa tre utvecklingsområden:

- öka antalet gemensamma utvecklingsinsatser, i syfte att underlätta prioritering och finansiering samt optimera resursallokering.
- genomföra kompetenshöjande insatser kring ledarskap och medarbetarskap i en digital tid samt införande av mer flexibla arbetsformer där det är möjligt.
- etablera en sammanhållen stadsgemensam utvecklingsprocess som möjliggör röd tråd från omvärldsanalys till identifiering av behov, planering och genomförande.

På samtliga tre områden har det genomförts aktiviteter under perioden, men inte i den utsträckning och den omfattning

som planerades inledningsvis då fokus ändrades med anledning av pandemin. Det blev svårt att driva utvecklingsarbete under den tiden. Å andra sidan gjordes rejäla förflyttningar under denna tid där då alla tvingades snabbt ändra arbetssätt och bli både mer flexibla och digitala.

UTVECKLINGSSOMRÅDEN FRAMÅT

Västerås stad behöver arbeta ytterligare med utvecklingsprocessen men också med att höja kunskapen på alla nivåer om digital förnyelse. Det mer flexibla arbetslivet i kombination med ökat samverkansbehov och mer flexibla arbetssätt utmanar fortsättningsvis nämndernas förvaltningar men även staden i stort.

8 495

TILLSVIDAREANSTÄLLDA
I VÄSTERÅS STAD

Uppföljning av uppdrag i årsplanen

UPPDRAG 1

SAMORDNA STRATEGISKA UTVECKLINGSOMRÅDEN

Kommunstyrelsen får i uppdrag att samordna stadens strategiska utvecklingsområden i enlighet med beskrivning i årsplan 2022. Nämnder och styrelser samt bolag och kommunalförbund ska bidra i tillämpliga delar.

Samordningen av de strategiska utvecklingsområdena har fortlöpt väl. Slutrapportering av de tre strategiska utvecklingsområden redovisas i stadens årsredovisning, se sidorna 25-27.

UPPDRAG 2

UPPDATERA RIKTLINJER FÖR MARKNADSAVTAL FÖR ELITIDROTTSFÖRENINGAR OCH ELITIDROTTSSTIPENDIER

Nämnden för idrott, fritid och förebyggande får i uppdrag att uppdatera riktlinjer för marknadsavtal för elitidrottsföreningar och elitidrottsstipendier.

Arbetet med elitidrottsstöd och marknadsavtal har genomförts tillsammans med VSE-gruppen (Västerås stads strategigrupp för utveckling och marknadsföring av elitidrotten) där målsättningar med stödet tagits fram, tillsammans med nya riktlinjer för marknadsavtal.

Nämnden beslutade i augusti följande:

- nya riktlinjer gällande elitstöd till elitföreningar.
- nya kriterier och upplägg för elitidrottsstipendiet.
- engångssatsning genomförs under förutsättning att det under 2023 tillförs medel.

5 mnkr

SATSADES PÅ OJÄMLIKA LÖNEVILLKOR

UPPDRAG 3

UTJÄMNA OJÄMLIKA LÖNEVILLKOR

Kommunstyrelsen får i uppdrag att genom en särskild lönepott fortsätta utjämna lönevillkor mellan kvinnligt respektive manligt dominerade yrken där utbildningsgrad och svårighetsgrad är jämförbara.

Uppdraget är slutfört. 2022 års löneutrymme för att utjämna ojämlika lönevillkor tilldelades yrkesgrupperna skolsköterskor, skolkuratorer, socialsekreterare, bibliotekarier, avdelningschefer inom vård och omsorg och sjuksköterskor.

Lönekartläggningen 2022 som baseras på lönerna 2021 visar att staden tar steg framåt för att utjämna de strukturella löneskillnaderna mellan könen vid likvärdiga jobb.

UPPDRAG 4 – UTVÄRDERA

SATSNING PÅ DETALJPLANER

Byggnadsnämnden får i uppdrag att utvärdera hur de 10 miljoner kronorna avsedda för att få fram fler detaljplaner har använts under 2021 och återrapportera detta under första kvartalet 2022.

Uppdraget rapporterades till Kommunstyrelsen i samband med verksamhetsberättelse 2021.

I fullmäktiges årsplan 2021 beslutades det om en treårig satsning på detaljplaner. Satsningen innebär en bred förstärkning som syftar till att öka kapaciteten inom detaljplaneprocessen på ett sätt som leder till att väntetider minimeras och eventuella köer arbetas bort. Full effekt av satsningen syns inte på intäktssidan förrän om några år.

Planen gäller från halvårsskiftet 2021, vilket gav 5 mnkr i stöd för 2021. Sex av tio planerade tjänster som skulle finansieras av satsningen var tillsatta per 31 december 2021, för en kostnad på 1,7 mnkr.

I planen för genomförande fanns även 1,5 mnkr för konsultkostnader kopplade till uppdraget som inte nyttjades under 2021.

På grund av svårigheter att rekrytera rätt kompetens är fortfarande en tjänst vakant

och det har inte funnits tid och resurser för det konsultstöd som var planerat. Resultatet för 2022 är ett utfall på 7,5 mnkr jämfört med budgeten på 10 mnkr.

Ledtiden i processen är lång men reella effekter av satsningen syns redan och den så kallade plankön minskar. Flaskhalsen har nu förflyttat sig till andra nämnder. År 2023 har därför satsningen breddats inom samhällsbyggnadsprocessen och fler nämnder kan avropa stöd från de 10 mnkr som kommunfullmäktige avsatt för detta.

UPPDRAG 5

UTVÄRDERA SATSNINGEN PÅ UTÖKAD VISTELSETID

Förskolenämnden och Skultuna kommunaldelsnämnd får i uppdrag att utvärdera hur utfallet blivit av satsningen på utökad vistelsetid för barn till föräldrar som är föräldralediga eller arbetssökande och återkomma med rapport under första kvartalet 2022.

Förskolenämnden har utvärderat utfallet av utökad vistelsetid för barn till föräldralediga eller arbetssökande, och översänt en rapport till kommunstyrelsen (dnr FSN 2022/00106). Sex månader efter regeländringen är 34 procent av barn till arbetssökande placerade 25 timmar i förskolan och 52 procent av barn till föräldralediga placerade 20 timmar i förskolan.

Även Skultuna kommunaldelsnämnd har utvärderat utfallet av utökad vistelsetid för barn till föräldralediga eller arbetssökande, och översänt en rapport till kommunstyrelsen (dnr KDN 2022/00135).

UPPDRAG 6

INFÖRA EN SAMORDNAD VARUDISTRIBUTION

Kommunstyrelsen får i uppdrag att senast den 1 juni 2022 införa en samordnad varudistribution. Detta uppdrag ersätter tidigare lagt uppdrag enligt Årsplan 2021.

Uppdraget att till den 1 juni 2022 införa en samordnad varudistribution är inte uppfyllt. Uppdraget har en stark koppling till sta-

dens livsmedelsförsörjning och under året har ett omfattande arbete genomförts för att förbereda kommande livsmedelsupphandling. Där beaktar man också hållbara och smarta transportlösningar, till exempel nattransporter, för att nå vissa av de effekter som efterfrågas kring samordnad varudistribution. Dessutom förbereder man i avtalen för en anslutning till en eventuell framtida samlastningscentral eller motsvarande lösning.

Inriktningsbeslut för livsmedelsupphandling med tillhörande hållbara transporter har antagits av KS och arbetet med att genomföra upphandlingen pågår.

UPPDRAG 7

SAMORDNA UTLOKALISERING AV TJÄNSTER TILL STADSDELAR OCH SERVICEORTER

Kommunstyrelsen får i uppdrag att samordna utlokalisering av fler tjänster till stadsdelar och serviceorter. Den totala utlokaliseringen ska under mandatperioden uppgå till 130 tjänster. Dessutom får samtliga nämnder i uppdrag att återkomma med lokaloptimeringslösningar inom stadens eget lokalbestånd.

Arbetet fortsätter med att hitta lösningar för att utlokalisera medarbetare från stads- huset och city till stadsdelar och service- orter. Totalt har 112 av 130 medarbetare utlokaliseras.

Med de resultat som vi beskrivit ovan har lokaliseringsuppdraget avslutats utifrån beslut i kommunstyrelsen under hösten 2022.

UPPDRAG 8

GE MÖJLIGHET TILL FLER KARRIÄRSTEG OCH LÖNEUTVECKLING UTÖVER ORDINARIE LÖNEREVISION

För att öka kunskapsresultaten i Västerås får förskolenämnden, grundskole- nämnden samt utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att ge särskilt skickliga, behöriga lärare och förskollärare möjlighet till fler karriärsteg och löneutveckling utöver ordinarie lönerrevision. För detta avsätts 5 miljoner kronor.

Inom förskoleverksamheten täcker tillskottet inrättandet av åtta karriärtjänster som förste förskollärare på ett tvåårigt visstidsförordnande med placering på utvald förskola. Sex tjänster är tillsatta. Rekrytering av de sista två tjänsterna planeras för januari 2023.

Inom den kommunala grundskolan har de avsatta medlen gett extra löneutveckling för totalt 170 särskilt skickliga tillsvidareanställda lärare.

Fördelningen mellan grundskola F-6 och grundskola 7-9 är 109 lärare inom grundskola F-6 fördelade på 30 enheter och 61 lärare inom grundskola 7-9 fördelade på 13 enheter.

Satsningen har riktats till lärare som är särskilt skickliga på att undervisa och som bidrar till högre måluppfyllelse för eleverna. Urvalskriterierna har varit lärare som tagit stort ansvar för särskilt komplicerade undervisningssituationer, tagit stort ansvar för att utveckla sin undervisning i det egna

klassrummet samt förbättrat undervisningens innehåll, metoder och arbetssätt utifrån analys av elevernas resultat.

Satsningen har omfattat legitimerade förskollärare och lärare samt förstelärare samt speciallärare och specialpedagoger om de uppfyllt kraven utifrån bedömningskriterierna.

Inom utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden är uppdraget genomfört på så sätt att skickliga lärare har kunnat ges ytterligare löneökningar utöver ordinarie lönerrevision.

UPPDRAG 9

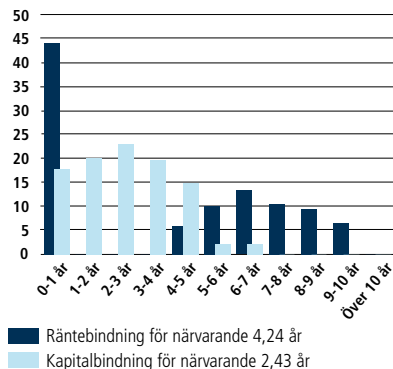
GENOMFÖRA "VÄSTERÅS KLIMATLÖFTE"

För att realisera målen i Västerås stads program för ekologisk hållbarhet får kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra "Västerås klimatlöfte", där kommunen ska samordna och inspirera till gemensamma insatser från ett nätverk av företrädare för näringsliv och civilsamhälle. För detta avsätts 1,5 miljoner kronor.

Uppdraget med att utveckla ett koncept för Västerås Klimatlöfte är slutfört. Konceptet och den intresseförfrågan som gjordes visar att intresset hos företag och organisationer är stort för att gemensamt arbeta för att minska klimatpåverkan i Västerås. Klimatlöftet kommer dock inte kunna starta då finansieringen saknas inför 2023.

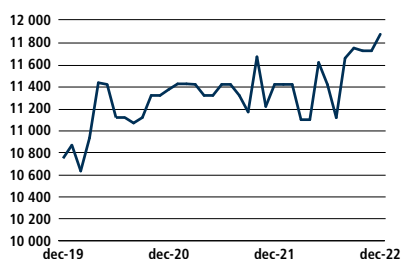
Finans

KAPITAL- OCH RÄNTEBINDNING VÄSTERÅS KOMMUNKONCERN 2022-12-31

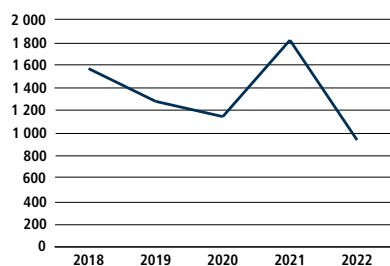

Västerås stad använder räntederivat för att hantera räntebindningen. Per 31 december 2022 hade staden 7 425 mnkr utestående i derivatavtal.

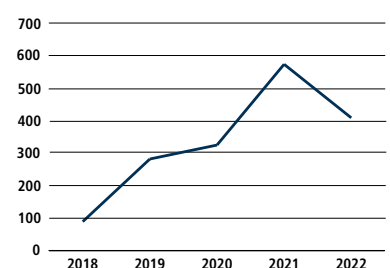
VÄSTERÅS STADS EXTERNA UPPLÅNING

VÄSTERÅS STADS LIKVIDA NETTOTILLGÅNGAR

VÄSTERÅS STADS SKULD FÖR EGEN RÄKNING

FINANSNETTO

Budgeterat finansnetto 2022 var -4 mnkr, utfallet blev -189 mnkr. Främsta förklaringen till resultatet är orealiserade förluster i tillgångsförvaltningen, -293 mnkr, efter kraftiga nedgångar på världens börser.

INTERNBANKEN

Kommunkoncernens kapitalförsörjning och skuldförvaltning är centraliserad till Västerås stads internbank. All extern upplåning och riskhantering sker i Västerås stads namn. Västerås stad lånar i sin tur ut till de kommunala bolagen.

Västerås stad har högsta möjliga kreditbetyg, AAA, med stabila utsikter, från kreditvärderingsinstitutet S&P Global ratings. Kreditbetyget bekräftades senast i december 2022 och motiveras bland annat av stadens mycket goda likviditet.

Kapitalbindningen för staden var (per 2022-12-31) 2,43 år. Räntebindningen var 4,24 år. Tillåtna intervall för ränte- och kapitalbindning är 1–5 år.

Västerås stad har genom valutaderivat eliminerat all valutarisk i upplåningen.

Mälarenergi AB hanterar löpande valutarisker kopplade till verksamheten enligt bolagets riskpolicy.

11 874 mnkr

VÄSTERÅS STADS
EXTERNA UPPLÅNING

1 462 mnkr

VÄSTERÅS STADS
PENSIONSPORTFÖLJ

LIKVIDITETSFÖRVALTNING

Under året har 500 mnkr flyttats från likviditetsportföljen till pensionsportföljen. Per 2022-12-31 var marknadsvärdet i likviditetsportföljen 506,4 mnkr. Ett mycket turbulent år i världsekonomin återspeglas i en värdeminskning med -6,9 procent.

ÖVERLIKVIDITETSPORTFÖLJ TILLGÅNGSSLAG, MNKR

	2022	2021
Räntebärande	453	675
Svenska aktier	13	114
Utländska aktier	39	275
Likvida medel	1	1
SUMMA marknadsvärde	506	1 065

VÄSTERÅS STADS BETALNINGSBEREDSKAP 31 DECEMBER 2022

Typ av betalningsberedskap	mnkr
Saldo i bank	539
Checkräkningskrediter	1 300
Låne- och kreditfaciliteter	1 500
Värdepapper	2 133
SUMMA	5 472

VÄSTERÅS STADS UPPLÅNING 31 DECEMBER 2022, MNKR

Upplåningsform	Rambelopp	Utestående
Kommuncertifikat	4 000	150
Europeiskt certifikatprogram	5 000	0
Obligationsprogram MTN	15 000	11 424
Bilateral upplåning		300
SUMMA	24 000	11 874

VÄSTERÅS STADS UTLÅNING 31 DECEMBER 2022

Bolag	mnkr
Bostads AB Mimer	6 499
Mälarenergi AB	4 489
Övriga bolag	475
SUMMA	11 464

Pensionsredovisning

PENSIONSMEDELSFÖRVALTNING

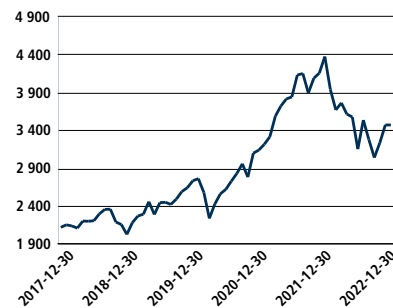
Sedan 1999 har Västerås stad frigjort ett större kapital för långsiktig förvaltning för att skapa en pensionsfond. Det huvudsakliga målet med kapitalförvaltningen är att minska belastningen från Västerås stads pensionsåtagande, både vad gäller likviditetsbehov och pensionskostnader.

En utökning av fonden skedde i bokslut 2010 och fonden uppgick därefter till 435 mnkr. Ytterligare överföring av medel har visat sig önskvärd eftersom den framtida likviditetspåverkan ökar påtagligt. I enlighet med finanspolicyn utökades därför pensionsfonden med 500 mnkr under 2022. Överföringar till pensionsfonden är en rent likvidmässig hantering och påverkar inte de aktuella verksamhetsårens driftsresultat.

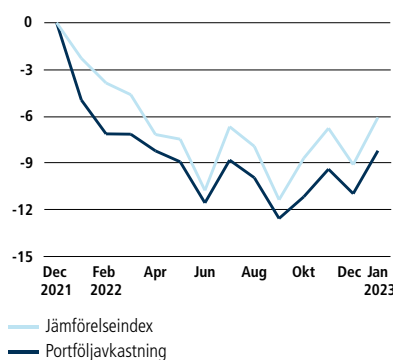
2022 var ett historiskt dåligt börsår med breda nedgångar på världens aktiemarknader. Året har präglats av Rysslands invasion av Ukraina, hög inflation och Kinas nolltolerans och åtgärder mot covid.

Per 2022-12-31 var marknadsvärdet för pensionsportföljen 1 462,1 mnkr vilket motsvarar en värdeminskning med -11,4 procent.

STOCKHOLMSBÖRSEN 2017–2022 (SIXPRX)

PENSIONSPORTFÖLJEN 2022
AVKASTNING MOT JÄMFÖRELSEINDEX

PENSIONSSPORTFÖLJEN

TILLGÅNGSSLAG, MNKR ¹⁾

	2022	2021
Räntebärande	943,8	560,0
Svenska aktier	143,8	120,7
Utländska aktier	374,5	258,9
Likvida medel	0,0	0,8
SUMMA marknadsvärde	1 462,1	940,4

PENSIONS-KOSTNADER, MNKR (inklusive löneskatt)

	Not	2022	2021
Förändring avsatt till pension	5	11,8	70,1
Avgiftsbestämd ålderspension	5	234,6	230,9
Pensionsutbetalningar	5	183,9	185,0
SUMMA exkl finansiella kostn.	430,3	486,0	
Finansiella kostnader	10	-12,1	-7,3
SUMMA inkl finansiella kostn.	418,2	478,7	

UPPLYSNINGAR OM PENSIONS- ÅTAGANDE, MNKR (inklusive löneskatt)

	Not	2022	2021
Avsatt till pensioner	25	629,8	605,6
Kortfristiga skulder (upplupen pension inkl löneskatt) ¹⁾	29	267,1	270,5
Ansvarsförbindelser	31	2 212,6	2 301,5
SUMMA		3 109,5	3 177,6
Avgår: bokfört värde finansiella placeringar ²⁾		-1 462,1	-1 112,6
Återlån i verksamheten		1 647,4	2 065,0

1) Posterna innehåller även löneskatt till skillnad från motsvarande rader i noterna till resultaträkningen.

2) Från 2019 redovisas det bokförda marknadsvärdet på de finansiella placeringarna i enlighet med LKBR

Kulturfonden

Kulturfonden tillkom 1944. De medel som tillfördes fonden var 7,6 mnkr.

Enligt reglementet för Kulturfonden får avkastningen, efter att 25 procent lagts till kapitalet, användas för bland annat stadens förskönande och stödjande av kulturell verksamhet. Avkastningen ska inte användas för sådana ändamål som normalt bekostas av skattemedel. Årets avkastning, i form av utdelning på andelar och aktier, uppgår till 4,0 mnkr. Ur fonden har under året disponerats 3,0 mnkr för olika kulturella ändamål, som stipendier, offentlig konst med mera.

TILLGÅNGAR, MNKR

	2022	2021
Marknadsvärde		
Räntebärande tillgångar	73,5	75,0
Svenska aktier	23,2	31,7
Globala aktier	65,1	76,1
SUMMA marknadsvärde	162,0	182,8

DISPONIBLA MEDEL, MNKR

	2022	2021
Ingående disponibla medel	21,3	21,3
Bidrag ur fonden	-3,0	-1,8
Avsättning till disponibla medel	3,0	1,8
Utgående disponibla medel	21,3	21,3

RESULTAT, MNKR

	2022	2021
Intäkter		
Räntor och aktieutdelning	4,0	4,0
Kapitalvinster	0,0	0,3
SUMMA intäkter	4,0	4,3
Kostnader		
Räntekostnader	0,0	0,0
Kapitalförluster	-17,8	0,0
Förvaltningskostnader	-0,1	-0,1
SUMMA kostnader	-17,9	-0,1
Årets avkastning	-17,9	4,2

Väsentliga risker

Under avsnitten Förväntad utveckling och Hållbar utveckling redovisar vi förutsättningar som på olika sätt påverkar Västerås stad och dess koncern. Här redovisar vi identifierade risker både kopplade till omvärlden och den hållbara utvecklingen men också verksamhets specifika risker som inte kan utläsas i det ekonomiska resultatet. Riskerna är identifierade inom koncernen och påverkar i olika omfattning de organisationer som ingår.

KOMPETENSRISK

Den demografiska utvecklingen visar att andelen invånare i arbetsför ålder minskar och försörjningsbördan blir högre. Detta påverkar inte bara kostnaderna utan även möjligheten att få bemanning med rätt kompetens och på sikt även att få efterfrågad bemanning överhuvudtaget. Att effektivisera verksamheterna och vara en attraktiv arbetsgivare är viktiga punkter för att minska risken för kompetens- och personalbrist.

ELEFFEKTBRIST

Exploateringstakten i Västerås är fortsatt positiv, vilket är gynnsamt men det finns en risk att effekten inte kommer att räcka till i Västeråsregionen. Effektbristen är dimensionerande för regionens utveckling. Denna risk har identifierats under en längre period och arbetet pågår på statlig nivå för att finna en långsiktigt hållbar lösning.

VERKSAMHETSRIK/AFFÄRSRIK

Flera av organisationerna inom koncernen bygger sin verksamhet på tillstånd och certifikat och om dessa inte ges äventyras hela verksamheten. Genom omvärldsbevakning och aktivt arbete med att leva upp till aktuella krav minskas risken. Ett gemensamt arbete mellan ägare, utförare och kunder är viktigt för att åstadkomma de förändringar som är nödvändiga.

INHyrDA OBJEKT

Inom koncernen finns ett antal avtal på inhyrda objekt och det finns en risk till minskat nyttjande om till exempel utyraren hamnar på obestånd. Ytterligare risker rör ansvarsförhållandet och intäktsbortfall om en extern nyttjare hamnar på obestånd. För att minimera riskerna krävs en kontinuerlig uppföljning av avtalen.

SOCIAL ORO

I olika bostadsområden finns en ökande social oro, ofta i områden med en låg sysselsättning, trångboddhet och barnfattigdom. Västerås stad och Mimer arbetar aktivt för att minska den sociala oron genom bland annat ombyggnationer, trygghetsvårdar och satsningar på aktiv fritid.

HAVERIRISK

Inom bland annat Mälarenergi och Mälarhusarna finns risk för haveri med därtill driftavbrott. Detta leder till utebliven produktion eller distribution. Kostnadsökningar och intäktsbortfall uppstår snabbt. Egendoms- och avbrottsförsäkring finns för att täcka detta.

ANLÄGGNINGSRIK

Inom koncernen finns anläggningar till stora värden, framförallt bostäder, lokaler och anläggningar för el och värme. Det är viktigt att verksamheten kan fortsätta nyttja anläggningarna för att inte riskera intäktsbortfall och ökade kostnader. Underhållsplaner och förnyelseinvesteringar minimerar risken. Underhållet inom framförallt fastigheter är något eftersatt.

BYGGSEKTORN

Stor efterfrågan på bostäder och verksamhetslokaler har inneburit en kraftigt ökad byggnation med ökade byggkostnader som följd. För bostäder innebär det en högre prissättning med risken att dessa dyrare bostäder står tomma om efterfrågan minskar. För verksamhetslokaler innebär det att kostnaden per deltagare i verksamheten blir högre. När skatteintäkter eller annan intäkt inte ökar i motsvarande grad finns risk för underskott om verksamheten inte kan effektivisera i motsvarande grad.

IT-RISK

En ökad IT-risk finns i hela samhället i och med ökande digitalisering. Vissa verksamheter är mer känsliga än andra för dataintrång med mera. Genom att öka medvetenheten om risken samt se över till exempel behörigheter och genom att arbeta aktivt med säkerhetsskydd kan risken minskas.

OPERATIV RISK

Med operativ risk menar vi fel och brister i koncernens rutiner som kan leda till ekonomiska och förtroendemässiga förluster. Kvalitetsbrister i administrativa rutiner, otydlig arbetsfördelning och arbetssätt samt bristande kompetens skapar extra arbete, kvalitetsbrister och ökade kostnader. Vissa övergripande rutiner finns, men generellt är det varje enhet som svarar för sina rutiner och detta ska också följas i internkontrollplaner.

VÄLFÄRDSBROTT

Välfärdsbrott är ett samlingsuttryck för all typ av utnyttjande av välfärdssystemet. Problemen är utbredda inom flera offentliga verksamheter och det kan röra sig om bedrägerier och bidragsbrott mot kommunala utbetalningar, ekonomiskt bistånd, personlig assistans och föreningsbidrag. Det har också blivit vanligt med folkbokföringsbrott och skenskilmässor för att exempelvis få tillgång till ytterligare en bostad för andrahandsuthyrning. Rapporter pekar på att det skett en stor ökning av den här typen av brott de senaste åren och att den kommunala sektorn är eftersatt. Brotten kan också vara kopplade till grov organiserad brottslighet. Det är viktigt att alla medarbetare höjer vaksamheten och gör de kontroller man kan göra för att motverka välfärdsbrott. Dessa brott kostar det allmänna stora pengar och på längre sikt urholkar det tillit och förtroende och kan undergräva demokratin. Det är en brottslighet som är systemhotande mot välfärden.

POLITISK RISK

Politisk risk handlar främst om förändringar i regelverk, direkta eller indirekta, skatteuttag och resursfördelning. Politiska risker är svåra att förutse, men en aktiv omvärldsbevakning ger ökad möjlighet att hinna agera.

MILJÖ- OCH KLIMATRISKER

Miljörisker finns inom flera områden. Ett systematiskt underhåll av anläggningar och regelbundna utsläppsmätningar, brandsyner med mera ger förutsättningar att upptäcka brister innan olyckor sker.

Klimatförändringar med bland annat varmare somrar riskerar ökad dödlighet bland annat på särskilda boenden om de saknar kylanläggningar. Klimatförändringarna kan också öka risken för skyfall och översvämningar. Det riskerar också att ge ekonomisk påverkan bland annat gällande värmeverksamhetens bränslekostnader och intäkter, men också gällande underhållskostnaderna på produktionsanläggningarna.

PRISRISKER

Prisrisker finns framförallt hos Mälarenergi, där man säljer fastprisavtal med rörlig förbrukning, samt hos Mimer, där lagstiftning starkt reglerar hyressättningen. Mälarenergi använder elterminer för prissäkring samt kan delvis öka elproduktionen i kraftvärmeverket för att dämpa risken.

INKÖP OCH KORRUPTION

Koncernen gör externa inköp för betydande summor och det är många medarbetare som är involverade i processen. Det finns en risk att det fakturerade inte levereras eller inte motsvarar önskad kvalitet, leveranstid eller pris, vilket leder till ökade kostnader. En väl fungerande inköpsprocess ger förutsättningar för korrekta inköp. Koncernen har utarbetade rutiner för att motverka korruption och mutor.

KREDITRISKER

Kreditriskerna kan minskas genom en systematisk och väl fungerande funktion för kreditkontroll. Kredithanteringen hanteras av respektive organisation men generellt finns en god kreditkontroll inom koncernen.

VALUTARISKER

Finanspolicyn hanterar valutarisker och generellt sker 100 procent valutasäkring vid större transaktioner.

FINANSIERINGSRISK

Koncernen bedriver en kapitalintensiv verksamhet med generellt stora svängningar i likviditeten. Koncernens finansiering hanteras av Västerås stads internbank och i enlighet med finanspolicyn sprids förfall för att säkra tillgång till ny finansiering.

RÄNTERISKER

Ränteförändringar kan innebära ökade upplåningskostnader för koncernen. Risken kan minimeras genom räntebindning. Västerås stads internbank hanterar ränterisker enligt finanspolicyn och olika räntebindningstider minskar risken.

DET ÄR VIKTIGT ATT ALLA MEDARBETARE HÖJER VAKSAMHETEN OCH GÖR DE KONTROLLER MAN KAN GÖRA FÖR ATT MOTVERKA VÄLFÄRDSBROTT.

Finansiella nyckeltal

VÄSTERÅS STADS KONCERN

Västerås stads koncerns resultat för 2022 visar på ett positivt resultat på 1 022 mnkr (1 775 mnkr). Resultatet är lägre än föregående år men 126 mnkr högre än det budgeterade resultatet. Förklaringen till minskningen jämfört med föregående års resultat är de minskade effekterna av pandemin då de statliga ersättningarna avslutades. Högre skatteintäkter, ett samlat överskott i nämnderna, reavinsten vid fastighetsförsäljningar och exploateringsvinster är positiva förklaringar till resultatet. Dessutom visar stadens olika bolag ett sammantaget resultat som är 69 mnkr bättre än budget. Resultatet drogs ner av orealiserade förluster i tillgångsförvaltningen på grund av den negativa borsutvecklingen.

Det positiva resultatet ger en förbättrad soliditet (ett mått som visar den långsiktiga finansiella styrkan) för Västerås stads koncern. Från 2021 redovisas långa hyreskontrakt av fastigheter som finansiell leasing och en omräkning av soliditeten har gjorts för 2020, men inte för åren dessförinnan.

Västerås stads koncerns investeringar låg fortsatt på en hög nivå, 2,6 mdkr, budget var 3,4 mdkr. Framförallt var det Västerås stad som inte nådde planen. Egenfinansieringsgraden, de årliga medel som finns för finansiering av investeringar, var 92 procent vilket innebar att en stor del av alla investeringar kunde finansieras med egna medel. Låneskulden ökade med 0,4 mdkr, samtidigt som koncernens likvida tillgångar minskade med 0,4 mdkr.

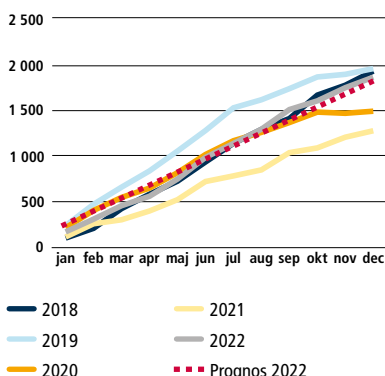
Antalet medarbetare i Västerås stads koncern ökade medan medarbetarkostnadernas andel av verksamhetens kostnader minskade 2022 jämfört med tidigare år. Minskningen återfinns i bolag och kommunalförbund.

VÄSTERÅS	2018	2019	2020	2021	2022
Folkmängd	152 078	154 049	155 551	156 838	158 653
Årlig befolkningsförändring	1,29%	1,30%	0,98%	0,83%	1,16 %
Kommunal skattesats	20,36	20,36	20,36	20,36	20,36
Arbetslöshet, snitt öppet arbetslösa	3 074	3 084	4 250	3 211	2 411
Andel befolkning, 25–64 år, med eftergymnasial utbildning	44,4	44,9	45,4	45,9	i.u.

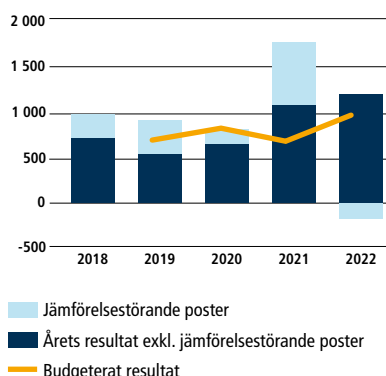
KONCERNEN	2018	2019	2020	2021	2022	
Årets resultat, mnkr		984	917	813	1 775	1 022
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster, mnkr		722	545	657	1 085	1 197
Verksamhetens intäkter exklusive jämförelsestörande poster, mnkr		6 556	6 160	6 352	6 933	8 350
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, mnkr		8 070	8 461	8 919	9 421	9 844
Verksamhetens kostnader exklusive jämförelsestörande poster, mnkr		13 036	12 851	13 307	13 583	15 367
Medarbetarkostnadernas andel av verksamhetens kostnader exklusive jämförelsestörande poster, %		41,4	43,1	42,4	44,2	42,1
Antal årsarbetare		9 269	9 051	9 086	9 304	9 605
Soliditet enligt balansräkning, %		42,8	44,7	41,1*	43,5	43,7
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser, %		33,6	36,3	33,8*	37,0	37,8
Avkastning på totalt kapital, %		5,1	5,2	3,3	5,6	4,2
Nettoinvesteringar exklusive exploatering, mnkr		2 984	3 366	3 188	2 815	2 567
Egenfinansieringsgrad, %		66,4	57,4	59,8	105,3	92,0
Likviditet inklusive likviditetsfond, mnkr		1 891	1 656	1 701	2 105	1 714
Kortfristig låneskuld, mnkr		2 454	3 630	2 758	2 032	2 459
Långfristig låneskuld, mnkr		7 118	7 119	8 619	9 388	9 415
Genomsnittlig ränta på räntebärande skulder, %		0,8	0,7	0,6	0,5	1,7

* Principen för redovisning av långa hyreskontrakt ändrades 2021. Denna förändring innebar en försämrad soliditet. I denna tabell har även 2020 års soliditet justerats utifrån den nya principen.

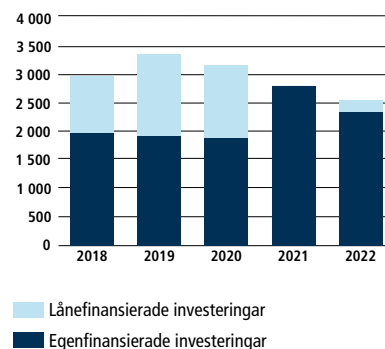
AKKUMULERAD BEFOLKNINGSENTVECKLING PER MÅNAD 2018–2022

ÅRETS RESULTAT VÄSTERÅS STADS KONCERN, MNKR

INVESTERINGAR VÄSTERÅS STADS KONCERN, MNKR

VÄSTERÅS STAD

Västerås stad hade 589 mnkr i resultat 2022 vilket var 439 mnkr högre än budget. Västerås stads långsiktiga mål är att årets resultat i förhållande till skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag ska vara 2,5 procent. Målet uppnåddes 2022 tack vare högre skatteintäkter och ett samlat överskott i nämnderna beroende på högre riktade statsbidrag, lägre volymer än budgeterat, vakanser, exploateringsöverskott och realisationsvinster för sålda anläggningstillgångar.

Västerås stad har en omfattande internbank med utlåning till koncernens bolag och förbund. För Västerås stad finns pensioner intjänade före 1998 utanför balansräkningen, så för att få ett faktiskt mått på den finansiella styrkan används soliditet korrigerat med dessa poster. Soliditeten har utvecklats positivt de senaste åren, bland annat tack vare realisationsvinster och exploateringsöverskott. De likvida nettotillgångarna var vid utgången av 2022 drygt 0,9 mdr, en halvering jämfört med föregående årsskifte delvis beroende på att 0,5 mdr flyttats till Västerås stads pensionsfond. Planeringen är att likviditeten ska ligga runt 1,2 mdr.

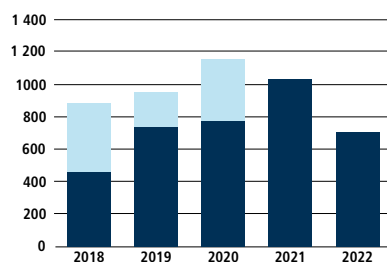
Nettokostnaderna ska långsiktigt inte öka snabbare än skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Nettokostnaderna ökade med 6,6 procent 2022, vilket översteg ökningen av skatter och bidrag beroende på den höga inflationen. Däremot var nettokostnaderna, definierade som kostnader utom avskrivningar minus intäkter, 86 procent av skatteintäkterna, vilket likt 2021 är en lägre siffra än åren innan dess.

Medarbetarkostnaderna har de senaste två åren ökat något till 46 procent av bruttokostnaderna.

Västerås stads investeringsnivå har ökat kraftigt de senaste åren, vilket beror på ett ökat behov av nya och renoverade verksamhetslokaler då många skolor är byggda på 1970-talet samt att staden växer. Stora satsningar görs också på att utveckla hamnen. På grund av det höga resultatet kunde alla investeringar finansieras med egna medel.

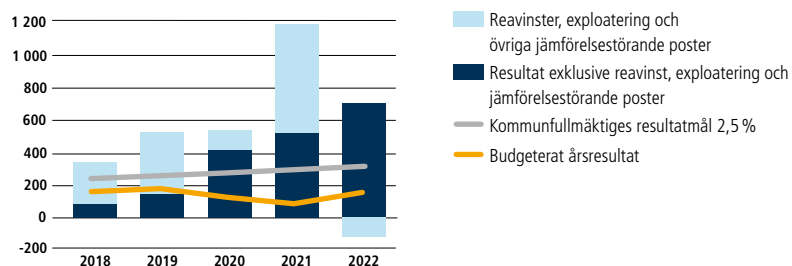
VÄSTERÅS STAD	2018	2019	2020	2021	2022
Årets resultat, mnkr	344	529	543	1 195	589
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster, mnkr	82	147	420	527	707
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag, %	1,0	1,7	4,7	5,6	7,2
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, mnkr	8 070	8 461	8 919	9 421	9 844
Förändring av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, %	3,8	4,8	5,4	5,6	4,5
Verksamhetens nettokostnader exklusive jämförelsestörande poster, mnkr	8 048	8 349	8 602	8 914	9 176
Verksamhetens nettokostnader, andel av skatter och bidrag, %	96,5	96,4	94,3	90,3	92,1
Medarbetarkostnadernas andel av verksamhetens bruttokostnader exklusive jämförelsestörande poster, %	44,1	44,8	44,7	46,4	46,2
Antal årsarbetare	7 735	7 521	7 585	7 773	8 100
Soliditet exklusive internbank, inklusive totala pensionsförpliktelser, %	49,2	52,4	44,7	47,8	50,5
Nettoinvesteringar exklusive exploatering, mnkr	884	950	1 157	1 032	705
Egenfinansieringsgrad, %	52,4	77,9	67,4	146,7	151,0
Likvida nettotillgångar, mnkr	1 572	1 540	1 149	1 823	943
Kortfristig låneskuld, mnkr	0	0	0	575	410

INVESTERINGAR VÄSTERÅS STAD, MNKR

■ Lånefinansierade investeringar
■ Själfinsierade investeringar

RESULTATUTVECKLING VÄSTERÅS STAD, MNKR

Av diagrammet framgår att stora delar av Västerås stads resultat de första åren på 2020-talet har åstadkommits genom exploateringsöverskott, realiserade vinster i tillgångsförvaltningen och försäljning av anläggningstillgångar, ljusblå staplar. Resultatet 2022 drogs däremot ned av realiserade förluster i tillgångsförvaltningen på grund av den negativa börsutvecklingen och är högre om jämförelsestörande poster räknas bort.

Verksamhetens nyckeltal

Här följer ett urval av diagram av verksamhetens utveckling. Utförligare tabeller finns i avsnittet verksamhetsstatistik på sidorna 68–70.

Under pandemin saktade befolkningsutvecklingen ner i Sverige, eftersom invandringen minskade. Inom riket är det i större utsträckning den mellankommunala omflyttningen som gör att kommunernas befolkning ökar eller minskar, i kombination med ett positivt eller negativt födelsenetto.

Åren 2020 och 2021 ändrades de fleråriga flyttmönster som rått för många kommuner i Sverige. Kommungruppen "större städer" där Västerås ingår hade år 2021 sammanräknat ett negativt inrikes flyttnetto eftersom fler personer än vanligt valde att flytta till mindre kommuner på pendlingsavstånd. I detta sammanhang har Västerås stuckit ut genom att ha ett positivt inrikes flyttnetto genom hela pande-

min. Vi ser en något högre utflyttning, särskilt av barnfamiljer, från Västerås tätort till de mindre tätorterna i kommunen, samt till kommunerna som gränsar till Västerås, i synnerhet de inom länet.

För 2022 visar preliminära siffror att de flyttmönster som varit rådande under pandemin har brutits. Västerås hade ett flyttnetto på drygt 1 400 personer efter att 7 000 personer flyttat in till, och 6 300 personer flyttat ut från kommunen, i kombination med en nettoinvandring från utlandet på cirka 700 personer. Vid årets slut uppgick Västerås befolkning till 158 653 personer.

REKORDÅR FÖR NYA BOSTÄDER

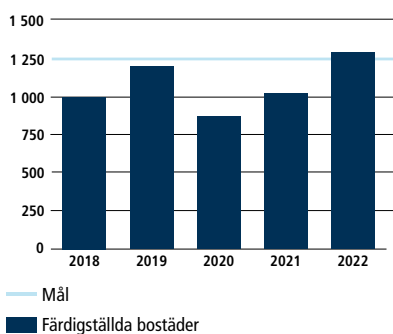
Under 2022 hade Västerås toppnoteringar på både färdigställda och påbörjade bostäder, med 1 297 färdigställda och

1 568 påbörjade bostäder. Boverket räknar med att över 60 000 bostäder färdigställs 2022 och 2023 i Sverige, vilket är färre än tidigare år. Denna minskning syns ännu inte i siffrorna för Västerås. Utfall för både påbörjade och färdigställda bostäder är tvärtom högre 2022 än under såväl 2020 som 2021. Om byggtakten sänks även i Västerås, kan det komma att påverka befolkningsutvecklingen. Nya byggnationsunderlag till kommande befolkningsprognos visar en fortsatt stadig byggtakt, men beroende på utvecklingen på marknaden och i omvärlden kan den komma att mattas av även i Västerås. En av anledningarna till det höga antalet färdigställda bostäder kan vara att flera stora projekt påbörjades under 2019.

För första gången sedan målet om 1 250 färdigställda bostäder per år sattes upp har det nu också uppnåtts.

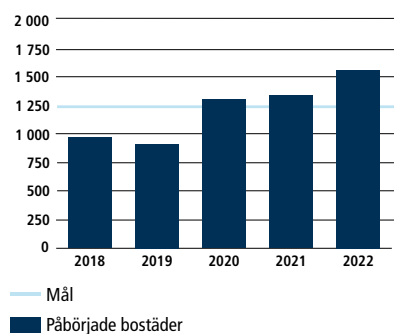
FÄRDIGSTÄLLDA BOSTÄDER

Akkumulerade värden

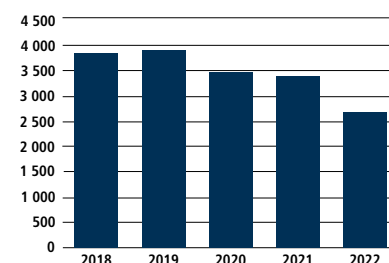

PÅBÖRJADE BOSTÄDER

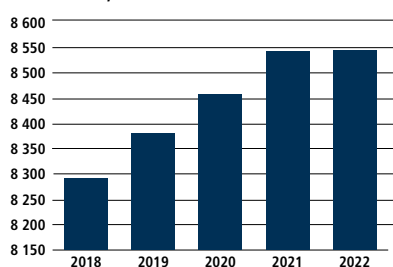
Akkumulerade värden

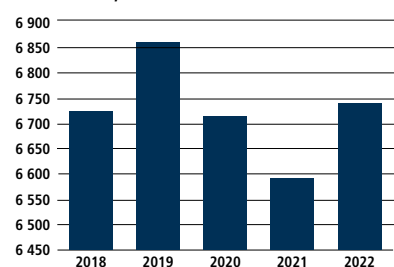
HUSHÅLL MED EKONOMISKT BISTÅND, UNIKA HUSHÅLL

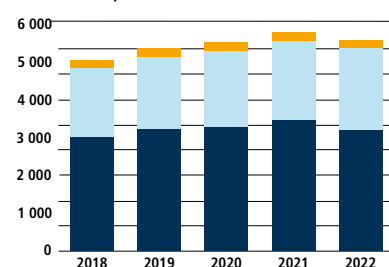
FÖRSKOLAN, ANTAL BARN

FRETTIDSHEM, ANTAL BARN

GYMNASIET, ANTAL ELEVER

Antal elever i gymnasium i annan kommun
Antal elever i fristående gymnasium
Antal elever i kommunalt gymnasium

Av de 1 297 bostäder som färdigställdes under 2022 var 225 småhus och 1 072 i flerbostadshus, med en fördelning av upp-låtelseform om 20 procent bostadsrätter, 66 procent hyresrätter och 14 procent äganderätter. Bostads AB Mimer färdig-ställde 168 nyproducerade lägenheter under året.

HÖGA ELPRISER

Höga elpriser och något lägre tillgäng-lighet i Mälarenergis produktionsan-läggningar jämfört med föregående år gav en elförsäljningsvolym på 585 GWh (614) och en värmeförsäljningsvolym på 1 438 GWh (1 582). För Mälarenergi Elnät AB minskade de fakturerade överförda volymen till 1 780 GWh (1 842).

FLER FÖRSKOLEBARN

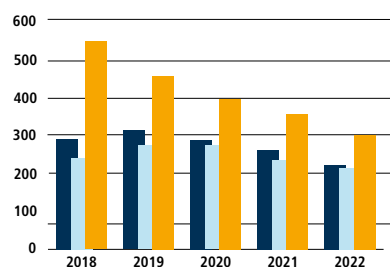
Antalet barn i förskolan har ökat med omkring en procent per år de senaste åren, men stod still 2022. Enligt befolknings-prognosen kommer antalet barn i förskole-verksamhet att ligga relativt stilla fram till 2025 för att sedan börja öka i stigande takt från 2026 med i snitt cirka 130 barn per år fram till 2032. Cirka 84 procent av åldersgruppen deltar i förskola. 35 procent av förskolebarnen finns i fristående förskolor.

ÖKNING I GRUNDSKOLAN, MINSKNING PÅ FRITIDS

I grundskolan är ökningen högre de närmaste åren, kring 220 elever per år fram till 2027 och därefter en ökning med cirka 130 elever per år fram till 2032. Till 2022 ökade eleverna 0,6 procent

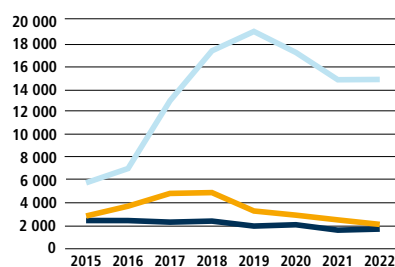

PERSONER PÅ INSTITUTION, UNIKA PLACERADE

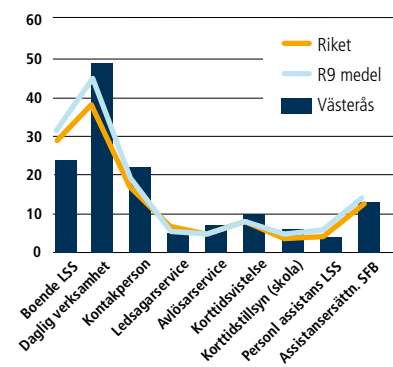
■ Vuxna på institution, familjehem eller stödboende
■ Ungdomar på institution, familjehem eller stödboende
■ Barn på institution eller familjehem

LSS – UTVECKLING AV ANTALET BEVILJADE TIMMAR 2015-2022

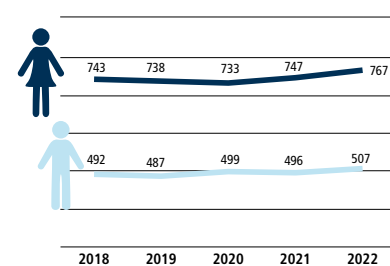

— Personlig assistans
— Avlösarservice
— Ledsagarservice

INSATSER ENLIGT LSS, ANTAL PER 10 000 INVÅNARE

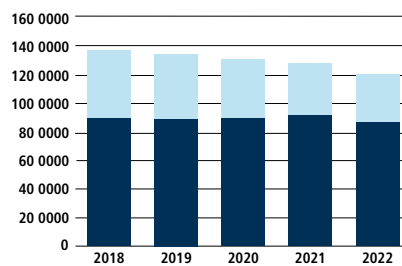

STÖD TILL FUNKTIONSHINDRADE ENLIGT LSS

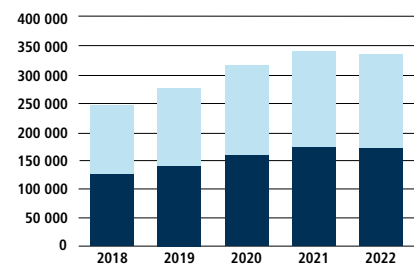
Diagrammet visar antal personer med insats 1 oktober.

HEMTJÄNST, UTFÖRDA TIMMAR

■ Hemtjänst i servicehus, antal utförda timmar
■ Hemtjänst i ordinarie boende, antal utförda timmar

HEMSJUKVÅRD, ANTAL TIMMAR

■ Hemsjukvård delegerad till hemtjänstpersonal, antal utförda timmar
■ Hemsjukvård utförd av legitimerad personal, antal utförda timmar

till 18 439 elever. Andelen elever i friskolor ligger kvar på runt 25 procent. 264 barn finns i skolformen särskola. 36 procent av dem är flickor.

Pandemin påverkade andelen barn som var inskrivna elever i fritidshem genom att den minskade från tidigare års andel på 92–93 procent till 87 procent 2021. Utvecklingen vände under 2022 då cirka 88 procent av barnen var inskrivna.

ÖKADE ELEVKULLAR ATT VÄNTA

2022 fanns det 5 683 elever i gymnasieverksamhet, 5 557 i gymnasieskola och 126 i gymnasiesärskola. Det var 17 elever färre än 2021 och 52 elever färre än i budgetramen. Till 2023 väntas elevtalet öka med 130. Enligt prognosen kommer antalet elever i gymnasieverksamhet öka därefter med i snitt knappa 70 elever per år, men med stora variationer under åren, fram till 2032 till 6 400 elever.

MINSKNING AV HVB-PLACERINGAR

Institutionsplaceringar för vuxna började minska under 2018 med ett nivåskifte mellan åren 2019–2020, en nivå som fortsatt håller i sig. Individ- och familjenämnden har under de senaste åren arbetat medvetet med att skapa en kostnadseffektiv missbruksvård med hög kvalitet inom ramen för nämndens boenden och öppenvårdsinsatser. HVB-placeringar av barn och ungdomar har fortsatt att minska, ett resultat av ett långsiktigt arbete genom tät samverkan mellan barn- och ungdomsenheterna.

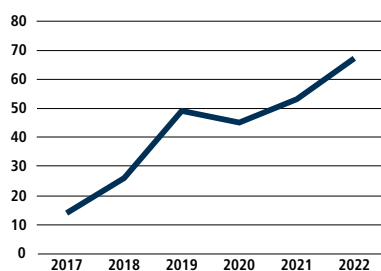
BISTÅNDSBEHOV OCH LSS-UTVECKLINGEN

Antal hushåll som tagit emot ekonomiskt bistånd har minskat de senaste åren, trots pandemin. Lågkonjunkturen kan göra att siffran ökar under 2023.

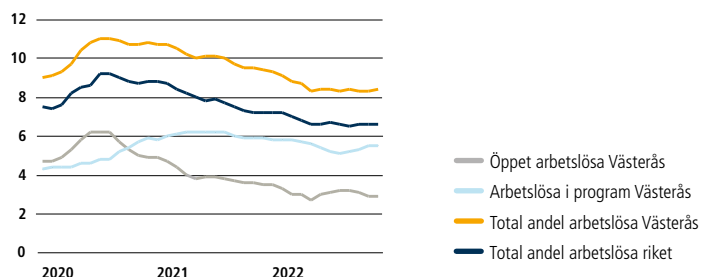
Socialstyrelsen samlar årligen in nationell statistik om insatser enligt LSS som var verkställda den 1 oktober. Statistiken ingår i Sveriges officiella statistik och är

en grund för beräkningen av kostnadsutjämnningen mellan kommuner inom LSS. I Västerås var det den 1 oktober 2022 totalt 1 274 personer som hade minst en verkställd insats enligt LSS. Det var 31 personer fler än föregående år. Det totala antalet insatser var 1 981, vilket var 17 insatser färre än året innan. Det genomsnittliga antalet insatser per person minskade från 1,61 till 1,55. Utvecklingen inom LSS har under de senaste tre åren varit återhållsam sett till antal personer och timmar. Daglig verksamhet var den vanligaste insatsen och även den insats som ökade mest. Inom personlig assistans enligt LSS sågs en kraftig ökning av antalet beviljade timmar fram till 2019. Stramare regler hos Försäkringskassan gjorde att kommunen fick ta flera och tyngre ärenden, något som hade en stor påverkan på nämndens ekonomi. Ökningen har därefter avtagit och sedan 2021 har det varit en minskning i antal pågående ärenden. Även antalet timmar avlösarservice ökade fram till 2018 för att därefter minska.

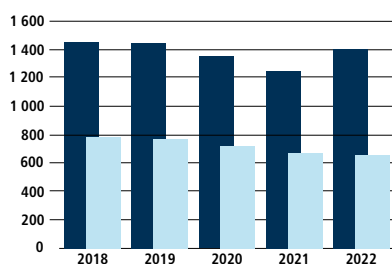
ÖVERFÖRMYNDAREN, VAKANTA ÄRENDEN

ARBETSLÖSHET I PROCENT PER MÅNAD

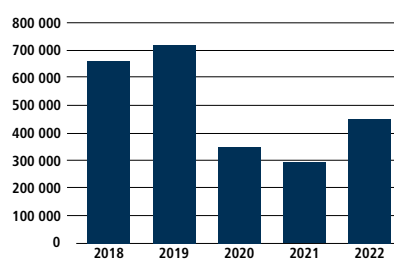

KULTURSKOLAN, ANTAL BARN

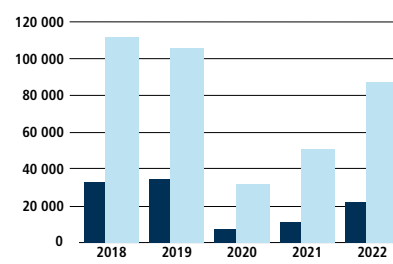

Antal pojkar
Antal flickor

BIBLIOTEKEN, FYSISKA BESÖK

VÄSTMANLANDS TEATER, VÄSTMANLANDS-MUSIKEN, ANTAL BESÖKANDE

Västmanlandsmusiken
Västmanlands teater

HÖGRE ANDEL AV LSS-INSATSER I VÄSTERÅS

I jämförelse med andra kommuner har Västerås totalt sett en något högre andel av befolkningen som har insats enligt LSS men det är stora variationer mellan olika insatser. I jämförelse med riksgenomsnittet och med nätverket R9 som består av nio större mellansvenska kommuner har Västerås fler personer med insatserna daglig verksamhet, kontaktperson, avlösarservice och korttidsvistelse men betydligt färre med bostad med särskild service. Kostnadsmässigt är boende den insats som väger tyngst, nationellt sett står boendeinsatserna för 60 procent av de beräknade kostnaderna.

Västerås är en betalande kommun i LSS-utjämnings. 2022 var avgiften för staden drygt 100 mnkr.

ÅTERHÅLLSAM UTVECKLING

Hemvården, hemtjänst och hemsjukvård, har totalt sett haft en återhållsam utveckling under 2022 sett till antalet utförda timmar där ersättning betalats ut. I början av året låg antalet utförda timmar på en nivå som var ungefär i nivå med föregående år och antalet personer med hemtjänst var fler än 2021. Men därefter har både antalet timmar och antalet personer med hemtjänst minskat och i slutet av året var antalet utförda timmar på en betydligt lägre nivå än föregående år. Flera faktorer har påverkat hemvårdens utveckling under året. På biståndsenheten har ett omfattande arbete med uppföljningar gett effekt i form av ett minskat antal timmar i besluten. På enheten för kontroll och granskning har arbetet med granskning av leverantörernas tidsregistrering utvecklats och flertalet felaktigheter har uppmärksammat. Äldrenämnden fattade i augusti beslut om att anhöriganställningar skulle upphöra. Flera hemtjänstkunder har i samband med det, och även i samband med att avtalet med en privat leverantör upphörde, valt att frånsäga sig insatser.

Även hemsjukvården, som under flera år ökat kraftigt varje år, minskade något totalt sett 2022.

32 347

AKTIVA LÅNTAGARE PÅ
VÄSTERÅS STADSBIBLIOTEKET

ÖKNING HOS ÖVERFÖRMYNDAREN

Under år 2022 har antalet aktiva ärenden inom överförmyndaren ökat med 40. Rekrutering av nya gode män och förvaltare har därför varit prioriterat. Kampanjer har förts i sociala medier, genom annonser i dagspress, kontakt med föreningar och ett informationsmaterial har tagits fram ihop med socialtjänsten om de kommunala frivilliguppgifterna. Fortfarande finns 70 ärenden som står i kö för ny god man eller förvaltare. Antalet vakanta ärenden har ökat konstant sedan 2017.

HÖGA BESÖKSTAL EFTER PANDEMIN

Elevtappet inom Kulturskolan är inte helt återställt, men antalet betalande kursplatser har ökat med 400 jämfört med 2021.

Besöksstaten på stadsbiblioteket har ökat och barnverksamheten ökar igen, vilket inneburit att andelen sjuåringar med bibliotekskort har ökat från 65 procent 2021 till 86 procent 2022, vilket ger förutsättningar att öka läsförmågan hos barnen.

Både antal besökande och antal arrangemang har ökat stort under 2022

jämfört med pandemiåren. Utöver ett nästan fördubblat besöksantal på Västmanlands teater arrangerades Scenkonstbienen i Västerås under en vecka i juni som lockade över 10 000 besökande.

SVAG UTVECKLING FÖR SYSSELSÄTTNING

Arbetslösheten i Västerås har länge legat högre än snittet i riket. Under 2022 har den öppna arbetslösheten fortsatt nedåt och låg i december på 2,9 procent vilket är lägre än rikets snitt på 3,1 procent. Arbetslösa i program var i Västerås samtidigt 5,5 procent och i riket 3,6 procent. Arbetsförmedlingen bedömer att sysselsättningen kommer att utvecklas svagt under 2023 för att vända uppåt i slutet av 2024. En minskad efterfrågan på arbetskraft bedöms även få långtidsarbetslösheten att stiga på nytt under prognosperioden och uppnå en högre nivå än före pandemin. Det fortsatt höga antalet långtidsarbetslösa pekar på en tydlig matchningsproblematik där de arbetslösas kompetenser i hög grad inte motsvarar arbetsgivarnas efterfrågan.

Förväntad utveckling

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen som syftar till att fler barn ska gå i förskola och få möjlighet till bättre språkutveckling i svenska. Ändringarna innebär bland annat att hemkommunen inför hösten det år ett barn fyller tre år ska ta kontakt med barnets vårdnadshavare, om barnet inte redan har en förskoleplats. Lagändringen tillämpas första gången i fråga om utbildning påbörjad efter den 1 juli 2023.

FÖRSKOLANS BEHOV OCH BEMANNING

Under kommande år planeras uppstarten av flera nya förskolelokaler, vilket ökar möjligheterna för att barn ska erbjudas en plats nära hemmet. Samtidigt syns en avvikande trend gällande demografin och prognosen för barn i behov av förskola minskar jämfört med tidigare prognoser. Det blir även svårt att bemanna de nya förskolorna eftersom kompetensförsörj-

ningen fortsätter vara en stor utmaning. Förskolorna har tvingats anställa personer som saknar relevant utbildning. Utvecklingsmöjligheter behövs för redan anställda medarbetare, som vägar till fullgjord barnskötarutbildning för anställda utan utbildning för att arbeta med barn, samt vägar till förskollärarexamen för erfarna barnskötare.

STATLIGT ANSVAR FÖR SKOLAN?

Läraryrket i grundskolan blir fortsatt hög, om än något lägre än vad den föregående prognosen angav, särskilt gäller det lärare i mellanstadiet men också ämneslärare årskurserna 7–9. Orsaken till det minskade behovet är att barn- och elevkullarna minskar. Under sommaren 2023 byter grundskolan namn till anpassad grundskola.

Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan redovisar i betänkandet (SOU 2022:53) uppdraget att ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsätt-

ningar för ett statligt huvudmannaskap för skolan, samt andra alternativ som stärker statens ansvar för skolan utöver att staten blir huvudman. Det första alternativet är ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap för skolan. Det innebär att staten har både systemansvar och huvudmannansvar. Det andra utredningsalternativet är ett system där statens ansvar förstärks men utan övertagande av huvudmannansvaret. Utredningen är på remiss till myndigheter och utvalda kommuner till 31 mars 2023, varav Västerås är en remissinstans.

FLER ANPASSADE LÄRMILJÖER

Arbetslösheten förväntas öka ytterligare. Individer med enbart förgymnasial utbildning har fortsättningsvis svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Även ett ökat inflöde förväntas till Arenan, för ungdomar som inte är inskrivna i gymnasieskolan. Det finns alltför många unga med djupare och mer komplexa problem däribland en ökad andel unga som befinner sig i och omkring kriminella miljöer. Det behövs mer tidiga insatser och fler anpassade lärmiljöer. I gymnasieskolan är tillgången till legitimerade och behöriga lärare en utmaning, särskilt för legitimerade yrkeslärare som har goda kunskaper om branschens behov. Verksamheterna ser att samverkan mellan skola och näringsliv behöver stärkas ytterligare. Den beslutade förändringen av yrkesprogrammen, så att de ska innehålla högskoleförberedande kurser i svenska och engelska innebär ökade kostnader.

ÄNDRAD SKOLLAG OCH SOCIALTJÄNSTLAG

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen, som innebär att när kommunen bestämmer vilka gymnasieutbildningar som ska erbjudas och antalet platser på utbildningarna ska hänsyn tas till tillarbetsmarknadens behov. Kommuner behöver samverka i planering, dimensionering och erbjudande av gymnasieskolans nationella program.

Även inom socialvården behöver det vara fokus på kompetensförsörjning.

Öppna insatser för barn från 12 års ålder utan vårdnadshavares samtycke är under beredning. Nya socialtjänstlagen, med starkare inriktning på förebyggande arbete, är också under beredning.

BISTÅND OCH NY ÄLDREOMSORGLAG

Utvecklingen avseende behovet av ekonomiskt bistånd är svår att prognosticera. Med en hög inflation och att vi är inne i en lågkonjunktur kan innebära att arbetslösheten stiger och behovet av ekonomiskt bistånd åter ökar. Det är också sannolikt att normen för ekonomiskt bistånd höjs mer än de senaste åren.

Rätten till förstärkt assistans införs 1 januari 2023 inom LSS-lagstiftningen.

Andelen personer som är 80 år och äldre beräknas öka och även behoven, förväntningarna och kraven på äldreomsorgens insatser. En ny äldreomsorgslag med särskilda bestämmelser om vård och omsorg om äldre föreslås träda i kraft 2024. Målet är att stärka vården av äldre på särskilda boenden och i hemsjukvården. Lagen är tänkt som ett komplement till socialtjänstlagen. Kompetensförsörjningen blir en fortsatt utmaning då det är allt svårare att rekrytera personal. Redan idag är det stora utmaningar med språksvårigheter och fortsatt låg kompetensnivå på medarbetare som kommer från undersköterskeutbildningarna. Behovet av sjuksköterskor är stort inom verksamheterna. Förebyggande insatser tillsammans med andra aktörer, inom som utom staden, ökad attraktivitet i yrket, ökad och förbättrad samverkan med regionen, utvecklat anhörigstöd samt flera digitala lösningar behövs för att klara uppdraget inom omsorgen.

UPPHANDLINGAR AV SOCIALA TJÄNSTER

Svårigheter att få ihop ekonomin inom hemvården, hemtjänst och hemsjukvård har varit känd i många år. Under 2023 ska därför konsekvenser av ett upphörande av lagen om valfrihet, LOV, inom hemsjukvården utredas, samt förutsättningar för upphandling av hemsjukvården.

En ny lag från 2023 säger att upphandlingar enligt Lagen om offentlig upphandling, LOU, av vissa sociala tjänster ska kunna reserveras för idéburna organisationer. Ändringen är inte styrande utan ska ses som en möjlighet för upphandlande myndigheter som skulle vilja styra samverkan med externa parter åt detta håll.

Inom hemtjänsten behöver antalet medarbetare som en kund möter minska från dagens snitt på cirka 15 personer. Ett försök inleds med veckoslutstjänster för att förbättra kontinuiteten under helgerna. Sju medarbetare kommer att arbeta fredag till söndag under åtta veckor och sedan växla med två sjuannateam i åtta veckors omgångar.

BJÖRNÖS UTVECKLING OCH NY SMÅBÅTSHAMN

Utvecklingen av Björnö till ett tillgängligt och attraktivt friluftsområde efter stadens köp av södra delen kommer att aktualiseras med planprogram och skötselplaner. Under de kommande åren planeras alla stadens motionsspår få ny belysning.

Utbyggnaden av nya Vågholmar som inleddes 2022 innebär en vidareutveckling av Mälarparken och en möjlighet att anlägga en ny småbåtshamn där behovet av större och djupare båtplatser kan tillgodoses.

TRAFIK OCH GRÖNA MILJÖER

När staden växer innebär det ökade anspråk på trafiksystemet och på våra gröna miljöer. Belastningen kommer att öka i parker och stadsdelsskogar. Flödena kommer att öka på gång- och cykelvägnätet, inom kollektivtrafiken och för övrig motorfordonstrafik. I takt med att projekt som Kopparlunden, Mälarparken och Ängsgärdet blir mer konkreta kommer vägnätet att behöva byggas om.

BEREDSKAP FÖR FLYGPLATSEN 2023

Stockholm-Västerås flygplats har pekats ut av regeringen att vara beredskapsflygplats under år 2023. Uppdraget handlar om att de timmar flygplatsen (flygtrafikledningstjänsten) är stängd ha personal i beredskap för att vid behov öppna upp flygplatsen för så kallat samhällsviktigt flyg.

BOLAG LADDAR TUNGA FORDON

Mälarenenergi går samman med tre andra energibolag och bildar Gito Heavy Charging Solutions AB, ett nationellt bolag för laddning av tunga fordon i början av 2023 enligt beslut i kommunfullmäktige.

PLATS FÖR IDROTT OCH MENINGSFULL FRITID

Staden har ett fortsatt ökat behov av bland annat förskola och skola men även idrottsanläggningar. En stor utmaning framöver blir tillgång till elförsörjning i flera av de områden som är under utveckling.

Det förväntas vara en fortsatt brist på ställföreträdare i överförmyndarverksamheten.

Främjande- och förebyggandefrågor blir ännu viktigare, för att erbjuda tidigt stöd för familjer samt meningsfulla fritidsaktiviteter för barn och unga. Satsningar på avgiftsfria lovaktiviteter, kollektivsamhet samt föräldrastödsutbildningar stärker skyddsfaktorer som meningsfull fritid och varma föräldrelationer. Barn i familjer som lever i ekonomisk utsatthet är mindre delaktiga i samhället, tenderar att ha sämre betyg i skolan, lever oftare under osäkra boendeförhållanden och saknar en känsla av att kunna förverkliga sina drömmar. Arenor och platser för att skapa rörelse och möten mellan olika grupper och delar av samhället är viktiga för detta, liksom föreningsstödet och strategier för inkludering i organiserade aktiviteter. Att fånga upp en stor andel barn och ungdomar i den organiserade idrotten har stor påverkan på frågor kopplat till trygghet och säkerhet. Stadens fritidsklubbar och fritidsgårdar spelar också en viktig roll i att nå barn och unga som inte upplever att fritiden är meningsfull.

Väsentliga personalförhållanden

Koncernen Västerås stad är Västmanlands största arbetsgivare med cirka 12 600 medarbetare. Uppdraget är omfattande, komplext och inom vissa verksamheter utmanande. Det inkluderar olika verksamhetsområden som exempelvis skola, vård- och omsorg, socialtjänst, teknik, bostäder, hamnverksamhet, avfallshantering, energi- och vattenproduktion, kultur samt fritids- och idrottsverksamhet.

Att vara en attraktiv arbetsgivare är ett viktigt mål för Västerås stad för att klara framtidens kompetensförsörjning, ett av de viktigaste och förmodligen mest utmanande uppdragen som arbetsgivare. Jämlika förutsättningar i stadens förvaltningar och bolag är ytterligare en viktig och prioriterad fråga. Med jämlika förutsättningar avses exempelvis antal medarbetare per chef och tillhandahållande av arbetsverktyg.

Att alla medarbetare varje dag lever Västerås stads värdegrund "Alltid bästa möjliga möte" bidrar starkt till måluppfyllelsen att bli den bästa av arbetsgivare.

Pandemin har påverkat Västerås stads verksamheter på olika sätt. Ett antal medarbetare har kunnat arbeta på distans och gör så fortfarande på deltid. Men för det stora flertalet av stadens medarbetare har verksamheten och uppdraget levererats på samma sätt som ett år utan pandemi,

med skillnaden att arbetet utförts på ett nytt sätt. Exempelvis har skyddsutrustning varit och är fortfarande till viss del ett krav inom vård och omsorg. Andra medarbetare har fått lära nytt genom digitala möten, distansarbete, digital undervisning och att utöva sitt ledarskap på distans. Västerås stads kärnverksamheter i form av vård, skola och omsorg har levererats med samma goda kvalitet som under ett år utan pandemi, trots att verksamheterna påverkats av pandemin och bitvis haft det ansträngt.

FRAMTIDENS KOMPETENSFÖRSÖRJNING, LEDARSKAP OCH MEDARBETARSKAP

För att klara rekryteringsutmaningen är en strategisk kompetensförsörjning nödvändig på både kort och lång sikt. Strategisk kompetensförsörjning handlar om att förstå innebörden av att utveckla och behålla befintlig kompetens, attrahera och rekrytera ny kompetens samt att nyttja digitaliseringens möjligheter och hitta nya arbetsätt och roller.

Att ta tillvara kompetensen som redan finns i stadens verksamheter är väsentligt. Viktiga faktorer är bland annat att fler arbetar mer och längre. Att nyttja kompe-

tensen rätt och bredda rekryteringen är åtgärder som kan bidra till detta.

I Västerås stad finns beslut om en modell för så kallade resursjobb. Dessa kan erbjudas till personer som kan utföra de lättare arbetsuppgifterna på en arbetsplats, exempelvis hålla ordning i personalrum. Hela koncernen behöver på olika sätt bereda personer som står långt från arbetsmarknaden möjlighet att få prova på ett arbete och på sikt kunna fungera på en ordinarie arbetsmarknad.

Ledarskap och ledarutveckling är för koncernen ett viktigt och prioriterat område. Västerås stad erbjuder från 2020 ledarutbildningen "Ledarskap genom Alltid bästa möjliga möte". Syftet är att cheferna ska få verktyg och utbyta erfarenheter hur man på bästa sätt kan leda genom Västerås stads värdegrund. Om alla tusentals möten som sker i Västerås stad varje dag präglas av värdegrunden, kommer det med stor sannolikhet att leda till att medarbetare och chefer visar varandra och Västerås stads kunder än mer respekt, omtanke, öppenhet och delaktighet i syfte att leverera en god välfärd.

Chefsförsörjning är ett annat prioriterat område inom Västerås stad. Det är viktigt att koppla ledarutvecklingen till chefsförsörjningen när staden har stora utmaningar framåt eftersom ett stort antal chefer går i pension de kommande åren. Bland annat behöver fler interna chefsförmågor identifieras, via till exempel aspirantprogrammet.

ATTRAKTIV ARBETSPLATS MED LIKVÄRDIGA FÖRUTSÄTTNINGAR

Chefer och medarbetare i kommunala förvaltningar kan ha väldigt olika arbetsvillkor. Generellt kan man säga att chefer och medarbetare i Västerås stads tekniska förvaltningar har bättre förutsättningar än förvaltningar inom vård, skola och omsorg. Resurserna och förutsättningarna är genomgående mycket ojämnt fördelade mellan de kvinnodominerade och de mansdominerade förvaltningarna. Västerås stad bedriver sedan några år tillbaka ett utvecklingsarbete i syfte att skapa mer jämställda och jämlika förutsättningar

inom Västerås stads alla förvaltningar. Ojämligheten handlar bland annat om antalet medarbetare, sysselsättningsgrad och tillgång till arbetsutrustning.

Inom bolagen och kommunalförbunden är könsfördelningen mer jämn. Cheferna inom bolagen och kommunalförbunden har färre medarbetare och erbjuder generellt sett mer jämlika förutsättningar och villkor.

ANSTÄLLNINGAR

Inom koncernen finns cirka 12 600 medarbetare anställda. De flesta, cirka 11 200 medarbetare arbetar i Västerås stads förvaltningar. Knappt 8 700 av dessa är tillsvidareanställda. Västerås stads förvaltningar har också flest visstidsanställda, ungefär 2 500 personer.

Heltid som norm är en prioriterad fråga för Västerås stad. Heltidsarbete är ett sätt att trygga välfärdens behov av kompetens. Att alla som vill också får en heltidstjänst kan i förlängningen minska behovet av visstidsanställningar och leda till ökad jämställdhet. Heltidsarbete ökar det ekonomiska oberoendet och gör att fler klarar sin egen försörjning. När fler arbetar heltid uppstår dessutom positiva effekter för yrkets attraktivitet och den framtida kompetensförsörjning kan delvis tryggas. Inom Västerås stad är det huvudsakligen kvinnor som arbetar deltid. De flesta deltidstjänsterna återfinns i förvaltningarna som verkar inom vård, skola och omsorg. I bolagen arbetar redan en större andel av medarbetarna heltid. Inom Västmanlandsmusiken och Nya Västerås Flygplats AB erbjuds inte heltid till alla då verksamheterna inte kräver heltidstjänster.

MÅNGFALD

Arbetet med jämställdhet och mångfald är viktiga pusselbitar för att vara en attraktiv arbetsgivare. Att ta tillvara människors olikheter är en nödvändighet för en kreativ och utvecklande arbetsplats.

Västerås stad är en kvinnodominerad verksamhet, där kvinnorna utgör cirka 80 procent av medarbetarna. Mälarenergi AB och VafabMiljö Kommunalförbund har

omvänd könsfördelning medan Bostads AB Mimer har könsfördelningen 50/50.

Antalet anställda i koncernen Västerås stad med utländsk bakgrund varierar, där Västerås stad har den största mångfalden genom att omkring 30 procent av de anställda är födda i ett annat land eller har föräldrar som är det. Andelen har ökat kontinuerligt från 2015 års andel på 21 procent.

SJUKFRÅNVARO

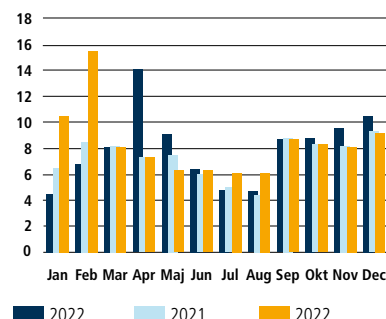
Sjukfrånvaron bland Västerås stads medarbetare som ökade under pandemiåren började under sommaren 2022 sjunka ner till mer normala nivåer, men ökade återigen från hösten. Fokus före pandemin var att få ner sjukfrånvaron till att inte överstiga 5 procent. För Västerås stad ner korttidsfrånvaron och kostnader för den samma kan dessa medel användas för mer angelägna medarbetarfrämjande insatser. Männerna har en lägre sjukfrånvaro än vad kvinnorna har. Variationer i förvaltningarna emellan är stor, vilket är naturligt med tanke på verksamheternas olika karaktär, förutsättningar och arbetsvillkor. Andelen av sjukfrånvaron som är 60 dagar eller mer har sjunkit från 38 procent 2018 till 30 procent 2022.

Sjuklönekostnaden ökade till 101 mnkr, exklusive sociala avgifter, jämfört med 2021 års kostnader på 88 mnkr. Kostnaderna blev höga på grund av pandemiens höga smittsamhet i början av året. Ersättning från Försäkringskassan med 28 mnkr minskade nettokostnaderna för sjukfrånvaron, men ersättningen 2021 var 10 mnkr högre.

Bolagen och kommunalförbunden har generellt sett lägre sjuktal än Västerås stad.

Västerås stad behöver ta steg framåt när det gäller kunskapspåfyllnad avseende arbetsmiljöfrågorna som helhet i syfte att minska sjukdom och rehabiliteringsbehov. Av stor vikt är att cheferna tidigt involveras i arbetsmiljöfrågorna. Staden behöver även på ett strukturellt plan skapa förutsättningar för chefer att verka för ett hållbart arbetsliv genom att ha ett rimligt antal medarbetare.

SJUKFRÅNVAROKOSTNADER 2020-2022, MNKR Exklusive sociala avgifter

MEDARBETARE

Västerås stad	2020	2021	2022
Tillsvidareanställda, snittantal	7 978	8 208	8 495
Visstidsanställda	2 533	2 661	2 566
TOTALT	10 510	10 868	11 061
Andel kvinnor, procent	78	78	78
Antal årsarbetare	7 585	7 773	8 100

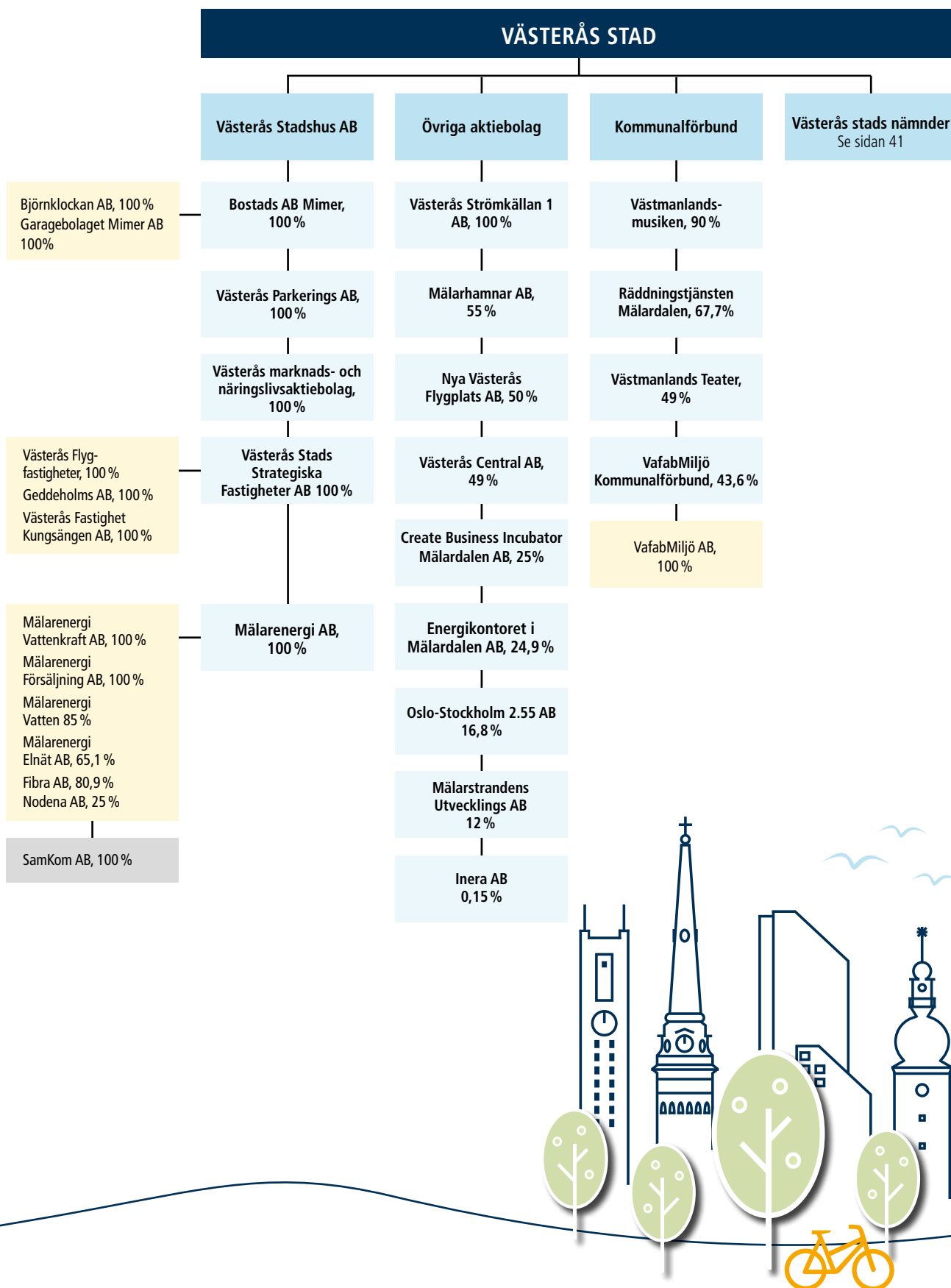
Övr. koncernen, snittantal	2020	2021	2022
Mälarenergi	710	707	733
Mimer	181	182	184
Flygplatsbolaget	23	21	21
Mälarhamnar	65	60	63
VafabMiljö	248	264	261
Räddningstj. Mälardalen	182	184	166
Västmanlands Teater	33	34	35
Västmanlandsmusiken	63	67	867

SJUKFRÅNVARO

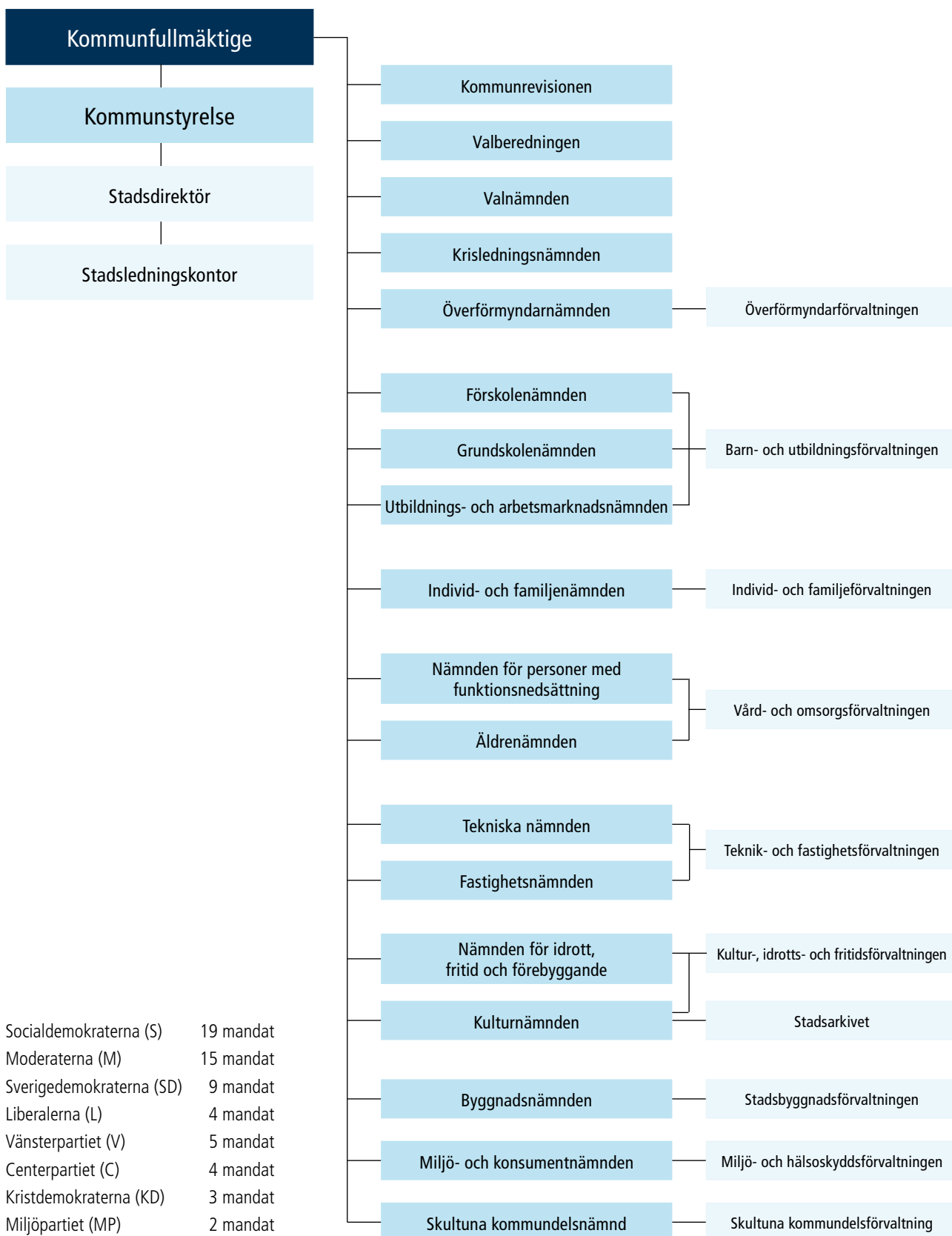
Västerås stad	2020	2021	2022
Sjukfrånvaro i procent av total arbetstid	7,4	6,9	7,5
Kvinnor, procent	8,0	7,5	8,1
Män, procent	5,3	4,8	5,3
-29 år, procent	7,2	6,7	7,2
30-49 år, procent	7,1	6,6	7,0
50- år, procent	7,8	7,3	8,1
Sjukfrånvaro > 60 dagar, procent	24,8	28,3	30,2
Sjukdagar per tillsvidareanställd, totalt	30	28	30

Övr. koncernen, procent	2020	2021	2022
Mälarenergi	2,8	1,8	2,6
Mimer	3,8	3,8	3,7
Flygplatsbolaget	6,5	2,2	12,4
Mälarhamnar	5,2	6,5	8,8
VafabMiljö	5,0	5,6	6,5
Räddningstj. Mälardalen	4,8	3,2	3,3
Västmanlands Teater	3,8	1,6	1,8
Västmanlandsmusiken	3,3	3,4	3,9

Koncernstruktur

Västerås stad 2022-12-31

Väsentliga privata utförare

ÄLDRE OCH FUNKTIONSHINDRADE

Av de särskilda boendena för personer med funktionsnedsättning är 14 procent (räknat i antal lägenheter) upphandlade enligt Lagen om offentlig upphandling och drivs av fyra olika privata utförare.

Boendestöd, avlösar- och ledsagar-service, personlig assistans ickesval, daglig verksamhet samt kvalificerad tillsyn av övervakande karaktär är organiserade enligt Lagen om valfrihetssystem. Inom boendestöd fanns det i början av 2022 avtal med tre privata utförare och drygt hälften av alla kunder hade vid årets början valt en leverantör i privat regi och privata utförare stod för cirka 70 procent av de utförda timmarna. Alla privata avtal avslutades under 2022 och andra delen av 2022 var det enbart egenregin som utförde boendestöd.

Inom daglig verksamhet enligt LSS har flest enskilda, 76 procent, valt egenregins verksamhet. Resterande marknadsandel är fördelade mellan åtta privata utförare och några externt köpta platser i annan kommun.

Inom äldreomsorgens olika boenden finns en mix av utförare där en del av platserna är upphandlade och en del beställd egenregi. Korttidsplatser fanns endast inom egenregin, för servicehus var andelen lägenheter i egenregi 94 procent och inom äldreboende var 47 procent av lägenheterna i egenregi.

Inom hemvården fanns 2022 fyra privata utförare. Mätt i utförda timmar utförde privata utförare 60 procent av antalet hemvårdstimmar, antal kunder är lägre då alla privata aktörer inte utför all typ av hemvård.

Totalt sett 2022 stod privata utförare för 62 procent av utbetald ersättning inom hemvården, åtta procent inom servicehus, restaurang och mötesplatser samt 46 procent inom äldreboenden.

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG

Institutionsvården inom socialomsorgen sköttes 2022 av externa utförare för barn, unga och vuxna, samt familjehemsvård för vuxna. För boende med stöd som inte avser familjehems- eller institutionsvård

användes främst den egna verksamheten, och inte privata utförare. Familjehemsvård för barn och unga bedrevs främst av utförare knutna till kommunen, men andelen privata utförare har ökat under ett antal år. LOV användes likt tidigare för hel- och halvårsvård för barn och unga under 2022 men under 2023 ansluter sig kommunen succesivt till ramavtal via ADDA.

KULTUR OCH FRITID

Inom kultur- och fritidsområdet genomförs övervägande delen i egen regi, men i Tillberga drivs fritidsgård, fritidsklubb, öppen förskola, biblioteksverksamhet samt badhus, sporthall, idrottsanläggning och motionsspår av privat utförare. Ytterligare två fritidsgårdar drivs av privat utförare. Västerås stad har överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap (IOP) med ett par föreningar gällande kollektivverksamhet och en annan förening för förebyggande verksamhet. Drift av Lögarängsbadet är upphandlat. Ett tiotal idrotts- och fotbollsplaner drivs via föreningarnas omsorg. I dessa fall betalar Västerås stad ett skötselbidrag till föreningen.

ÖVRIG VERKSAMHET

Förskoleverksamheten utförs till 35 procent av privata utförare och 100 procent av den pedagogiska omsorgen.

Friskolorna har 25 procent av eleverna inkluderat förskoleklass och grundskola.

De fristående gymnasieskolorna stod för 39 procent av eleverna. Gymnasiesärskola utförs huvudsakligen av egenregin, liksom vuxenutbildningen som sker genom upphandling av fristående utförare.

Kollektivtrafiken utförs av Region Västmanland.

AVTALSSAMVERKAN

I två avtal erhåller Västerås stad ersättning från Region Västmanland, gällande hälso-, sjukvårds- och rehabiliteringsinsatser i hemmet samt ersättning för samverkan vid Zethelius korttidsenhet. I övriga samverkansavtal ersätter Västerås stad region Västmanland för denna samverkan.

Västerås stad har ett avtal med Surahammar kommun om utförande av familjerådgivning för par hemmahörande i Surahammar. Avtalet infattar också telefonstöd och återrapportering till uppdragsgivaren i form av statistik och resultat från kundundersökning.

Samverkan sker med Eskilstuna kulturskola kring undervisning för Västerås elever som går på Tegelviken skola.

Västerås stad har samverkan med andra kommuner avseende socialjour, familjerätt inklusive umgängesstöd, barnahus samt centrum mot våld.

Västerås utför de uppgifter som enligt föräldrabalken och lag om god man för ensamkommande barn åligger Sala kommuns Överförmyndare.

VERKSAMHET	Kostnad för privat utförare, tkr	Brutto-kostnad, tkr	Brutto-kostnad %
Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder	2 834	437 058	0%
Flyktingmottagande	2 682	54 196	5%
Fritidshem	43 505	310 884	14%
Förskola	462 073	1 330 716	35%
Grundskola	546 015	2 314 357	24%
Gymnasieskola	293 901	910 579	32%
Kultur och fritid	90 996	519 371	18%
Turism, gator, parker och trafik	244 238	512 918	48%
Vuxenutbildning	109 453	157 836	69%
Vård och omsorg	1 287 732	3 902 353	33%
TOTALT	3 083 428	10 450 269	30%

Kommunstyrelsens ledamöter

Staffan Jansson, S
Ordförande

Amanda Grönlund, KD
1:e vice ordförande

Elisabeth Unell, M
2:e vice ordförande

Ann-Louise Molin Östling, S

Jonas Cronert, S

Solveig Nilsson, S

Anna Maria Romlid, V

Vicki Skure-Eriksson, C

Eleonore Lundkvist, M

Anna Nordin, M

Erik Johansson, SD

Caroline Frisk, SD

Roger Haddad, L

Kommunstyrelsen leder förvaltningen av kommunen och kan beskrivas som kommunens regering. Den utses av kommunfullmäktige och består av 13 ledamöter. De politiker som representerar majoriteten kallas kommunalråd medan övriga är oppositionsråd.

Kommunstyrelsen samordnar planering och uppföljning av Västerås stads ekonomi, finanser och verksamheter. Den har också insyn i övriga nämnders och styrelsers verksamhet samt behandlar alla ärenden innan de läggs fram för beslut i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen beslutar till största delen i frågor av övergripande karaktär och strategier.

Efter kommunvalet 2022 bildade Socialdemokraterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet majoritet.

Västerås stads och bolagens styrmodell

Kommunfullmäktige beslutar om finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning samt även mål och riktlinjer för både den kommunala verksamheten och för den verksamhet som bedrivs i bolag och kommunalförbund. God ekonomisk hushållning innebär att varje generation ska bära kostnaderna för den service som de själva konsumerar. Långsiktig planering utifrån bland annat ekonomiska tioårs-

prognoser och den längre befolkningsprognosen är viktiga verktyg i arbetet att uppnå god ekonomisk hushållning. Att i så hög grad som möjligt finansiera investeringarna med egna medel håller ned låneskulden och därmed framtida kostnader.

Kommunfullmäktiges mål genomsyrar nämndernas arbete genom att inarbetas i verksamhetsplanerna. För bolag och kommunalförbund återspeglas kommunfull-

mäktiges mål i ägardirektiv och förbundsordningar. Det finns även finansiella mål för koncernen som helhet.

Stadens värdegrund och vision är grundläggande för styrningen, tillsammans med Agenda 2030. De präglar arbetet och fungerar som kompassriktning för strategier och vägval framåt.

VISION 2026 – STADEN UTAN GRÄNSER

Västerås 2026 – Staden utan gränser är en visionsbild för det Västerås vi vill ska vara verklighet 2026. I visionen finns ett antal mål att sträva mot, uppdelade i fem rubriker:

- **Världsledande kunskap:** vi ser framför oss en stad som framgångsrikt kombinerar teknisk utveckling med mänskliga behov.
- **Tillsammans för Västerås:** vi vill att du ska känna dig delaktig och vilja vara med och bidra till en trygg och harmonisk stad.
- **Den målarnära staden:** vårt sjönära läge ger förutsättningar för att expandera och utvecklas som stad.
- **Västerås i världen, världen i Västerås:** genom kreativa samarbeten skapar vi mervärden som alla kan ta del av.
- **Handlingskraft och stolthet:** vi kombinerar innovationer och mänsklig samverkan vilket ger resultat. Vi visar handlingskraft och förmåga att leverera.

AGENDA 2030

Västerås stad ska fortsatt växa hållbart och starkt. Det betyder att arbetet fortsätter den inslagna vägen och tar avstamp från Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen i all vår planering och i vårt arbete. För att konkretisera hållbarhetsarbetet till lokal nivå har kommunfullmäktige antagit två program:

- **Ekologiskt program:** uttrycker att Västerås ska vara långsiktigt ekologiskt hållbart.

- **Sociale program:** uttrycker att Västerås ska verka för en stad och en landsbygd som för lång tid framöver och med gemensamma vägval skapar jämlika förutsättningar och en stark tillit som leder till en aldrig sviktande tro på en god framtid.

I början av 2023 redovisas en samlad uppföljning av dessa båda program, i rapporten "Hållbarhetsrapport för Västerås 2022". Här beskrivs hur det går med de politiskt antagna målen och vilka utmaningar staden har när det gäller hållbarhetsfrågorna.

ALLTID BÄSTA MÖJLIGA MÖTE

Värdegrunden – Alltid bästa möjliga möte – karaktäriseras av öppenhet och kreativitet för lärande och utveckling, samarbete och handlingskraft för resultat, ansvarstagande och delaktighet för kvalitet och effektivitet samt respekt och omtanke för människor vi möter.

GRUNDUPPDRAGEN

Grunduppdraget formuleras i reglementet för nämnderna, i förbundsordning för kommunalförbund och i ägardirektiv för bolag.

STRATEGISKA UTVECKLINGSOMRÅDEN

De strategiska utvecklingsområdena för mandatperioden har en tydlig koppling till hållbarhetsmålen.

MÅL OCH INRIKTNINGAR

Kommunfullmäktiges mål utifrån de fyra perspektiven, Kund, Kvalitet, Medarbetare och Ekonomi, ska bidra till en helhet gällande finansiella mål och mål för den kommunala verksamheten.

Kund och Kvalitet ligger nära varandra, genom en god kvalitet är sannolikheten stor att kunden blir nöjd. För att kunna leverera god kvalitet krävs tydliga uppdrag och fokus på resultatet. Medarbetare med rätt kompetens och en god arbetsmiljö är viktiga förutsättningar för en kostnadseffektiv verksamhet. Ekonomi i balans utifrån långsiktiga finansiella mål och en effektiv verksamhet ger hållbarhet över tid.

PERSPEKTIV	ÖVERGRIPANDE MÅL
Kund	Vi har nöjda kunder och invånare
Kvalitet	Vi har rätt kvalitet i våra verksamheter och levererar rätt resultat
Medarbetare	Vi har engagerade medarbetare med rätt kompetens
Ekonomi	Vi har ekonomi i balans

Risk- och internkontroll

Riskhantering och internkontroll ingår som en del i Västerås stads styrsystem. Arbetet utgår därför från förvaltningars och nämnders övergripande uppdrag och mål. Nämnder och styrelser ska, enligt bland annat kommunallagen (2017:725), systematiskt och årligen arbeta med riskhantering och internkontroll. Även koncernens bolag och kommunalförbund arbetar med riskhantering och internkontroll och rapporterar till Västerås stad.

Kommunstyrelsens uppgift är att leda och samordna arbetet samt att ha uppsikt över verksamheten, oavsett organisatorisk form. För viss verksamhet sker också tillsyn från andra tillsynsmyndigheter.

Risk- och internkontrollplaner för 2022 fastställdes av nämnder, styrelser, kommunalförbund och bolag i samband med budgetarbetet och följs upp i samband med bokslutet för 2022.

SYSTEMATISKT ARBETE

Arbetet med riskhantering och internkontroll i Västerås stad ska säkerställa:

- ändamålsenlig och effektiv verksamhet,
- tillförlitlig ekonomisk rapportering,
- efterlevnad av tillämpliga lagar och förordningar,
- skydd av människors liv och hälsa,
- samhällets funktionalitet och grundläggande värden,
- skydd av miljö och egendom,
- attraktivitet och förtroende.

UPPFÖLJNING

Under året har 110 unika risker inom det egna åtagandet och de gemensamma processerna prioriterats till verksamheternas internkontrollplaner. Till dessa har aktiviteter och kontroller kopplats för att motverka, minska eller kontrollera dessa risker. Cirka 60 procent av dessa aktiviteter och kontroller är vid uppföljning i slutet av året markerade som slutförda, 35 procent är påbörjade och 5 procent har inte påbörjats.

Inför 2022 identifierades sju risker inom de stadsgemensamma processerna. Inom perspektivet ekonomi lyftes riskerna otillåtna direktinköp/direktupphandlingar och bristfällig uppföljning av avtal. Under året har utbildningar och inköpsanalyser genomförts, inköpen styrs till utsedda beställare och inköpskortet har reducerats i antal vilket reducerat risken. Risk förknippade med hög kostnadsutveckling identifierades också inför året, risken bedöms kvarstå.

Inom perspektivet kvalitet lyftes riskerna ofullständig efterlevnad av dataskyddsförordningen samt bristfälliga beslutsunderlag. Utbildningsinsatser och ett omfattande arbete med att etablera ett enhetligt arbetssätt för att upprätthålla en registerförteckning har gjorts. Dessutom finns ett framtaget arbetssätt och metod kring tillsyn och granskning. Utbildningar, både introduktionsprogram och kompetensutveckling, riktade för dem som arbetar i ärendeprocessen finns på plats och ekonomiska konsekvenser används mer systematiskt i beslutsunderlag.

Inom perspektivet medarbetare har risken kompetensförsörjningen/kompetensväxlingen lyfts fram. En viktig aktivitet har varit att arbeta med strategisk kompetensförsörjning och aktiviteter inom den så kallade ARUBA-modellen (Attrahera, Rekrytera, Utveckla, Behålla och Avveckla). På enhetsnivå genomförs aktiviteter kopplat till att utveckla och behålla medarbetare. Under året finns goda exempel där sökande med rätt behörighet ökat jämfört med tidigare, risken anses inte ha minskat utan aktiviteterna fortgår även kommande år.

Inom de egna processriskerna har Västerås stads nämnder, bolag och förbund lyft risker förknippade med lokalbehovsplaneringen, förebyggande åtgärder kring brand, att inte lyckas med det kommunala uppdraget, hot och våld samt kompetensförsörjning. Utveckling av lokalbehovsplaner och stadsdels- och områdesanalyser är aktiviteter som arbetats med under året för att minska den ekonomiska risken men även risken att inte kunna erbjuda tillräckligt med platser i skola och äldreomsorg.

Exempel på aktiviteter och kontroller som utförts för att minska kvalitetsrisker är nytt system och kontroller som införts för att underlätta uppföljning av underhållsåtgärder, utbildningar kring brandrisker med byggsamordnare och projektledare, gränsdragning och prioritering med hyresgäster vid driftsavbrott, screeningtester inom grundämnen för att anpassa utbildningen efter elevgrupper, följa individens resa genom arbetsmarknadsprocessen, egenkontroller för att motverka missförhållanden och brister i utförande. Internutbildningar, checklistor, rutiner, förstärkning av skalskydd, traineeutbildningar, attraktiva praktikplatser är några exempel på aktiviteter som lyfts för att minska riskerna kring hot och våld och medarbetare.

Många aktiviteter är stora och risken elimineras därför inte på kort sikt utan kvarstår även kommande år.

Balanskravsresultat

Balanskravsresultatet är kopplat till kommunallagens balanskrav. Om balanskravsresultatet är negativt ska det enligt 11 kap. 12-13 § i Kommunallagen (KL) återställas inom tre år. Fullmäktige ska då anta en åtgärdsplan för hur regleringen ska ske. Vid beräkningen av balanskravsresultatet ska årets resultat rensas för vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten. Västerås stad har liksom föregående år ett positivt balanskravsresultat och det finns inget tidigare underskott att återställa.

BALANSKRAVSRESULTAT	2022	2021
Årets resultat enligt resultaträkningen	589	1 195
- Realisationsvinster fastighetsförsäljningar	-76	-192
- Realisationsvinster finansiella poster	-82	-23
- Realisationsvinster övrigt	-3	-3
+ Realisationsförluster finansiella poster	17	0
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet		
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet		
+/- Orealiserade värden i värdepapper	293	-237
-/+Återföring av realiserade värden i värdepapper		
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	738	740
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserv		
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserv		
Balanskravsresultat	738	740

Uppställningen visar att Västerås stad klarar årets balanskrav när realisationsvinster för finansiella poster och försäljning av fastigheter och anläggningar är frånräknade.

UNDER 2022 FÄRDIGSTÄLLEDES

1 297 bostäder

Resultaträkning, kassaflödesanalys

RESULTATRÄKNING, MNKR	Not	Kommunkoncernen		Västerås stad		Budget 2022	
		2022	2021	2022	2021		
Verksamheten intäkter	3	8 527	7 352	7 755	2 627	2 552	2 147
Verksamhetens kostnader	4	-15 436	-13 597	-14 987	-11 095	-10 492	-10 995
Avskrivningar	5	-1 448	-1 464	-1 498	-597	-565	-575
Verksamhetens nettokostnader		-8 358	-7 709	-8 730	-9 066	-8 506	-9 423
Skatteintäkter	6	8 035	7 560	7 829	8 035	7 560	7 829
Generella statsbidrag och utjämning	7	1 809	1 861	1 853	1 809	1 861	1 747
Verksamhetens resultat		1 486	1 713	952	778	916	153
Finansiella intäkter	8	101	272	266	328	434	174
Finansiella kostnader	9	-520	-163	-323	-517	-156	-178
Resultat efter finansiella poster		1 067	1 821	896	589	1 195	149
Minoritetsandelar i årets resultat		-45	-46				
ÅRETS RESULTAT		1 022	1 775	896	589	1 195	149

KASSAFLÖDESANALYS, MNKR	Not	Kommunkoncernen		Västerås stad	
		2022	2021	2022	2021
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		1 022	1 727	589	1 195
Justeringar för av- och nedskrivningar		1 448	1 463	597	565
Justering för gjorda avsättningar	11	119	186	70	75
Justering för övriga ej likvidpåverkande poster	12	201	-559	55	-396
Ökning(-) minskning av förråd/varulager		-296	-44	-236	-61
Ökning(-) minskning av kortfristiga fordringar		-795	-654	-409	-194
Ökning(+) minskning av kortfristiga skulder		935	-235	417	-753
Kassaflöde från den löpande verksamheten		2 635	1 883	1 083	431
Investeringsverksamheten					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		-7	0		0
Investering i materiella anläggningstillgångar		-2 600	-3 150	-782	-1 102
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		102	331	82	208
Investering i finansiella anläggningstillgångar		0	41	0	
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		9	0	9	
Investering i finansiella omsättningstillgångar		-1 405	-325	-1 405	-325
Försäljning av finansiella omsättningstillgångar		903	302	903	303
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-2 997	-2 801	-1 192	-915
Finansieringsverksamheten					
Utlåning			-40	-619	
Återbetald utlåning		13		27	195
Nyupptagna lån		2 442	2 200	2 335	1 500
Amortering av låneskulder		-2 309	-699	-2 312	-699
Amortering av skulder för finansiell leasing		-206	-161	-206	-161
Gatukostnadsersättning		2		2	
Investeringsbidrag		28	18	28	18
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-29	1 318	-745	853
Årets kassaflöde		-392	400	-854	369
Likvida medel vid årets början		2 105	1 705	1 896	1 527
Likvida medel vid årets slut	14	1 714	2 105	1 042	1 896
Förändring av likvida medel		-392	400	-854	369

Balansräkning

BALANSRÄKNING, MNKR	Not	Kommunkoncernen		Västerås stad	
		2022	2021	2022	2021
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	14	23	23	3	2
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	15	18 673	17 800	8 530	8 050
Maskiner och inventarier	16	8 531	8 670	272	436
Övriga materiella anläggningstillgångar	17	3 222	2 638	628	522
Finansiella anläggningstillgångar	18	242	311	13 438	12 822
Summa anläggningstillgångar		30 690	29 441	22 872	21 832
Bidrag till infrastruktur		0	0	0	0
Omsättningstillgångar					
Förråd, lager och exploateringsfastigheter	19	786	490	459	223
Fordringar	20	2 782	1 988	1 192	783
Kortfristiga placeringar	21	2 138	2 366	2 133	2 361
Kassa och bank	22	1 208	1 040	535	832
Summa omsättningstillgångar		6 914	5 884	4 319	4 198
SUMMA TILLGÅNGAR		37 604	35 325	27 191	26 030
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat		1 022	1 775	589	1 195
Resultatutjämningsreserv					
Övrigt eget kapital		15 414	13 604	9 559	8 364
Summa eget kapital	23	16 436	15 379	10 148	9 559
Varav minoritetsintressen		566	541		
Avsättningar					
Avsättn. för pensioner och liknande förpliktelser	24	726	694	630	606
Avsättningar för skatter	25	1 222	1 155		0
Andra avsättningar	26	296	276	232	185
Summa avsättningar		2 244	2 125	861	791
Skulder					
Långfristiga skulder	27	12 334	12 167	11 764	11 678
Kortfristiga skulder	28	6 590	5 655	4 419	4 002
Summa skulder		18 925	17 822	16 182	15 680
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		37 604	35 325	27 191	26 030
Panter och ansvarsförbindelser					
Panter och därmed jämförliga säkerheter	29	178	179	177	178
Ansvarsförbindelser	30	2 221	2 309	2 212	2 301
Summa panter och ansvarsförbindelser		2 399	2 488	2 389	2 479

Driftredovisning

NÄMNDERNAS DRIFTREDOVISNING, MNKR	INTÄKTER		KOSTNADER			BUDGETAVVIKELSE 2022			
	2022	2021	Budget 2022	2022	2021	Budget 2022	Intäkter	Kostn	Netto
Äldrenämnden	1 285	1 153	1 169	-3 042	-2 868	-2 971	116	-71	44
Nämnden för personer med funktionsnedsättning	516	468	484	-1 422	-1 339	-1 411	31	-10	21
Förskolenämnden	1 021	970	971	-2 078	-1 992	-2 046	50	-32	18
Grundskolenämnden	2 467	2 404	2 434	-4 697	-4 505	-4 684	32	-13	19
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	816	820	782	-1 706	-1 667	-1 700	34	-6	28
Skultuna kommundelsnämnd	246	238	243	-370	-359	-372	4	2	5
Individ- och familjenämnden	161	181	144	-1 044	-1 082	-1 068	17	24	40
Nämnden för idrott, fritid och förebyggande	86	79	76	-402	-377	-379	10	-24	-14
Kulturnämnden	31	24	20	-241	-227	-231	11	-11	1
Tekniska nämnden	277	233	229	-783	-716	-747	49	-37	12
Fastighetsnämnden	1 407	1 376	1 359	-1 395	-1 331	-1 359	48	-35	13
Fastighetsnämnden, exploatering	497	447	302	-396	-250	-272	195	-124	71
Fastighetsnämnden, reavinster	83	196	0	0	0	0	83	0	83
Kommunstyrelsen	352	333	323	-547	-537	-542	29	-5	25
Byggnadsnämnden	77	67	73	-97	-87	-102	4	5	9
Miljö- och konsumentnämnden	18	18	17	-38	-37	-41	1	2	3
Överförmyndarnämnden	3	3	3	-18	-19	-19	0	1	0
Valnämnd	4	0	3	-11	-6	-10	1	-1	1
Kommunrevision	0	0	0	-5	-4	-5	0	0	0
Centralt staden	561	630	425	-869	-463	-525	136	-343	-207
Interna poster	-6 952	-6 654	-6 735	6 952	6 654	6 735	-217	217	0
Avskrivningar				597	566	575	0	22	22
Finansiella poster	-328	-435	-174	517	156	178	-153	339	186
Verksamhetens intäkter och kostnader enligt resultaträkning	2 627	2 552	2 147	-11 095	-10 491	-10 995	479	-100	380

KONCERNENS DRIFTREDOVISNING BOLAG OCH KOMMUNALFÖRBUND, MNKR	Bokslut 2022	Budget 2022	Avvikelse 2022	Bokslut 2021
Västerås Stadshus AB	118	92	25	57
Mälarenergi AB	506	439	67	594
Bostads AB Mimer	140	198	-59	190
Nya Västerås Flygplats AB	-22	-22	0	-27
Västerås Parkerings AB	6	0	5	3
Västerås Stads Strategiska Fastigheter AB*	97	67	30	40
Västerås marknads- och näringslivs AB	0	0	0	-15
Strömkällan AB	0	0	1	0
Målarhamnar AB	-15	8	-23	6
Västerås Central AB	5	4	1	3
VafabMiljö kommunalförbund	26	2	24	11
Mälardalens Brand- och Räddningsförbund	0	0	-1	4
Västmanlandsmusiken	-2	0	-2	0
Västmanlands Teater	0	0	0	0
Summa bolag och kommunalförbund	859	790	69	868

* Driftresultatet för Nya Västerås Flygplats AB avser resultat före driftbidrag från ägarna (koncernbidrag 2021). Resultatet efter driftbidrag är 0 mnkr.

Verksamhetsredovisning

VERKSAMHETSREDOVISNING, MNKR	INTÄKTER		KOSTNADER		Resultat netto-kostn. 2022	Resultat netto-kostn. 2021
	2022	2021	2022	2021		
Politisk verksamhet	7	3	-90	-84	-83	-81
Infrastruktur, skydd						
Gator, vägar och parker	233	175	-487	-438	-254	-263
Räddningstjänst	0	0	-96	-100	-96	-100
Infrastruktur och skydd – övrigt	50	27	-110	-85	-60	-58
Kultur och fritid	74	61	-564	-522	-490	-461
Pedagogisk verksamhet						
Förskoleverksamhet	219	198	-1 452	-1 233	-1 233	-1 035
Skolbarnomsorg	81	78	-348	-334	-268	-256
Grundskola	200	179	-2 156	-2 153	-1 956	-1 974
Gymnasieskola	170	162	-911	-864	-740	-703
Vuxenutbildning och SFI	102	127	-190	-198	-88	-71
Vård och omsorg						
Äldreomsorg	386	302	-2 101	-2 017	-1 715	-1 716
Personer med funktionsnedsättning	75	68	-1 134	-1 033	-1 059	-966
Individ- och familjeomsorg	57	52	-688	-699	-631	-647
Ekonomiskt bistånd	11	11	-276	-276	-265	-266
Särskilt riktade insatser						
Flyktmottagande	66	88	-54	-69	12	20
Arbetsmarknadsåtgärder	56	57	-161	-158	-104	-101
Affärsverksamhet						
Näringsliv och bostäder	293	310	-291	-284	1	27
Kommunikationer	0	0	-210	-194	-210	-194
Övrig verksamhet						
Gemensam verksamhet	1 576	1 433	-1 576	-1 433	0	0
Summa all verksamhet	3 656	3 330	-12 894	-12 175	-9 238	-8 845
Justeras: Poster som inte är hänförliga till verksamhetens intäkter och verksamhetens kostnader enligt resultaträkning *	-1 030	-778	1 799	1 683	769	905
Verksamhetens intäkter och kostnader enligt resultaträkning	2 627	2 552	-11 095	-10 492	-8 469	-7 940
* Justeringsposter						
Intern poster	-1 506	-1 372	1 506	1 372	0	0
Försäljning exploateringsfastigheter	396	398			396	398
Reavinst försäljning anläggningstillgångar	79	196			79	196
Kalkylerad PO resp. kapitalkostnader			2 139	1 681	2 139	1 681
Sociala avgifter/pensionsutbetalningar			-1 542	-1 293	-1 542	-1 293
Förändring pensionsavsättning			-12	-77	-12	-77
Anskaffningskostnad försäld expl. Fast			-284		-284	
Övrigt	0		-9		-8	0
Reaförluster			0			
Summa justeringsposter	-1030	-778	1799	1683	769	905

Investeringsredovisning

INVESTERINGSREDOVISNING VÄSTERÅS STAD, MNKR	Fleråriga investeringar, större projekt			Årets investeringar		
	Beslutad projekt-kalkyl	Utfall fr. projekt-start	Avvikelse	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse
FÄRDIGSTÄLLDA PROJEKT, EXEMPEL						
Infrastruktur, skydd				122	111	11
GC tunnel Björnövägen/Mälarparken	21	22		0	1	-1
Gatuunderhåll och övrig infrastruktur				122	111	11
Kultur och fritid				42	58	-16
Fredriksbergsbadet	32	31	1	14	14	0
Lövuddens båthamn	19	26	-7	6	20	-14
Pedagogisk verksamhet				48	43	5
Fridnäs, bullerskydd	10	11	-1	5	8	-3
Vård och omsorg				36	20	15
Gruppbostad Hallonvägen	26	18	7	1,5	0,7	1
Affärsverksamhet				18	5	13
Övrig verksamhet				25	57	-32
Summa färdigställda projekt	130	132	-2	291	294	-3
Summa leasing					218	
Total summa färdigställda projekt	130	132	-2	291	512	-3
PÅGÅENDE PROJEKT, EXEMPEL						
Infrastruktur, skydd				153	61	92
Hamnen	386	207	179	39	10	29
Stora Torget ombyggnad	64	12	53	15	0	15
Bäckby Gröna stråket	37	15	22	15	11	4
Kopparbergsvägen, flera etapper	38	35	3	3	6	-3
Ny Björnöbro	93	88	5	5	4	1
Kultur och fritid				38	65	-27
Vedbobacken		26	-26	15	16	-1
Resterande vågholmar Östermäljarstrand	39	32	7	2	32	-30
Pedagogisk verksamhet				535	272	263
Skallbergets förskola	47	38	9	22	31	-9
Gotö förskola	67	13	54	40	12	28
Irstaskolan etapp 2	252	195	58	60	32	29
Emausskolan	354	83	271	100	73	27
Önstaskolan ombyggnation	50	15	35	14	12	2
Sofiaskolan ombyggnation	64	6	58	23	6	17
Carlforska gymnasium tillbyggnad	192	52	141	40	51	-11
Vård och omsorg		2	-2	27	12	15
Affärsverksamhet				39	11	28
Övrig verksamhet				307	67	240
Mälarporten				43	1	42
Köp av markreserv				50	10	40
Exploateringsprojekt (flertalet projekt)				171	41	130
Summa pågående projekt	1 813	861	952	1099	488	611
Summa gåvor (mottagen anläggning)				32	0	32
TOTAL SUMMA PÅGÅENDE PROJEKT	1 813	861	952	1131	488	643
TOTALSUMMA INVESTERINGSPROJEKT	1 943	993	951	1421	782	640

INVESTERINGSREDOVISNING KONCERNEN, MNKR	Utgifter sedan projektstart			Årets investeringar		
	Beslutad projekt-kalkyl	Utfall fr. projekt-start	Avvikelse	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse
FÄRDIGSTÄLLDA PROJEKT						
Mimer						
Projekt 86331 DREVJAKTEN 2, etapp 1	231	240	-9	16	16	0
Projekt 92640 ISOLATORN 14, nybygg	171	165	6	26	26	0
Övriga färdiga projekt	1098	1098	0	16	16	0
Västerås Parkerings AB						
Parkeringshuset Däcket	140	139	1	0	0	0
Parkeringshuset Dockan	166	161	6	0	0	0
Parkeringshuset Högne						
Västerås Strategiska Fastigheter AB						
	2	3	-1	2	3	0
Mälarhamnar						
	30	14	17	26	14	13
VafabMiljö						
	32	49	-17	23	34	-11
Räddningstjänsten Mälardalen, kommunalförbund						
	24	324	-300	67	13	54
Summa färdigställda projekt	1894	2192	-298	175	121	55
PÅGÅENDE PROJEKT						
Koncernen Mälarenergi AB						
Värmeanläggningar	278	301	-23	278	320	-43
Vattenkraftsanläggningar	20	14	6	12	12	0
Vatten och avloppsanläggningar	225	200	25	225	252	-28
Stadsnät/Fibra	126	74	52	126	68	58
Elnätsanläggningar	267	252	15	267	255	12
Övriga	49	48	1	49	35	14
Mimer – projekt fullmäktige tagit ställning till						
Projekt 92281 HÖGNE 2	242	220	22	25	25	0
Projekt 92282 HULTE 3	230	248	-18	46	46	0
Projekt 924409 FÖRSEGLET 9	466	466	0	135	117	18
Projekt 86371 KOLMILAN 1	236	254	-18	104	107	-4
Projekt övrigt	494	508	-14	374	354	20
Björnklockan och Garagebolag				0	52	-52
Inventarie				0	3	-3
Västerås Parkerings AB						
Parkeringshuset Oxen	115	123	-8	50	51	-1
Övriga				4	0	4
VafabMiljö – övriga projekt						
	46	53	-7	90	27	64
Västerås Strategiska Fastigheter AB						
		3	-3	0	3	-3
Mälarhamnar						
	1	0	0	1	0	0
Kommunalförbund RTMD						
	10	10	1	8	10	-2
Summa pågående projekt – övriga	2803	2773	31	1792	1738	55
Summa investeringarprojekt totalt	4 698	4 965	-267	1 967	1 858	110

Noter till resultat- och balansräkning

NOT 1 – Redovisningsprinciper

EXTERNA REDOVISNINGSPRINCIPER

Redovisningen är upprättad i enlighet med Lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning. Kommunen följer god redovisningssed och tillämpar de rekommendationer som getts ut av Rådet för kommunal redovisning (RKR) med anledning av lagstiftningen.

Skatteintäkter, övriga intäkter

Statsbidrag till flyktingverksamheten har periodiserats över ankomståret och de tre påföljande kalenderåren.

I enlighet med RKR:s rekommendation har kommunalskatten periodiserats. Detta innebär att skatteintäkten redovisas det år den beskattningsbara inkomsten intjänats av den skattskyldige. Periodisering görs utifrån Sveriges kommuner och regioners decemberprognos. Differensen mellan slutlig taxering och redovisad skatteintäkt föregående år redovisas som en justeringspost.

Lånekostnader

Lånekostnader belastar resultatet i den period de uppkommer. Fram till 2018 bokfördes och aktiverades ränta enligt kommunens internränta för större investeringsprojekt (>1 mnkr) under den tid projektet pågick. I enlighet med RKR:s rekommendation R4 påförs från 2019 inte längre någon ränta på investeringsprojekt eftersom Västerås stad inte har extern upplåning för projekten. På grund av mängden investeringar har ingen omräkning av tidigare gjorda investeringar gjorts.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en varaktighet på minst tre år och till ett värde av minst ett halvt prisbasbelopp redovisas som anläggningstillgång. Komponentredovisning tillämpas.

Avskrivningar på immateriella och materiella anläggningstillgångar beräknas på tillgångarnas anskaffningsvärde. Avskrivningstiderna fastställs enligt RKR:s skrift om avskrivningar men utifrån en egen bedömning av tillgångarnas nyttjandeperiod. De immateriella anläggningstillgångarna består huvudsakligen av programvaror och systemlicenser. Avskrivningstiden för dessa uppgår till 3–5 år.

I enlighet med RKR R4 görs en årlig genomgång av anläggningstillgångarnas faktiska nyttjandeperiod enligt följande princip: För tillgångar med ett anskaffningsvärde överstigande 500 tkr och en nyttjandeperiod understigande 15 år görs en individuell bedömning av nyttjandeperioden varje år, vilken därmed kan avvika från kommunens normala avskrivningstider.

För tillgångar med en nyttjandeperiod överstigande 15 år görs alltid en omprövning av nyttjandeperioden. Om nyttjandetiden

bedöms vara längre ändras den normalt bara om det oavskrivna beloppet för tillgången överstiger 500 tkr.

Omprövning av nyttjandeperiod görs också om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt (ex verksamhetsförändringar, tekniskifften och organisationsförändringar).

Avskrivningarna påbörjas när anläggningstillgången tas i bruk.

Anläggningstillgångar bruttoredo visas, vilket innebär att redovisningen är uppdelad i anskaffningsvärde och ackumulerade avskrivningar.

Finansiella anläggningstillgångar består huvudsakligen av aktier och andelar i koncernbolag och av långfristiga fordringar på koncernbolag. Aktier och andelar i koncernbolag upptas till anskaffningskostnad inklusive eventuella ägartillskott. Nedskrivningsbehov prövas årligen genom bland annat 10-årsprognos och planering för respektive bolag.

Långfristiga fordringar upptas till nominellt belopp.

Omsättningstillgångar

Lager av tomter i exploateringsverksamheten redovisas som omsättningstillgång.

Aktier, obligationer och andra värdepapper, avser Västerås stads fonder och pensionsförvaltning.

De finansiella tillgångarna redovisas till marknadsvärdet då de innehas för värdestegring. En uppdelning sker så att det går att följa realiserade och orealiserade värden.

Leasing

I enlighet med RKR R4 redovisas från 2019 de leasingavtal som Västerås Stad har kring fordon som finansiell leasing om nyttjandeperioden bedöms överstiga tre år. Efter en översyn 2021 redovisas också inhyrda fastigheter som finansiell leasing om de enligt en framtagna modell är att betrakta som finansiell leasing.

Sammansatta instrument

I samband med kapitalförvaltning innehas obligationer som består av två sammansatta delar. Dels av en så kallad nollkupongsobligation, dels av optioner. Värdet redovisas som summan av dessa två delar.

Finansiella säkringsinstrument, valutor

Derivatinstrument används löpande i skuldförvaltningen för att säkra valutarisker. Vid all upplåning i utländsk valuta säkras återbetalningarna, inklusive räntor, via köp av valutaterminer. Avtal finns då med banker att Västerås stad får köpa återbetalningsbeloppet till en i förväg avtalad valutakurs.

Marknadsvärdet visar skillnaden mellan avtalad terminskurs och den aktuella valutakursen vid årsskiftet. Instrumenten är klassade som säkringsinstrument och har därför ingen påverkan på Västerås stads resultat.

Finansiella säkringsinstrument, räntor

För att hantera ränterisker används räntederivat, för att förlänga eller förkorta räntebindningen på enskilda lån eller på delar av skuldportföljen. Dessa instrument används för att uppfylla den finanspolicy kommunfullmäktige fastställt när det gäller fördelning av räntebindning (se avsnitt Finans).

De räntederivat Västerås stad normalt sett använder fungerar så att Västerås stad var tredje månad erhåller eller betalar en rörlig ränta, 3-månaders Stibor. En fast ränta erhålls eller betalas sedan årsvis under avtalsperioden.

Marknadsvärdet visar värdet som skulle betalas/erhållas om avtalen skulle upphöra på bokslutsdagen. Instrumenten är klassade som säkringsinstrument och har därför ingen påverkan på Västerås stads resultat, så länge som säkringsförhållandena anses vara effektiva.

I enlighet med RKR 21 – Redovisning av derivat och säkringsredovisning – har Västerås stad per balansdagen gjort en bedömning gällande om säkringsförhållandet fortfarande anses vara effektivt. Kommunen har med hjälp av en kvantitativ metod kommit fram till att säkringsförhållandena fortsatt ska anses vara effektiva.

Pensioner

Västerås stad redovisar sina pensionsåtaganden enligt blandmodellen, vilket innebär att de pensionsförpliktelser som har intjänats av arbetstagare och pensionstagare före 1998 redovisas under ansvarsförbindelser. Pensionsskulden beräknas enligt RIPS 21. Hela det årliga intjänandet av pensionen premiebetalas för individuell avsättning. Kompletterande ålderspensioner på lönenivåer över 7,5 prisbasbelopp redovisas under avsättningar tillsammans med efterlevandepension. Den särskilda löneskatten på pensionskostnaderna har periodiserats.

Avsättningar

Avsättningar i balansräkningen ska ske för befintliga förpliktelser på grund av inträffade händelser, om det är troligt att ett utflöde

av resurser kommer att inträffa och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Om förfallotid eller belopp är osäkert redovisas istället en ansvarsförbindelse.

Sammanställd redovisning

Aktiebolagen inom koncernen upprättar årsredovisning enligt årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Den sammanställda redovisningen upprättas enligt Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning och RKR:s rekommendation R16. I koncernbokslutet ingår Västerås stad och de bolag och kommunalförbund i vilka Västerås stad direkt eller indirekt innehar en röstandel om minst 20 procent. Västerås stads ägande i Create Business Incubator och Energikontoret Mälardalen AB är cirka 25 procent men eftersom omfattningen i verksamheterna är liten ingår dessa bolag inte i den sammanställda redovisningen.

Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Med förvärvsmetoden menas att förvärvat eget kapital i kommunala bolag eliminerats, vartefter intjänat kapital har räknats in i koncernens eget kapital. Den proportionella konsolideringen betyder att om de kommunala bolagen inte är helägda, inkluderas endast ägda andelar av räkenskapsposterna i koncernredovisningen.

Bostads AB Mimer och Mälarenergi AB aktiverar ränta i anskaffningsvärdet i takt med upparbetat kapital under produktionstiden för projekt som pågår en längre tid. Inga andra koncernbolag aktiverar räntekostnader.

Väsentliga koncerninterna intäkter och kostnader samt fordringar och skulder har eliminerats. Minoritetsandelar redovisas separat. Obeskattade reserver har efter avdrag för latent skattekuld hänförs till eget kapital.

I Mälarenergi AB tillämpas dessa kompletterande redovisningsprinciper

- **Anslutningsavgifter exklusive VA-verksamhet**
Avgifter som betalats av kunden för anslutning till näten med el, värme, bredband eller kyla intäcksredovisas i den omfattning som avgiften inte är för att täcka framtida åtaganden. Om anslutningsavgiften är kopplad till ett avtal med kunden redovisas intäkten över den tid som avtalats med kunden.

- **Vatten- och avloppsverksamhet**

Anslutningsavgifter för VA, även benämnd anläggningsavgift, intäktsredovisas i enlighet med VA-lagens bestämmelser enligt följande:

År 1 intäktsförs det belopp som behövs för att täcka faktiska direkta kostnader som uppkommit i samband med anslutningen. Resterande del fördelas linjärt över anläggningens vägda återstående nyttjandeperiod.

- **Elcertifikat och utsläppsrätter**

Innehav av elcertifikat och utsläppsrätter anses utgöra lager. Tilldelade elcertifikat (genom produktion) värderas löpande till verkligt värde. Vid fastställande av verkligt värde används månads medelpris från Svensk Kraftmäkling (Tricorona). Köpta elcertifikat värderas löpande till anskaffningsvärde. Vid bokslutet värderas de elcertifikat som är undantagna för kvotplikt till anskaffningsvärde och övriga elcertifikat till det lägsta värdet av anskaffningsvärdet och medelpriset från Svensk Kraftmäkling (Tricorona) per den 31 december.

Ett belopp motsvarande upplupen kvotpliktsavgift har reserverats och värderats till anskaffningsvärde för de elcertifikat som nyttjas för täckande av kvotplikten.

Inköpta utsläppsrätter terminssäkras och värderas till anskaffningsvärde vid bokslutet.

- **Skulder för överuttag från VA-verksamheten**

Koncernens verksamhet inom VA-verksamheten lyder under lagen om allmänna vattentjänster. Verksamheten ska enligt lagen tillämpa självkostnadsprinciper, vilket innebär att intäkter maximalt får redovisas motsvarande för verksamheten nödvändiga kostnader. Om kunderna under räkenskapsåret fakturerats mer än de nödvändiga kostnaderna uppstår ett "överuttag". Ett överuttag kan nyttjas för täckande av högst tre år gamla underuttag, fonderas för framtida nyinvesteringar eller återbetalas till kunderna inom tre år.

Rättelse av fel i tidigare period

På grund av felaktiga elimineringar av anläggningstillgångar har rättelse av koncernens resultat- och balansräkning skett i tidigare perioder (2020 och 2021) enligt RKR:s rekommendation nr 12. Justering har skett i kolumnerna för utfall per 2021-12-31.

I resultaträkningen för utfallet per 2021-12-31 har Verksamhetens kostnader minskats med 48,5 mnkr, Avskrivningar har ökat med 0,7 mnkr och Årets resultat har ökat med 47,8 mnkr.

I balansräkningen för utfallet per 2021-12-31 har Maskiner och inventarier justerats upp med 15,7 mnkr, Övriga materiella anläggningstillgångar har justerats upp med 50,6 mnkr, Övriga kortfristiga skulder har ökat med 2,1 mnkr, Periodens resultat (eget kapital) har ökat med 47,8 mnkr avseende rättelse av eliminering 2021 och Övrigt eget kapital har ökat med 16,4 mnkr avseende rättelse av eliminering 2020. Kassaflödet för period 2021 har inte räknats om med anledning av ovanstående.

INTERNA REDOVISNINGSPRINCIPER

För att spegla verkliga kostnader tillämpar Västerås stad differentierade personalkostnadspålägg (po-pålägg) både per löneintervall och per åldersgrupper.

Västerås stad har ett långtgående internt köp och sälj för att spegla verksamheternas verkliga kostnader. Förvaltningsgemensamma kostnader fördelas till verksamheterna utifrån schabloner och görs löpande under året. Stadsgemensamma kostnader fördelas efter olika nycklar beroende på tjänst. Det kan vara per anställd, per framräknad styckkostnad eller per användarkategori.

Internfakturering sker i huvudsak genom internfakturering, dels via försystem (hyror och bilar), dels direkt i ekonomisystemet. Denna internfakturering är numera integrerad med stadens leverantörfakturasystem och de interna leverantörfakturorna hanteras på samma sätt som de externa leverantörfakturorna. I undantagsfall sker internhandel även genom bokföringsorder. All internhandel måste godkännas av båda parter innan den kommer in i redovisningen.

Verksamheterna får bära sina egna investeringskostnader och internräntan uppgick 2022 till 1,5 procent.

Investeringar bokförs i balansräkningen i kombination med särskilda projektnummer. Vid aktivering används en särskild aktivitetskod för att kunna läsa av årets investeringar på balanskontona.

Ankomstbokning av leverantörfakturor görs till skuldkonto och leverantörfakturor som vid månadsbryt inte är omhändertagna periodiseras utifrån stadens krav på periodisering.

För att minimera flygresor görs ett internt pålägg på alla resor bokade på särskilda konton för tjänsteresor med flyg. Förvaltningarna kan ansöka om att använda de avsatta medlen i klimatangelägna åtgärder kommande år.

För att skilja ut interna affärer används särskilda motparts-koder både för förvaltningar och för bolag/kommunalförbund inom koncernen.

BUDGETPRINCIPER

Budgetanslagen anvisas netto och utgår ifrån föregående års budgetanslag justerat med volymer inom kärnverksamheterna (vård och omsorg och barn och utbildning). Övriga nämnder kan få justering utifrån utökad verksamhet. Justering sker också utifrån politiska satsningar vilka kan vara både ettåriga och grundbudgethöjande. I budgeten som fastställs i årsplanen ingår normalt ett schablonbelopp för pris- och löneökningar om utrymme finns. Budgeten fastställs av kommunfullmäktige senast i november och ligger fast för hela året (mindre tekniska justeringar kan ske efter beslut av kommunstyrelsen).

Resultatöverföring har inte tillämpats under 2022.

NOT 2 – Uppskattningar och bedömningar

AVSÄTTNINGAR

För För avsättningar som avser utgifter som beräknats i dagens penningvärde och det förväntas ske en prisutveckling görs en indexuppräknings utifrån det index som avsättningen hänför sig om inte annan uppräkningsgrund är avtalad. Om upphandling skett och beloppet skiljer sig mot avsättningen justeras avsättningen med motsvarande belopp.

GÅVOR

Gåvor värderas till verkligt värde. Om verkligt värde inte på ett tillförlitligt sätt kan fastställas så värderas de till gåvogivarens anskaffningsvärde eller produktionskostnad.

EXPLOATERING

Huvudregel är att exploateringsprojekt ska redovisas enligt reglerna för successiv vinstavräkning. Det innebär att resultatet (täckningsbidraget) av ett projekt redovisas i takt med att arbetet utförs i förhållande till osäkerheter och risk under projektets livslängd.

Vid beräkningen av upparbetad vinst har färdigställandegraden beräknats som nedlagda utgifter per balansdagen i relation till de totalt beräknade utgifterna för att fullgöra uppdraget. Skillnaden mellan redovisad intäkt och fakturerade dellikvider redovisas i balansräkningen i posten Övriga fordringar.

I det fall projektet beräknas medföra underskott redovisas underskottet till sin helhet så snart underskottet kan beräknas.

I det fall viss del av exploateringsprojektet skall kvarstå i stadens ägo räknas det beräknade aktiverade värdet in i projektets beräknade intäkter. Aktivering sker när investeringen tas i bruk.

TVISTER

Västerås stad har en pågående tvist gällande fastighetservice då upphandlat företag valde att med omedelbar verkan säga upp avtalet med Västerås stad samt även tvist gällande entreprenad och byggmassor. Stämningsansökan lämnades in den 2 februari 2023. En pågående tvist finns också med ett städföretag avseende städning inom skola/förskola. Avtalet har hävts och ärendet bereds inom ansvarig nämnd inför eventuell stämningsansökan.

Inom äldrenämndens verksamhet har staden hävt ett avtal med en av de största leverantörerna av hemvård (Personstöd Mälardalen) under hösten 2022. I slutet av året fattade nämnden beslut om ett skadeståndsbelopp på drygt 23 mkr vilket därefter, i relativt hög grad, har effektuerats genom kvittning av inkommande fakturor

Inom nämnden för personer med funktionsnedsättning sade Personstöd Mälardalen AB upp samtliga nyckelkodsområden

i mars och kontraktet upphörde att gälla i maj 2022. Den 21 april 2022 hävdes kontraktet med Aros stödgrupp genom ett ordförandebeslut. Bakgrunden var misstankar om ekonomiska oegentligheter vilket medförde en polisanmälan i mars 2022. Kontraktet upphörde den 3 maj 2022.

Västerås stad har varit i tvistemål angående diskriminering av en finsk familj. Högsta domstolen har i december 2023 beslutat att Västerås stad har rätt och ersättningsanspråk är skickat till familjen.

Är det sannolikt att Västerås stad kommer att få intäkter/kostnader utifrån dessa tvister och beloppet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt sker reservering i bokslutet.

GRUNDER FÖR BEDÖMNING AV VAD SOM ÄR JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER

Jämförelsestörande poster är poster som normalt inte förekommer i verksamheten och som sker vid enstaka tillfällen så som nedskrivning och avsättningar som inte avser pensionsavsättning.

GRUND FÖR PERIODISERING

Periodisering sker av intäkter respektive kostnader när beloppet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och det är sannolikt att transaktionen sker. När det gäller till exempel riktade statsbidrag eller ersättningar som ersättning för merkostnad i vården av äldre och personer med funktionsnedsättning så sker periodisering utifrån bedömd kommande ersättning men med försiktighetsprincipen beaktad.

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN

Alla belopp i mnkr om inte annat anges

NOT 3

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	4 281	3 540	89	87
Taxor och avgifter	543	504	386	365
Hyror och arrenden	1 480	1 335	424	375
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	773	676	736	640
Bidrag och gåvor från privata aktörer	27	0	27	0
EU-bidrag	10	5	10	5
Övriga bidrag	267	259	224	226
Försäljning av verksamhet och entreprenad	189	191	226	210
Intäkter från exploateringsverksamhet	307	397	396	398
Realisationsvinster på anläggningstillgångar	190	199	79	196
Övriga intäkter	461	246	29	50
Summa verksamhetens intäkter	8 527	7 352	2 627	2 552

NOT 4

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Verksamhetens kostnader				
Inköp av material och varor	2 523	1 746	319	247
Inköp av tjänster	653	465	486	400
Lämnade bidrag	446	467	520	538
Köp av huvudverksamhet	3 112	3 088	3 084	3 082
Personalkostnader exkl. pensionskostnader	5 842	5 516	4 939	4 679
Pensionskostnader	418	480	348	387
Lokal- och markhyror samt övriga fastighetskostnader	837	678	935	856
Realisationsförluster och utrangeringar	1	12	0	1
Anskaffningskostn. sålda exploateringsfastigh.	278	107	284	142
Övriga verksamhetskostnader	1 194	954	181	161
Aktuell skatt och uppskjuten skatt	133	84	0	0
Summa verksamhetens kostnader	15 436	13 597	11 095	10 492

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Aktuell skatt och uppskjuten skatt, koncernen				
Bostads AB Mimer	26	37		
Mälarenergi AB	99	93		
Mälårhammar AB (55 %)	1	0		
Västerås Central AB (49 %)	1	0		
Västerås Parkerings AB	0	0		
Västerås stads strategiska fastigheter AB	-14	2		
Västerås Stadshus AB	20	-50		
VafabMiljö Kommunalförbund (43,6 %)	0	0		
Summa aktuell skatt och uppskjuten skatt	133	84	0	0
varav aktuell skatt	2	15		
varav uppskjuten skatt	130	69		

NOT 5

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Avskrivningar				
Avskrivning immateriella tillgångar	7	6	1	1
Avskrivn. byggnader och anlägggn. (inkl leasing)	835	768	509	465
Avskrivn. maskiner och inventarier (inkl leasing)	663	668	87	100
Nedskrivning av anläggningstillgångar	-57	22	0	0
Summa avskrivningar	1448	1464	597	565

Från december 2019 bokas leasingbilar som finansiell leasing och från 2021 även långa hyresavtal på fastigheter. Leasingtiden anses vara nyttjandeperioden.

NOT 6

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Skatteintäkter				
Preliminär kommunalskatt	7 802	7 357	7 802	7 357
Slutavräkningsdifferens föregående år ¹⁾	50	25	50	25
Preliminär slutavräkning innevarande år ²⁾	183	178	183	178
Summa kommunalskatteintäkter	8 035	7 560	8 035	7 560

¹⁾ 319 kr/invånare

²⁾ 1 171 kr/invånare

NOT 7

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Generella statsbidrag och utjämning				
llnkomstutjämning	1 219	1 143	1 219	1 143
Införandebidrag	20	69	20	69
Kostnadsutjämning	-70	-82	-70	-82
Regleringsbidrag	433	463	433	463
LSS-utjämnings avgift	-106	-73	-106	-73
Kommunal fastighetsavgift	276	264	276	264
Generella bidrag från staten	36	78	36	78
Summa generella statsbidrag och utjämning	1 809	1 861	1 809	1 861

NOT 8

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Finansiella intäkter				
Ränteintäkter inkl swapräntor och företagslån	10	2	175	133
Aktieutdelning kommunala bolag			61	32
Övrig utdelning aktier och andelar	7	4	5	5
Intäkter från finansiella anläggningstillgångar	5	5	7	4
Vinst vid försäljning av finansiella instrument	75	18	75	19
Orealiserad värdestegring finansiella instrument	0	237	0	237
Övriga finansiella intäkter, inkl valutor	5	5	5	4
Summa finansiella intäkter	102	272	328	435

NOT 9

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Finansiella kostnader				
Räntekostnader inkl swapräntor	188	149	187	142
Kostnader från finansiella anläggningstillgångar	0			
Ränta på pensionsskuld	14	8	12	7
Orealiserad värdeminsk. finansiella instrument	293	0	293	
Förlust vid försäljning av finansiella instrument	17	0	17	0
Övriga finansiella kostnader, inkl valutor	8	6	8	7
Summa finansiella kostnader	520	163	517	156

NOT 10

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Jämförelsestörande poster				
Nedskrivning Gisslarbo och Rällsälv	8			
Nedskrivning kylanläggning Finnsletten	4	6		
Nedskrivning Kraftvärmeverket	0	23		
Nedskrivning Magasin 40	1			
Återförda nedskrivningar	-70	-6		
Summa jämförelsestörande poster	-57	22	0	0

Årets nedskrivningar grundar sig på lönsamhetsbedömning.

NOTER TILL KASSAFLÖDESANALYSEN, MNKR

NOT 11

Justering för gjorda avsättningar	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Avsätt. för pensioner och liknande förpliktelser	32	83	24	77
Övriga avsättningar	87	103	46	-2
Summa	119	186	70	75

NOT 12

Justering för övriga ej likvidpåverkande poster	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Rearesultat materiella anläggningstillgångar	-78	-237	-78	-195
Reavinster-/förluster finansiella oms.tillgångar	-49	-21	-49	-21
Reavinster-/förluster finansiella anl.tillgångar	-8		-8	
Extra andelar fonder, s k "Kick-back"	-4	-4	-4	-4
Reglering marknadsvärden finansiella tillgångar	220	-175	220	-175
Gåvor	-27	0	-27	
Anläggningsavgifter, investeringsfond och överuttagsfond	67			
Minoritetsintressen och övriga ej likvidpåverkande poster	35	-122		
Övrigt	44	0		
Summa justering för övriga ej likvidpåverkande poster	201	-559	55	-396

NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN, MNKR

NOT 13

Likvida medel i kassaflödesanalys	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Kassa och bank	1 208	1 040	535	831
Lätt realiserbara placeringar i lågriskfonder	506	1 065	506	1 065
Totalt	1 714	2 105	1 041	1 896

NOT 14

Immateriella tillgångar	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Ingående anskaffningsvärden	69	65	10	10
Inköp	3		3	0
Försäljningar			0	0
Utrangeringar	-2	-1	0	0
Överföringar/omklassificeringar	5	6		
Summa utg ackumulerade anskaffningsvärden	74	70	13	10
Ingående ack avskrivningar	47	42	8	7
Försäljningar				
Utrangeringar	-2	-1		
Överföringar/omklassificeringar	0	0		
Årets avskrivningar	7	6	1	1
Summa utg ackumulerade avskrivningar	51	47	9	8
Ingående ack nedskrivningar	0	0	0	0
Försäljningar				
Utrangeringar				
Överföringar/Omklassificeringar				
Årets nedskrivningar/återföringar				
Summa utg ackumulerade nedskrivningar	0	0	0	0
Summa utg planligt restvärde	23	23	3	2
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	4 år	4 år	5 år	4 år
Linjär avskrivning tillämpas			Ja	Ja
På ledningsrätt sker ingen avskrivning.				

NOT 15

Mark, byggnader och tekniska anlägggn.	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Ingående anskaffningsvärden	27 300	25 167	13 564	13 564
Inköp	790	1 741	839	
Försäljningar	-28	-192	-7	
Utrangeringar	-416	-53	-357	
Överföringar/omklassificeringar	930	640	148	
Summa utg ackumulerade anskaffningsvärden	28 576	27 303	14 187	13 564
Ingående ack avskrivningar	9 267	8 591	5 330	5 330
Försäljningar	-7	-36	-1	
Utrangeringar	-391	-50	-353	
Överföringar/omklassificeringar	-10	-3	-7	
Årets avskrivningar	835	768	509	
Summa utg ackumulerade avskrivn.	9 695	9 271	5 477	5 330
Ingående ack nedskrivningar	232	234	183	183
Försäljningar				
Utrangeringar	-3		-3	
Omklassificeringar	0	1		
Årets nedskrivningar/återföringar	-20	-3		
Summa utg ackumulerade nedskrivn.	209	232	180	183
Summa utg planligt restvärde	18 673	17 800	8 530	8 050
Därv finansiell leasing	1 822	1 804	1 822	1 804
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	29 år	31 år	23 år	20 år
Linjär avskrivning tillämpas för samtliga tillgångar			Ja	Ja
I utgående planligt restvärde ingår bland annat				
Markreserv			193	181
Tomträttsmark			315	287
Taxeringsvärden				
Mark och byggnad			985	1 038
NOT 16				
Maskiner och inventarier	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Ingående anskaffningsvärden	17 858	17 042	1 007	826
Inköp	118	334	81	252
Försäljningar	-11	-132	-6	-70
Utrangeringar	-178	-214	-13	
Överföringar/omklassificeringar	387	847	-159	0
Summa utg ackumulerade anskaffningsvärden	18 173	17 876	911	1 007
Ingående avskrivningar	9 090	8 712	567	529
Försäljningar	-8	-97	-5	-63
Utrangeringar	-170	-184	-12	
Överföringar/omklassificeringar	-1	2	-3	1
Årets avskrivningar	663	668	87	100
Summa utg ackumulerade avskrivn.	9 573	9 100	634	567
Ingående nedskrivningar	106	81	4	4
Försäljningar	0	0	0	0
Utrangeringar	0	0	0	0
Årets nedskrivningar	-37	25	0	1
Summa utg ackumulerade nedskrivningar	69	106	4	4
Summa utg planligt restvärde	8 531	8 670	272	436
därv finansiell leasing	20	29	20	29
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	23 år	24 år	6,5 år	6,1 år
Linjär avskrivning tillämpas			Ja	Ja

NOT 17

Övriga materiella anläggningstillgångar, pågående investeringar/exploateringar	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Ingående anskaffningsvärden	2 638	3 017	522	1 001
Inköp	2 557	2 676	782	1 102
Försäljningar				0
Utrangeringar	-11	0		
Överföringar/omklassificeringar	-1 962	-3 055	-676	-1 581
Summa utg planenligt restvärde	3 222	2 638	628	522

Ingen avskrivning sker på pågående projekt.

NOT 18

Finansiella anläggningstillgångar	Ägd andel	Kommunkoncern		Västerås stad	
		2022	2021	2022	2021
Aktier och andelar, tkr					
Västerås Stadshus AB	100%			1 809	1 809
Västerås Strömkällan 1 AB	100%			43	43
Mälårhamnar AB	55%			29	29
Västerås Central AB	49%			6	6
Nya Västerås Flygplats AB	50%	0		0	0
Oslo-Stockholm 2.55 AB	16,8%	0		0	0
Create Business Incubator AB	25%	0		0	0
Mälårstrandens Utvecklings AB	12%	1	1	1	1
Energikontoret i Mälardalen AB	26%	0	0	0	0
Nodena AB	25%	2	2	0	0
Summa aktier och andelar, tkr		3	3	1 889	1 888

Obligationer och andra värdepapper					
Mälårskog, insatskapital		0	0	0	0
Summa obligationer och andra värdepapper	0	0	0	0	0

Långfristiga fordringar					
Bostads AB Mimer					
Västerås Central AB					
VafabMiljö Kommunalförbund				28	28
Mälårdalens Brand- och Räddningsförbund					
Västerås Strömkällan 1 AB				0	0
Koncernkonto, utlåning till kommunala bolag				11 435	10 816
Uppskjuten skattefordran	0	56			
Övriga långfristiga fordringar	154	164			
Summa långfristiga fordringar	154	220	11 464	10 844	

Bostadsrätter och grundfondskapital					
Bostadsrätter		85	89	85	89
Västmanlands Tolkservice		0	0	0	0
Summa bostadsrätter o grundfondskapital	85	89	85	89	
Summa finansiella anläggningstillgångar	242	311	13 438	12 822	

NOT 19

Förråd, lager och exploateringsfastigheter	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Förråd	5	11	1	6
Råvaror och förnödenheter	245	202		
Elcertifikat	167	58		
Exploateringsfastigheter, tomtbank	1	2	1	2
Upparbetade ej fakturerade intäkter vinstavräkn.	367	217	457	215
Summa	786	490	459	223

NOT 20

Kortfristiga fordringar	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Kundfordringar	535	493	119	119
Statsbidragsfordringar och kostnadsersättningar	182	151	178	152
Kommunalskattefordringar				
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 735	1 126	696	431
Övriga kortfristiga fordringar	330	217	199	81
Summa kortfristiga fordringar	2 782	1 988	1 192	783

NOT 21

Kortfristiga placeringar	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Aktier och andelar	661	1 323	661	1 323
Anskaffningsvärde	637	1 041	637	1 041
Värdereglering	24	282	24	282
Obligationer och förlagsbevis	1 472	1 038	1 472	1 038
Anskaffningsvärde	1 501	1 033	1 501	1 033
Värdereglering	-29	5	-29	5
Övriga kortfristiga placeringar	6	6		
Anskaffningsvärde	6	6		
Värdereglering				
Anskaffningsvärde vid årets slut	2 143	2 079	2 138	2 074
Orealiserad värdestegring vid årets slut	-5	287	-5	287
Summa kortfristiga placeringar	2 138	2 366	2 133	2 361

NOT 22

Kassa och bank	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Bankmedel	1 208	1 040	535	832
Summa kassa och bank	1 208	1 040	535	832

NOT 23

Eget kapital, mnkr	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Ingående eget kapital	15 379	13 342	9 559	8 364
Utdelning minoritetsandel	-21	-9		
Årets resultat minoritetsandel	45	46		
Insatskapital	7			
Justering av bokfört värde mot eget kapital		225		
Justering för ändrad ägarandel	4			
Flygplats och RTMD med mera				
Årets resultat	1 022	1 775	589	1 195
Summa	16 436	15 379	10 148	9 559
varav				
Kulturfonden			135	135
Asköviksfonden			2	2

NOT 24

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Avsättning för pensioner				
Ingående avsättning	694	594	605	528
Årets pensionsutbetalningar	-22	-21	-18	-17
Nyintjänad pension	40	54	30	49
Ränte- och basbeloppsuppräknig	14	8	12	7
Förändring löneskatt	5	29	5	15
Ändrat livslängdsåtagande i RIPS		23		23
Övrigt	-7	4	-5	1
Årets förändring, bolagen	1	2		
Summa avsatt till pensioner inkl löneskatt	725	694	630	606

Aktualiseringsgrad			94 %	94 %
Specifikation - Avsatt till pensioner				
Särskild avtals-/ålderspension och visstidspension			2	2
Förmånsbestämd/kompletterande ålderspension			447	428
PA-KL pension			54	54
Pension till efterlevande			3	4
Summa pensioner	0	0	507	488
Löneskatt			123	118
Summa avsatt till pensioner			630	606
Antal visstidsförordranden				
Politiker			2	2

NOT 25

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Avsättningar för skatter				
Avsättning obeskattade reserver	34	42		
Avsättning övriga skatter	1 188	1 112		
Summa avsättningar för skatter	1 222	1 154	0	0

NOT 26

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Andra avsättningar				
Medfinansiering av Mälarfärd	76	76	76	76
Miljöskuld Deponier	116	139	55	55
Miljöskuld Hamnen	13	14	13	14
Miljöskuld faunapassage Falkenbergiska	37	32	37	32
Miljöskuld Emmauskolan	7	9	7	9
Miljöskuld Carlforsska gymnasiet	0		0	
Miljöskuld avfallsanläggning Skultuna	43		43	
Övriga avsättningar	4	7	0	0
Summa andra avsättningar	296	276	232	185

Avsatt för återställande av deponi	139	139	55	56
Nya avsättningar	44	3	43	0
lanspråktaga avsättningar	-25	-2	0	0
Förändring av nuvärdet				
Utgående avsättning	159	139	98	55
Avsatt för återställande av övriga miljöskulder	54	56	54	56
Nya avsättningar	26	14	26	14
lanspråktaga avsättningar	-23	-16	-23	-16
Förändring av nuvärdet				
Utgående avsättning	57	54	57	54

Avsatt för övriga avsättningar	83	86	76	76
Nya avsättningar	2	1	0	0
lanspråktaga avsättningar	-3	-3	0	0
Förändring av nuvärdet	-1	-1	0	0
Utgående avsättning	80	83	76	76
Summa andra avsättningar	296	276	232	185

En avsättning har gjorts för framtida sanering av marken kring Skultuna avfallsdeponi. Anläggandet av faunapassagen vid Falkenbergiska kvarnen har försenats och beräknas färdigställas under hösten 2023, avsättningen har utökats ytterligare då det uppdagats nya behov av åtgärder.

NOT 27

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Långfristiga skulder				
Utländska banker	300	300	300	300
MTN obligationslån	9 115	9 088	9 115	9 088
Certifikatlån, svenska marknaden	0	0	0	0
Långfristig leasingkulld	2 159	2 153	2 158	2 153
Långfristiga skulder inom koncernen	0	0	143	119
Förutbetalda intäkter offentliga investeringsbidrag	46	18	46	18
Övriga långfristiga skulder	714	608	2	0
Summa långfristiga skulder *	12 334	12 167	11 764	11 678

* varav upplåning för utlåning till Västerås stads koncern 9 415 9 388

Checkräkningskrediter (ej utnyttjade)	1 300	1 300	1 300	1 300
Kreditlöften (ej utnyttjade)	2 000	2 000	1 500	2 000

Uppgifter om lång- och kortfristig upplåning

Genomsnittlig ränta %	1,63%	0,51%	1,63%	0,51%
Genomsnittlig ränta % exklusive derivat	2,40%	0,17%	2,40%	0,17%
Genomsnittlig kapitalbindningstid, år	2,43	2,60	2,43	2,60

Kapitalförfall andel av lån

0-1 år	21%	18%	21%	18%
1-3 år	44%	43%	44%	43%
3-5 år	33%	35%	33%	35%
5-10 år	2%	4%	2%	4%
Över 10 år	0%	0%	0%	0%

Genomsnittlig räntebindningstid inkl derivat	4,24	3,96	4,24	3,96
Genomsnittlig räntebindningstid exkl derivat	0,53	0,59	0,53	0,59

Marknadsvärde säkringsinstrument

Säkrad låneskulld	6 325	5 875	6 325	5 875
Marknadsvärde derivat	789	-72	789	-72

NOT 28

	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Kortfristiga skulder				
Kortfristig del av långfristig skuld			2 309	
Certifikatlån och banklån	150	301	150	300
MTN obligationslån	2 309	1 731	0	1 731
Leverantörsskulder	1 110	993	512	490
Aktuella skatteskulder	10	9		
Moms och punktskatter	9	3	8	3
Personalens skatter, avgifter och avdrag	180	165	169	158
Upplupna löner	1	1		
Semesterlöneskulld	293	288	282	275
Upplupen pension	155	163	151	154
Kommunalskatteskulld	0	85	0	85
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	823	1 749	605	887
Övriga kortfristiga skulder	551	167	233	-82
Summa kortfristiga skulder	6 590	5 655	4 419	4 002

NOT 29

Panter och därmed jämförliga säkerheter	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Övriga ställda panter				
Mälarenergi AB	1	1		
Summa panter	1	1	0	0

Borgensansvar

Flerfamiljshus och småhus

Förlustansvar gentemot staden	0	0	0	0
Bostadslån utan pantbrevssäkerhet				
Bostadsstiftelsen Aroseken och Aroseken Bostäder AB	121	122	121	122

Bostadslån för äldreboende med pantbrevssäkerhet

Flodinsgården i Västerås Fastighets AB	20	20	20	20
Aroseken Bostäder AB	11	11	11	11

Lån och checkräkningskrediter utan pantbrevssäkerhet

Kommunala bolag	25	25	25	25
Idrottsföreningar	0	0	0	0
Summa borgensansvar	177	178	177	178
Summa panter och därmed jämförliga säkerheter	178	179	177	178

NOT 30

Ansvarsförbindelse för intjänade pensionsförmåner	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Ingående ansvarsförbindelse	2 299	2 351	2 299	2 351
Ränte- och basbeloppsuppräknings	55	33	55	33
Utbetalning	-126	-125	-126	-125
Ändrat livslängdsåtagande	0	53	0	53
Övrigt	0	-4	0	-4
Löneskatt	-17	-10	-17	-10
Summa ansvarsförbindelser pensionsförmåner	2 210	2 299	2 210	2 299

Särskilda pensionsåtaganden

Förtroendevalda, 1 person	3	3	2	3
Summa särskilda pensionsåtaganden	3	3	2	3

Västerås stads pensionsåtaganden inklusive löneskatt för nu anställda tjänstemän har beräknats utifrån antagandet att ingen samordningsbar förvärvsinkomst finns. Pensionsåtagandet för förtroendevalda avser de nuvarande kommunalråd som kan bli aktuella.

Övriga ansvarsförbindelser

Bostads AB Mimer	2	2		
Mälarenergi AB	6	6		
Summa övriga ansvarsförbindelser	8	8	0	0
Summa ansvarsförbindelser	2 221	2 309	2 213	2 301

Miljöåtagande

Västerås stad har miljöåtaganden inom kommungränsen. Kostnaden kan inte beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Kokpunkten

Västerås stad har åtagit sig att i 25 år från och med 2014 lämna ett indexerat årligt driftbidrag på 15 mnkr. 2022 uppgick bidraget till 23,7 mnkr inklusive preliminära indexjusteringar för tidigare och innevarande år.

NOT 31

Kostnader för räkenskapsrevision	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Sakkunnigt biträde	1,4	1,4	0,5	0,5
Förtroendevalda revisorer	0,3	0,1	0,2	0,1
Summa räkenskapsrevision	1,7	1,5	0,7	0,6

Kostnader för verksamhetsrevision

Sakkunnigt biträde	2,4	2,5	2,4	2,5
Förtroendevalda revisorer/lekmannarevisorer	1,2	1,1	1,0	1,1
Summa verksamhetsrevision	3,6	3,6	3,4	3,6
Summa kostnad revision	5,3	5,1	4,1	4,3

NOT 32

Upplysning om upprättade särredovisningar

Redovisningen avser	Lagstiftning	Utförare
Vatten- och avloppsverksamhet	Lag om allmänna vattentjänster	Mälarenergi AB
Fjärrvärmeverksamhet	Fjärrvärmelagen	Mälarenergi AB
Elnätsverksamhet	Elmarknadslagen	Mälarenergi AB
Avfall	Miljöbalken och kommunallagen	Vafab

Upprättade särredovisningar finns tillgängliga hos respektive utförare.

NOT 33

Finansiella leasingavtal, koncernexterna avtal	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Totala minimileaseavgifter	2 545	2 333	2 544	2 333
Nuvärde minimileaseavgifter	2 044	1 714	2 043	1 714
Förfaller till betalning inom 1 år	1	2	1	2
Förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år	227	190	226	190
Förfaller till betalning senare än 5 år	2 480	2 142	2 480	2 142
Variabla avgifter som ingår i periodens resultat	31	31	31	30
Maskiner och inventarier				
Totala minimileaseavgifter	43	41	43	41
Nuvärde minimileaseavgifter	34	33	34	33
Förfaller till betalning inom 1 år	13	13	13	13
Förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år	19	18	19	18
Förfaller till betalning senare än 5 år	1	2	1	2
Variabla avgifter som ingår i periodens resultat	-	-	-	-

Från 2021 redovisas längre hyresavtal på fastigheter som finansiell leasing. Omräkning har gjorts för 2020. Variabla återfinns i resultatet för bland annat värme och vatten.

Kostnader för ej uppsägningsbar operationell leasing överstigande 1 år, koncernexterna avtal

<i>Minimileaseavgifter</i>				
Förfaller till betalning inom 1 år	16	18	10	8
Förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år	338	280	328	264
Förfaller till betalning senare än 5 år	850	785	850	785

Ej uppsägningsbar operationell leasing uthyrning

<i>Minimileaseavgifter</i>				
Förfaller till betalning inom 1 år	1	1		
Förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år	0	1		
Förfaller till betalning senare än 5 år				

NOT 34

Koncerninterna förhållanden

	Koncernbidrag		Ägartillskott		Aktieutdeln.		Borgen	
	Givna	Mot-tagna	Givna	Mot-tagna	Givna	Mot-tagna	Givare	Mot-tagare
Västerås stad						61	25	
Mälarderhamnar AB (55 %)					1			
Västerås Stadshus AB		101	19		61			
Bostads AB Mimer								
Mälarenergi AB								
Västerås Stads Strategiska Fastigheter AB	97			17				
Nya Västerås Flygplats AB								
Västerås marknads- och näringslivsaktiebolag								
Västerås Parkerings AB	4			3				
Strömkällan 1 AB								
VafabMiljö Kommunalförbund (43,6 %)								

	FÖRSÄLJNING*		LÅN		RÄNTOR OCH BORGENSavgifter	
	Intäkt	Kostnad	Givare	Mottag.	Intäkt	Kostnad
Västerås stad	123,5	399,5	11 463,7	142,6	168,4	
Västerås Stadshus AB	1,3	2,4	41,5			
Mälarderhamnar AB (55 %)	16,7	37,0		17,8	0,3	
Västerås Central AB (49 %)	0,6	0,9				
Strömkällan 1 AB		0,1	0,9	0,5		
Västmanlandsmusiken (90 %)	31,9	11,0				
Västmanlands Teater (49 %)	14,2	4,0				
Räddningstjänsten Mälardalen (67,7 %)	97,0	8,2	84,2			
VafabMiljö Kommunalförbund (43,6 %)	95,4	88,4		196,2	3,2	
Bostad AB Mimer	73,3	167,9		6 498,9	98,3	
Mälarenergi AB	334,1	78,3	10,0	4 489,1	60,8	
Västerås Stads Strategiska Fastigheter AB	24,9	9,4	5,0		1,5	
Nya Västerås Flygplats AB (50%)	14,8	6,9		30,7	0,5	
Västerås marknads- och näringslivsaktiebolag	0,0	0,0	1,0			
Västerås Parkerings AB	0,2	13,7		230,5	3,7	

ÖVRIGA TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Löner och ersättningar till anställda	Kommunkoncern		Västerås stad	
	2022	2021	2022	2021
Löner och andra ersättningar				
Styrelse och verkställande direktör	15	17		
Övriga anställda	4 441	4 250	3 714	3 493
Summa löner och andra ersättningar	4 456	4 267	3 714	3 493
Sociala kostnader				
Pensionskostnader	432	477	346	385
varav för styrelse och verkställande direktör	11	3		
Övriga sociala kostnader	1 466	1 429	1 212	1 162
Summa sociala kostnader	1 898	1 906	1 558	1 547
Medeltalet anställda	2022	2021	2022	2021
Kvinnor	9 108	8 983	8 624	8 479
Män	3 502	3 437	2 437	2 389
Medeltalet anställda totalt	12 610	12 420	11 061	10 868

Könsfördelning i styrelse och

företagsledning (antal) i koncernens aktiebolag och kommunalförbund	Kommunkoncern	
	2022	2021
Styrelse		
Kvinnor	55	62
Män	78	78
Totalt	133	140

Övriga ledande befattningshavare

Kvinnor	30	27
Män	31	29
Totalt	61	56

Årsarvoden till Västerås stads ledning, kr

	2022	2021
Kommunstyrelsens ordförande	862 108	916 392
Övriga kommunal- och oppositionsråd beroende på omfattning	205 076–823 980	135 468–796 860
Övriga ledamöter i kommunstyrelsen	34 800	33 600
Årslön för stadsdirektören	1 945 800	1 771 860

Årsarvoden till Västerås stads ledning exklusive arbetsgivaravgifter.

Verksamhetsstatistik

SKOLVERKSAMHET TOTALT	2018	2019	2020	2021	2022
FÖRSKOLA					
Förskola, antal barn totalt	8 292	8 380	8 458	8 543	8 545
andel flickor i förskolan, %			48	48	48
varav antal barn kommunala förskolor	5 432	5 488	5 496	5 527	5 540
andel flickor i kommunala förskolor, %			46	46	46
varav antal barn fristående förskolor	2 860	2 892	2 962	3 016	3 005
andel flickor i fristående förskolor, %			48	47	48
GRUNDSKOLA					
Grundskola, antal barn totalt	17 529	17 889	18 141	18 335	18 439
andel flickor i grundskolan, %			48	48	48
varav antal barn kommunala skolor	13 135	13 386	13 555	13 732	13 759
andel flickor i kommunala skolor, %			46	45	45
varav antal barn i fristående skolor	4 394	4 503	4 586	4 603	4 680
andel flickor i fristående grundskolor, %			54	54	55
Fritidshem, antal barn	6 725	6 861	6 715	6 592	6 741
andel flickor i fritidshem, %			50	49	48
Grundskola, antal barn	229	238	252	261	264
andel flickor i särskola, %			34	36	36
GYMNASIUM					
Gymnasium, antal elever totalt	5 040	5 355	5 514	5 572	5 557
andel flickor i gymnasiet, %			48	47	48
varav antal elever kommunal skola	3 034	3 215	3 272	3 258	3 211
andel flickor i kommunalt gymnasium, %			47	44	47
varav antal elever fristående skola	1 800	1 928	2 028	2 094	2 155
andel flickor i fristående gymnasium, %			50	51	50
varav antal elever annan kommun	206	212	214	220	191
andel flickor i gymnasium i annan kommun, %					
Gymnasiesärskola, antal elever	120	115	123	128	126
andel flickor i gymnasiesärskola, %			44	39	33

NÄRINGSLIV	2018	2019	2020	2021	2022
ARBETSMARKNAD					
Arbetslöshet totalt Västerås 31 december, procent		9,0	10,8	9,4	8,4
Arbetslösa i program Västerås 31 december, procent		4,4	5,9	5,9	5,5
Öppet arbetslösa Västerås 31 december, procent		4,6	4,9	3,5	2,9
Antal nyanmälda platser	18 884	16 616	16 065	20 531	28 616
Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som börjat arbeta eller studera, procent	27	28	24	28	i.u.
LÄGENHETER MIMER					
Antal lägenheter	11 150	11 549	11 556	11 680	11 864
Nybyggda lägenheter				168	168
FÖRETAG I VÄSTERÅS					
Antal nystartade företag	958	904	1057	1092	1113
Nystartade företag, antal/100 inv 16-64 år	10,2	10,1	11,2	11,6	i.u.

VÅRD OCH OMSORG	2018	2019	2020	2021	2022
ÄLDREOMSORG					
Hemtjänst i ordinärt boende, antal personer med utförd tid (snitt per månad)	2 419	2 382	2 225	2 259	2 335
Hemtjänst i ordinärt boende, andel kvinnor, %	62	63	63	63	64
Hemtjänst i ordniärt boende, antal utförda timmar	900 724	895 011	901 278	925 075	876 297
Hemtjänst i ordniärt boende, utförda timmar, andel kvinnor, %	65	64	65	66	66
Hemsjukvård utförd av legitimerad personal, antal utförda timmar	127 855	140 992	160 868	173 995	174 085
Hemsjukvård delegerad till hemtjänstpersonal, antal utförda timmar	121 172	136 878	157 753	168 566	164 256
Trygghetslarm, antal personer med beställd insats	2 855	3 013	3 028	3 137	3 126
Trygghetslarm, andel kvinnor, %	68	68	68	68	68
Trygghetskamera, antal personer med beställd insats	55	87	98	86	69
Trygghetskamera, andel kvinnor, %	60	69	70	64	71
Äldreboende, antal lägenheter	1 128	1 156	1 146	1 243	1 259
Äldreboende, antal lediga lägenheter	0	0	48	42	22
Äldreboende, antal personer med bifallsbeslut som inte erbjudits plats den 31 dec	51	48	5	14	3
Servicehus, antal lägenheter för personer med biståndsbeslut om särskilt boende	630	604	570	507	445
Servicehus, antal lediga lägenheter för personer med biståndsbeslut	0	0	30	46	50
Servicehus, antal lägenheter som kan hyras utan biståndsbeslut	72	72	121	104	62
Hemtjänst i servicehus, antal utförda timmar	478 354	457 232	412 663	360 567	333 226
Hemtjänst i servicehus, antal personer med utförd tid, snitt per månad	564	521	462	402	394
FUNKTIONSNEDSÄTTNING					
Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), antal med insats 1 oktober	1 235	1 225	1 232	1 243	1 274
Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), andel kvinnor, %	40	40	41	40	40
Personlig assistans enligt LSS, antal personer	69	72	72	60	59
Personlig assistans enligt LSS, andel kvinnor, %	41	36	40	38	42
Personlig assistans enligt LSS, genomsnittligt antal timmar per person och månad	253	266	240	248	253
Bostad med särskild service för barn och unga enligt LSS, antal personer	10	9	6	7	7
Bostad för vuxna enligt LSS, antal personer	358	381	378	376	379
Bostad för vuxna enligt LSS, andel kvinnor, %	47	44	44	44	43
Daglig verksamhet enligt LSS, antal personer	708	716	734	773	788
Daglig verksamhet enligt LSS, andel kvinnor, %	43	43	43	43	43
SOCIALTJÄNST					
Hushåll med ekonomiskt bistånd, unika hushåll	3 860	3 921	3 478	3 400	2 986
Antal aktualiseringar	54 414	56 488	55 456	53 272	49 693
Barn på institution eller familjehem, antal placerade	292	314	288	262	222
Ungdomar på institution, familjehem eller stödboende, antal placerade	241	274	274	236	214
Vuxna, på institution, familjehem eller stödboende, antal placerade	549	458	398	357	302
Vuxna, andel kvinnor, %			24	25	23
Personer utsatta för våld i nära relation, antal placerade	123	132	122	111	88

UPPLEVA OCH GÖRA	2018	2019	2020	2021	2022
KULTUR					
Biblioteken, fysiska besök	662 066	719 621	350 086	293 680	452 239
Västerås konstmuseum	84 335	89 706	40 291	30 345	57 377
Vallby friluftsmuseum	147 850	148 694	132 420	157 228	197 193
Kulturskolan, antal elever	2 238	2 217	2 076	1 922	2 062
Kulturskolan andel flickor	65	65	65	65	68
IDROTT OCH FRITID					
Badanläggningar, antal besök	326 654	353 265	276 320	241 217	312 076
Konstsnöspåret, antal besök	67 500	75 000	2 800	56 600	i u
FRITIDSVERKSAMHET					
Fritidsklubb (10-12), antal besök	82 973	76 212	68 820	73 245	86 357
Fritidsklubb (10-12), andel flickor, %	43	42	42	45	44
Fritidsgårdar (13-18), antal besök	99 114	90 961	69 039	63 272	95 712
Fritidsgårdar (13-18), andel flickor, %	32	33	33	33	36
Aktiva barn och ungdomar i idrottsföreningar	24 800	25 431	23 368	23 712	22 523
Andel aktiva flickor i idrottsföreningar	41	44	43	42	43
TEATER OCH MUSIK					
Antal föreställningar i Västmanlands teater	163	183	78	105	157
Antal besökare på Västmanlands teater	32 863	34 615	7 566	10 897	22 104
Antal evenemang arrangerade av Västmanlandsmusiken i Västerås	465	410	308	261	343
Antal besökare i Västerås på Västmanlandsmusikens evenemang	111 659	105 762	31 877	50 818	87 502

TRAFIK OCH SAMHÄLLSPLANERING	2018	2019	2020	2021	2022
VÄGAR					
Total väglängd, km	551	560	518	544	544
Gång- och cykelbanor, km	385	390	404	410	410
Ny beläggning, totalt 1000-tals kvm	265	186	193	241	114
Andel av vägnätet med ny beläggning, %	5	3,2	3,4	5,2	1,7
PARKERING					
Antal parkeringsplatser totalt	6 197	6 167	6 286	6 392	6 764
varav avgiftsfria parkeringsplatser	1 662	1 679	1 704	2 070	2 126
RESANDE					
Antal resor med kollektivtrafiken, 1000-tal	12 314	12 455	8 083	7 654	10 033
Förändring av resandet, %	5,2	1,1	-35,1	-5,3	31,1
Antal färdtjänstresor/omsorgsresor, 1000-tal	202	216	123	148	218
Förändring av omsorgsresandet, %	1,5	13,3	-43,0	20,9	34,5
BYGGANDE					
Färdigställda bostäder	1 004	1 205	874	1 026	1 297
Påbörjade bostäder	975	916	1 312	1 345	1 568
BRAND- OCH RÄDDNINGSSINSATSER					
Insatser	1 168	1 053	985	962	957
Onödiga automatlarmsutryckningar	568	587	559	563	644
Andel onödiga automalarm, %	33	36	36	37	40
HAMNVERKSAMHET					
Antal anlöp	766	754	727	814	810
Anlöp, ton	2 688	2 664	2 557	2 864	3 032
FLYGVERKSAMHET					
Flygrörelser, antal landningar	20 068	14 250	19 894	20 004	14 678
Flygrörelser, antal landningar kommersiellt	381	349	193	204	467

Revisionsberättelse

Vi av kommunfullmäktige utsedda revisorer i Västerås stad har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelser och nämnder och genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i stadens bolag.

Styrelser och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamheten samt för återredovisning till kommunfullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt kommunfullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsd i kommunal verksamhet och stadens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vi har granskat stadens arbete med IT- och informationssäkerhet. Granskningen har visat att Västerås stad har en något lägre mognadsgrad än andra liknande offentliga organisationer. Vi ser allvarligt på detta och har lämnat flera rekommendationer i syfte att stärka stadens fortsatta arbete.

Under år 2022 har vi granskat stadens lokalförsörjningsprocess. Granskningen påvisade väsentliga brister, framför allt när det gäller roller och ansvar, former för samverkan inom stadens organisation, utformning av internhyressystem samt otydliga

och ej sammanhängande styrdokument. Med anledning av de identifierade bristerna riktar vi kritik mot kommunstyrelsen och fastighetsnämnden för bristande styrning och uppföljning när det gäller stadens strategiska lokalförsörjning.

Under år 2022 har vi också genomfört en uppföljande granskning av granskningar som genomfördes år 2020. Vi noterar särskilt att kommunstyrelsen endast i viss mån åtgärdat de brister som framkom i granskningen av upphandlingsprocessen. Vi ser mycket allvarligt på detta. Tydliga och strukturerade former för avtalsförvaltning är av grundläggande betydelse. Vår granskning av stadens interna kontroll rörande avtalsförvaltningen har påvisat väsentliga brister vad gäller roller och ansvar, styrande dokument och former för uppföljning och utvärdering. Detta tillsammans med de brister som kvarstår i upphandlingsprocessen påvisar brister i stadens struktur för intern kontroll.

Vår sammantagna bedömning efter årets granskningar är därför att det föreligger tydliga brister i stadens interna kontroll, framför allt när det gäller den strategiska lokalförsörjningsprocessen, avtalsförvaltningen samt ej åtgärdade brister inom upphandlingsprocessen.

Med anledning av ovanstående riktar vi allvarlig kritik mot kommunstyrelsen för bristande styrning och intern kontroll. Detta med utgångspunkt från kommunstyrelsens ledande och samordnande roll. Revisionen har för avsikt att nogsamt följa kommunstyrelsens åtgärder.

Lekmannarevisorernas granskning av stadens hel och delägda bolag har visat

att ägarstyrningen ytterligare behöver stärkas och tydliggöras. Stadens fortsatta expansion innebär tydliga utmaningar inom stadens bolag framför allt när det gäller betydande investeringsvolym och strategiska inriktningar. Former för intern kontroll samt former för styrning och uppföljning behöver stärkas och tydliggöras ytterligare för att skapa tillräckliga förutsättningar för bolagen att klara sina uppdrag enligt ägardirektiven.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas resultat enligt årsredovisningen i huvudsak är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som kommunfullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att kommunfullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelser och nämnder samt enskilda ledamöter i dessa organ. Vi riktar allvarlig kritik mot kommunstyrelsen för väsentliga brister i strukturen för intern kontroll.

Vi tillstyrker att kommunfullmäktige godkänner stadens årsredovisning för 2022.

Vi återropar bifogad redogörelse och bifogade rapporter.

Västerås den 23 mars 2023

Asta Matikainen Lecklin	Åke Johansson
Elisabeth Löf	Jörgen Eklund
Hannah Widmark	Fredrik Domert
Barbara Conte	Ulf Nygren
Kenth Winborg	Hans Stergel
Kerstin Ånevall Lind	

VÄSTERÅS STAD

Västerås stad

Stadshuset

721 87 Västerås

Kontaktcenter: 021-39 00 00

kommunstyrelsen@vasteras.se

www.vasteras.se